

Na osnovu člana 14. Zakona o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo BiH, donosi

P R A V I L N I K
O CERTIFIKACIJI PLOVIDBENOSTI I EKOLOŠKOJ CERTIFIKACIJI ZRAKOPLOVA I
ZRAKOPLOVNIH PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA I ZA CERTIFIKACIJU
PROJEKTNIH I PROIZVODNIH ORGANIZACIJA

Član 1

Područje primjene i definicije

1. Ovim Pravilnikom utvrđuju se zajednički tehnički zahtjevi i postupci za certifikaciju plovibenosti i ekološkucertifikaciju zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja, i to:

- (a) izdavanje tipskih certifikata, ograničenog tipskog certifikata, dodatnih tipskih certifikata i izmjene navedenih uvjerenja;
- (b) izdavanje uvjerenja o plovibenosti zrakoplova, ograničenog uvjerenja o plovibenosti zrakoplova, dozvola za let i uvjerenja o vraćanju u upotrebu;
- (c) izdavanje odobrenja dizajna popravka;
- (d) dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima vezanim za zaštitu okoline;
- (e) izdavanje potvrda o buci;
- (f) identifikacija proizvoda, dijelova i uređaja;
- (g) certifikacija određenih dijelova i uređaja;
- (h) certifikacija projektnih organizacija i proizvodnih organizacija;
- (i) izdavanje naloga za plovibenosti.

2. Za potrebe ovog pravilnika primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „JAA“ znači Joint Aviation Authorities («Zajedničke zrakoplovne vlasti»).
- (b) „JAR“ znači Joint Aviation Requirements («Zajedničke zrakoplovne zahtjeve»).
- (c) „Dio 21“ označava zahtjeve i postupke za certifikaciju zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja i projektnih organizacija i proizvodnih organizacija iz Aneksa I ove Uredbe.
- (d) „Dio M“ označava odgovarajuće zahtjeve za kontinuiranu plovibenost koji su doneseni u skladu sa Zakonom o zrakoplovstvu BiH;
- (e) „glavno poslovno sjedište“ označava glavnu upravu ili registrovanu sjedište preduzeća unutar kojeg se provode glavne finansijske djelatnosti i operativni nadzor nad aktivnostima navedenim u ovom pravilniku;

- (f) „artikl“ znači bilo koji dio ili uređaj koji će se ugraditi u civilni zrakoplov;
- (g) „ETSO“ označava Naredbu o evropskom tehničkom standardu (*European Technical Standard Order*). Naredba o evropskom tehničkom standardu je detaljna specifikacija plovidbenosti koju izdaje Evropska Agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja („Agencija“) radi garantovanja usklađenosti sa zahtjevima iz ove Uredbe kao minimalni standard radne efikasnosti za određene proizvode;
- (h) „EPA“ označava Evropsko odobrenje dijelova (*European Part Approval*). Evropsko odobrenje dijelova za neki proizvod, znači da je proizvod proizveden u skladu s odobrenim projektnim podacima, koji ne pripadaju nosiocu tipskog certifikata za povezani proizvod, osim artikala ETSO-a.
- (i) „zrakoplov ELA1“ znači sljedeći evropski laki zrakoplov sa posadom:
 - (i) avion sa maksimalnom dozvoljenom masom na polijetanju (MTOM) od 1200 kg ili manje, koji nije klasifikovan kao složeni motorni zrakoplov;
 - (ii) jedrilica ili motorna jedrilica sa maksimalnom dozvoljenom masom na polijetanju (MTOM) od 1200 kg ili manje;
 - (iii) balon s najvećom projektovanom zapreminom uzgorskog plina ili toplog zraka od 3400 m³ za toplovazdušne balone, 1050 m³ za plinske balone i 300 m³ plinske balone;

za vezane

- (iv) dirizabl projektovan za najviše četiri osobe s najvećom projektovanom zapreminom uzgorskog plina ili toplog zraka od 3400 m³ za toplovazdušne dirizable i 1000 m³ za plinske dirizable;
- (j) „zrakoplov ELA2“ znači evropski laki zrakoplov sa posadom:
 - (i) avion sa maksimalnom dozvoljenom masom na polijetanju (MTOM) od 2000 kg ili manje, koji nije klasifikovan kao složeni motorni zrakoplov;
 - (ii) jedrilica ili motorna jedrilica sa maksimalnom dozvoljenom masom na polijetanju (MTOM) od 2000 kg ili manje;
 - (iii) balon;
 - (iv) dirizabl na topli zrak;
 - (v) dirizabl na uzgorski plin koji zadovoljava sve sljedeće karakteristike:
 - 3% maksimalne statičke težine,
 - Nevektorisani potisak (osim kontra potiska),
 - Konvencionalno i jednostavno projektovana: struktura, sistemi kontrole i sistem baloneta,
 - Da nije opremljen servo-pokretačem;
 - (vi) veoma laki rotorkraft

1) ECAA sporazum je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave

- Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1244 od 10. juna 1999) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog zrakoplovnog područja;
- 2) **Agencija ili EASA** je Evropska agenciju za sigurnost vazdušnog saobraćaja (European Aviation Safety Agency);
- 3) **Zajednica, propisi Zajednice i država članica** tumače se u skladu sa tač. 2 I 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;
- 4) **nacionalna zrakoplovna vlast, nadležni organ, nadležni organ države članice** tumači se, kad je to primjenjivo, kao BHDCA.

Član 2

Certifikacija proizvoda, dijelova i uređaja

1. Certifikati za proizvode, dijelove i uređaje izdaju se kao što je navedeno u Aneksu I (Dio 21).
2. Odstupajući od stava 1, iz odredbi odjeljaka H i I Aneksa I (Dio 21) izuzimaju se zrakoplovi, uključujući ugrađene proizvode, dijelove i uređaje, koji nisu registrovani u državi članici. Takođe će biti izuzeti iz odredbi odjeljaka P Aneksa I (Dio 21) osim kada su oznake zrakoplova dodijeljene od strane države članice.

Član 3

Kontinuirana važnost tipskog certifikata i povezanih uvjerenja o plovidbenosti

1. Za proizvode čije je tipski certifikat ili dokument koji omogućava izdavanje uvjerenja o plovidbenosti izdala država članica prije 28. septembra 2003, primjenjuju se sljedeće odredbe:
 - (a) Smatra se da proizvod ima tipski certifikat izdat u skladu s ovim pravilnikom, ako:
 - (i) je osnova za izdavanje tipskog certifikata bila:
 - JAA osnova za izdavanje tipskog certifikata, za proizvode koji su certifikovani prema procedurama JAA-a, definiranim u njihovu obrascu za upis podataka JAA-a; ili,
 - osnova za izdavanje tipskog certifikata koja je navedena u obrascu za upis podataka tipskog certifikata države u kojoj je proizvod projektovan za ostale proizvode, ako se kao država u kojoj je proizvod projektovan navodi:
 - osim ako Agencija, posebno vodeći računa o dizajnu tipa i iskustvom u eksploataciji, ne utvrdi da navedena osnova za tipski certifikat ne garantuje nivo sigurnosti koji odgovara nivou predviđenu Zakonom o zrakoplovstvu BiH i ovim pravilnikom; ili
 - država s kojom je određena država članica sklopila bilateralni sporazum o plovidbenosti ili sličan sporazum prema kojem su navedeni proizvodi certifikovani na osnovu kodova plovidbenosti države u kojoj su proizvodi projektovani, osim ako Agencija ne utvrdi da ti certifikacione specifikacije ili iskustvo u službi ili sigurnosni sistem navedene države ne garantuje nivo sigurnosti koji odgovara nivou predviđen Zakonom o zrakoplovstvu BiH i ovim pravilnikom.
 - (ii) se na proizvod odnose zahtjevi vezani uz zaštitu okoline koji su navedeni u Aneksu 16 Čikaške konvencije;

(iii) se na njega odnose naredbe o plovidbenosti države projektovanja.

- (b) Projekti pojedinih zrakoplova, koji su uneseni u registar bilo koje države članice prije 28. septembra 2003., smatraju se odobrenim u skladu s ovim pravilnikom, ako:
- (i) je njihov osnovni dizajn tipa dio tipski certifikati koji je naveden u stavci (a);
 - (ii) su sve izmjene osnovnog dizajna tipa, za koje nosioc tipski certifikati nije odgovoran odobrene; i
 - (iii) se poštuju naredbe o plovidbenosti koje je država članica registracije izdala ili usvojila prije 28. septembra 2003., uključujući sve izmjene naredaba o plovidbenosti države projektovanja, koje je usaglasila država članica registracije.

5. Uvjerenje o plovidbenosti izdato od strane države članice kojim se potvrđuje usklađenost sa uvjerenjem o tipu utvrđenom u skladu s tačkom 1 će se smatrati da je u skladu sa ovim pravilnikom.

Član 4

Kontinuirana važnost dodatnih tipskih certifikata

1. Za dodatna tipski certifikati koje je izdala država članica u skladu sa postupcima JAA ili nacionalnim postupcima koji su na snazi i za promjene na proizvodu, koje predlažu osobe koje nisu nosioci uvjerenja o tipu, odobrene od strane države članice u skladu sa nacionalnim postupcima koji su na snazi, ako je dodatno tipski certifikat, ili promjena, bila važeća 28. septembra 2003. godine, smatra se da su dodatno tipski certifikat, ili promjena, izdati u skladu sa ovom regulativom.

Član 5

Kontinuirane važnost uvjerenja za dijelove i uređaje

1. Odobrenja dijelova i uređaja koja su izdala države članice i koja su važila 28. septembra 2003. se smatraju da su izdata u skladu sa ovim pravilnikom;

Član 6

Podaci o operativnoj prikladnosti

1. Nositelj certifikata tipa za zrakoplov izdanog prije 17. 02. 2014. koji namjerava isporučiti novi zrakoplov operatoru iz BiH na dan ili nakon 17. 02. 2014. dobiva odobrenje u skladu s točkom 21.A.21 podtočkom (e) ovog pravilnika, osim minimalnog programa osposobljavanja osoblja koje ima ovlaštenje za certificiranje održavanja i osim za izvorne podatke ovjere zrakoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora. Odobrenje se mora ishoditi najkasnije do 18. 12. 2015. ili prije nego što operator iz BiH počne koristiti zrakoplov, što god od toga nastupi kasnije. Podaci o operativnoj prikladnosti mogu biti ograničeni na model koji se isporučuje.

2. Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa za zrakoplov za koji je zahtjev predan prije 17. 02. 2014. i za koji certifikat tipa nije izdan prije 17. 02. 2014. dobiva odobrenje u skladu s

točkom 21.A.21 podtočkom (e) ovog pravilnika, osim minimalnog programa osposobljavanja za ovlaštenje za tip osoblja za certificiranje održavanja i osim za izvorne podatke ovjere zrakoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora. Odobrenje se mora ishoditi najkasnije do 18.12.2015. ili prije nego što operator iz BiH počne koristiti zrakoplov, što god od toga nastupi kasnije. Nalaze o sukladnosti nadležnog tijela u postupcima Odbora za ocjenu operativnosti koji se provode u okviru odgovornosti JAA ili Agencije prije stupanja na snagu ovog pravilnika Agencija prihvaća bez daljnje verifikacije.

3. Izvješća Odbora za ocjenu operativnosti i izvornici lista minimalne opreme koji su izdani u skladu s JAA postupcima ili koje je izdala Agencija prije stupanja na snagu ovog pravilnika smatraju se podacima o operativnoj prikladnosti, odobrenima u skladu s točkom 21.A.21 podtočkom (e) ovog pravilnika, te se uključuju u relevantni certifikat tipa. Prije 18. 06. 2014. nositelji relevantnih certifikata tipa predlažu Agenciji podjelu podataka o operativnoj prikladnosti na obavezne podatke i neobavezne podatke.

4. Od nositelja certifikata tipa koji uključuju podatke o operativnoj prikladnosti zahtijeva se da ishode odobrenje proširenja područja njihovog odobrenja projektne organizacije ili postupaka koji su alternativa odobrenju projektne organizacije, kako je primjenjivo, koji će uključivati aspekte operativne prikladnosti prije 18. 12. 2015.

Član 7

Projektne organizacije

1. Organizacija koja je odgovorna za dizajn proizvoda, dijelova i uređaja ili za izmjene ili popravke na njima mora dokazati svoju sposobnost u skladu s Aneksom I (Dio 21).

2. Odstupajući od tačke 1 organizacija čije je glavno poslovno sjedište u državi koja nije država članica može dokazati svoju sposobnost na osnovu certifikata koji je izdala navedena država za proizvod, dio i uređaj za koji podnosi zahtjev ako:

(a) je u toj državi proizvod i projektovan; i

(b) je Agencija utvrdila da je sistemom te države predviđen nezavisan nivo provjere usklađenosti jednak onom koji je predviđen ovim pravilnikom i koji se sprovodi putem jednakovrijednog sistema odobrenja organizacija ili neposrednim uključivanjem nadležnog tijela te države.

3. Odobrenja projektne organizacije koja je određena država članica izdala ili priznala u skladu sa zahtjevima i procedurama JAA-a koja su bila na snazi prije 28. septembra 2003. smatraju se usklađenima s ovim pravilnikom. U tom slučaju rok za donošenje nalaza drugog nivoa iz odjeljka J dijela 21. ne smije biti duži od jedne godine ako se ti nalazi odnose na nivoe u odnosu na JAR koji je prethodno bio na snazi.

Član 8

Proizvodne organizacije

1. Organizacija koja je odgovorna za proizvodnju proizvoda, dijelova i uređaja mora dokazati svoju sposobnost u skladu s odredbama Aneksa I (Dio 21).

2. Odstupajući od tačke 1, proizvođač čije je glavno poslovno sjedište u državi koja nije država članica može dokazati svoju sposobnost na osnovu sertifikata koji je izdala navedena država za proizvod, dio i uređaj za koji je podnesen zahtjev, ako:

(a) je proizvod proizveden u toj državi; i

(b) je Agencija utvrdila da je sistem te države predviđen nezavisan nivo provjere usklađenosti jednak onom, koji je predviđen ovim pravilnikom, i koja se sprovodi putem jednakovrijednog sistema odobrenja organizacija ili neposrednim uključivanjem nadležnog tijela te države.

3. Odobrenja proizvodne organizacije koja je određena država članica izdala ili priznala u skladu sa zahtjevima i procedurama JAA-a i koja su važila prije 28. septembra 2003. smatraju se usklađenima s ovim pravilnikom.

Član 9

U primjeni ovog pravilnika koriste se rješenja propisana Odlukom 2003/1/RM izvršnog direktora Agencije (EASA-e) koja sadrži prihvatljive načine usaglašavanja i smjernice, uključujući i sve amandmane te odluke, kao i važeće revizije dokumenata koji su objavljeni na internet stranicama Agencije (EASA-e): prihvatljivi načini usaglašavanja (*Acceptable Means of Compliance - AMC*) - *Part-21* i smjernice (*Guidance Material - GM*) - *Part-21*.

Član 10

Ovaj pravilnik primjenjivat će se i na zrakoplove navedene u Aneksu II Dodatka I Pravilnika o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i nadležnostima Europske agencije za sigurnost zračnog prometa ("Službeni glasnik BiH", broj: 45/10) do donošenja propisa kojim će se urediti pitanja iz ovog pravilnika za te zrakoplove.

Član 11

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o certifikaciji plovidbenosti i ekološkoj certifikaciji zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija ("Službeni glasnik BiH", br. 45/10), Pravilnik o uvjerenjima o plovidbenosti ("Službeni glasnik BiH", broj: 47/07), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjerenjima o plovidbenosti ("Službeni glasnik BiH", broj: 69/11).

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasnik BiH".

Broj:
Banja Luka, godine

Direktor,
Đorđe Ratkovića, s.r.

ANEKS I
DIO 21 (PART-21)

Certifikacija zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja, i projektnih i proizvodnih organizacija.

Sadržaj

21.1	Opšte	17
SEKCIJA A – TEHNIČKI ZAHTJEVI		17
ODJELJAK A – OPŠTE ODREDBE		17
21.A.1	Oblast primjene.....	17
21.A.2	Dijelovanje trećih lica, koja nisu imao ci uvjerenja ni podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja	17
21.A.3A	Otkazi, kvarovi i defekti	17
21.A.3B	Nalozi za plovidbenost	18
21.A.4	Usklađenost proizvodnje i dizajna	19
ODJELJAK B – TIPSKI CERTIFIKAT I OGRANIČENO TIPSKI CERTIFIKAT		19
21.A.11	Oblast primjene.....	19
21.A.13	Podobnost	19
21.A.14	Dokazivanje osposobljenosti	19
21.A.15	Zahtjev	19
21.A.16A	Pravila o plovidbenosti (Certifikacijske specifikacije).....	20
21.A.16B	Posebni uslovi.....	20
21.A.17	Osnova za certifikaciju tipa	20
21.A.18	Zahtjevi za zaštitu životne sredine i certifikacioni zahtjevi (<i>certification specifications, CS</i>)	21
21.A.19	Promjene zbog kojih je potrebno novo tipski certifikat.....	21
21.A.20	Usklađenost s osnovom za certifikaciju tipa i zahtjevima za zaštitu životne sredine.....	21
21.A.21	Izdavanje tipski certifikati.....	22
21.A.23	Izdavanje ograničenog tipski certifikati.....	22
21.A.31	Dizajn tipa.....	22
21.A.33	Provjere i ispitivanja.....	23
21.A.35	Probni letovi	23
21.A.41	tipski certifikat	24
21.A.44	Obaveze imao ca uvjerenja.....	24
21.A.47	Prenosivost.....	24

21.A.51	Važenje uvjerenja	24
21.A.55	Vođenje evidencije	24
21.A.57	Priručnici	25
21.A.61	Uputstva za kontinuiranu plovidbenost	25
(ODJELJAK C – NE PRIMJENJUJE SE).....		25
ODJELJAK D – PROMJENE TIPSKI CERTIFIKATI I OGRANIČENOG UVJERENJA O TIPU		25
21.A.90A	Oblast primjene.....	25
21.A.90B	Standardne promjene	25
21.A.91	Klasifikacija promjene dizajna tipa.....	26
21.A.92	Podobnost	26
21.A.93	Zahtjev	26
21.A.95	Manje promjene.....	26
21.A.97	Veće promjene.....	26
21.A.101	Određivanje certifikacionih zahtjeva (<i>certification specifications</i> , CS) i zahtjeva za zaštitu životne sredine.....	27
21.A.103	Izdavanje odobrenja.....	28
21.A.105	Vođenje evidencije	28
21.A.107	Uputstva za kontinuiranu plovidbenost	28
21.A.109	Obaveze i EPA oznake – Evropsko odobrenje za dijelove (<i>European Part Approval</i>).....	29
ODJELJAK E – DODATNO TIPSKI CERTIFIKAT.....		29
21.A.111	Oblast primjene.....	29
21.A.112A	Podobnost	29
21.A.112B	Dokazivanje osposobljenosti	29
21.A.113	Zahtjev za izdavanje dodatnog tipski certifikati	29
21.A.114	Dokazivanje usklađenosti.....	29
21.A.115	Izdavanje dodatnog tipski certifikati.....	30
21.A.116	Prenosivost.....	30
21.A.117	Promjene onog dijela proizvoda za koji važi dodatno tipski certifikat.....	30
21.A.118A	Obaveze i EPA oznake	30
21.A.118B	Važenje uvjerenja	31
21.A.119	Priručnici	31
21.A.120	Uputstva za kontinuiranu plovidbenost	31
ODJELJAK F – PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA		31
21.A.121	Oblast primjene.....	31
21.A.122	Podobnost	31

21.A.124	Zahtjev	32
21.A.125A	Izdavanje pisma o saglasnosti (<i>Letter of Agreement</i>).....	32
21.A.125B	Nalazi (<i>Findings</i>).....	32
21.A.125C	Važenje pisma o saglasnosti.....	33
21.A.126	Sistem kontrole proizvodnje.....	33
21.A.127	Ispitivanja: zrakoplov.....	34
21.A.128	Ispitivanja: motori i elise	34
21.A.129	Obaveze proizvođača.....	34
21.A.130	Izjava o usklađenosti (<i>Statement of Conformity</i>).....	35
ODJELJAK G – ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU		36
21.A.131	Oblast primjene.....	36
21.A.133	Podobnost	36
21.A.134	Zahtjev	36
21.A.135	Izdavanje odobrenja.....	36
21.A.139	Sistem kvaliteta.....	36
21.A.143	Priručnik organizacije za proizvodnju.....	37
21.A.145	Zahtjev za odobravanje.....	38
21.A.147	Promjene u odobrenoj organizaciji za proizvodnju.....	39
21.A.148	Promjena mjesta	39
21.A.149	Prenosivost odobrenja.....	39
21.A.151	Uslovi odobrenja.....	39
21.A.153	Promjene uslova odobrenja	39
21.A.157	Provjere.....	39
21.A.158	Nalazi (<i>Findings</i>).....	39
21.A.159	Važenje odobrenja	40
21.A.163	Prava	40
21.A.165	Obaveze imaoća odobrenja.....	41
ODJELJAK H – UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENO UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI.....		42
21.A.171	Oblast primjene.....	42
21.A.172	Podobnost	42
21.A.173	Vrste uvjerenja o plovidbenosti.....	42
21.A.174	Zahtjev	42
21.A.175	Jezik	43
21.A.177	Promjene.....	43
21.A.179	Prenosivost i ponovno izdavanje u državi članici	43

21.A.180	Inspekcijski pregled	44
21.A.181	Važenje uvjerenja	44
21.A.182	Identifikacija zrakoplova	44
ODJELJAK I – UVJERENJE O BUCI.....		44
21.A.201	Oblast primjene.....	44
21.A.203	Podobnost	44
21.A.204	Zahtjev	44
21.A.207	Promjene (izmjene i dopune).....	45
21.A.209	Prenosivost i ponovno izdavanje u državi članici	45
21.A.210	Inspekcijski pregled	45
21.A.211	Važenje uvjerenja	45
ODJELJAK J – ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA DIZAJN		46
21.A.231	Oblast primjene.....	46
21.A.233	Podobnost	46
21.A.234	Zahtjev	46
21.A.235	Izdavanje odobrenja.....	46
21.A.239	Sistem osiguranja dizajna	46
21.A.243	Podaci	46
21.A.245	Zahtjev za odobravanje.....	47
21.A.247	Promjene sistema osiguranja dizajna.....	47
21.A.249	Prenosivost.....	47
21.A.251	Uslovi odobrenja.....	47
21.A.253	Promjene uslova odobrenja	47
21.A.257	Provjere.....	48
21.A.258	Nalazi (<i>Findings</i>).....	48
21.A.259	Važenje odobrenja	48
21.A.263	Prava imaoaca odobrenja.....	49
21.A.265	Obaveze imaoaca odobrenja.....	49
ODJELJAK K – DIJELOVI I UREĐAJI.....		50
21.A.301	Oblast primjene.....	50
21.A.303	Usklađenost s važećim zahtjevima	50
21.A.305	Odobrenje dijelova i uređaja.....	50
21.A.307	Spremnost dijelova i uređaja za ugradnju.....	50
(ODJELJAK L – NE PRIMJENJUJE SE)		51
ODJELJAK M – POPRAVKE.....		51
21.A.431A	Oblast primjene.....	51

21.A.431B	Standardne popravke	51
21.A.432A	Podobnost	51
21.A.432B	Dokazivanje osposobljenosti	52
21.A.433	Dizajn popravki.....	52
21.A.435	Klasifikacija popravki.....	52
21.A.437	Izdavanje odobrenja dizajna popravki	52
21.A.439	Proizvodnja dijelova za popravku	53
21.A.441	Ugradnja popravki	53
21.A.443	Ograničenja.....	53
21.A.445	Nepopravljena oštećenja.....	53
21.A.447	Vođenje evidencije	53
21.A.449	Uputstva za kontinuiranu plovidbenost	53
21.A.451	Obaveze i oznake EPA	54
	(ODJELJAK N – NE PRIMJENJUJE SE).....	54
	ODJELJAK O – ETSO OVLAŠĆENJA.....	54
21.A.601	Oblast primjene.....	54
21.A.602A	Podobnost	54
21.A.602B	Dokazivanje osposobljenosti	55
21.A.603	Zahtjev	55
21.A.604	ETSO ovlašćenje za pomoćni uređaj za napajanje (APU)	55
21.A.605	Zahtjevi u pogledu podataka.....	55
21.A.606	Izdavanje ETSO ovlašćenja.....	55
21.A.607	Prava imaoca ETSO ovlašćenja.....	56
21.A.608	Izjava o dizajnu i performansama (<i>DDP</i>)	56
21.A.609	Obaveze imaoca ETSO ovlašćenja.....	56
21.A.610	Odobrovanje odstupanja	56
21.A.611	Promjene dizajna.....	57
21.A.613	Vođenje evidencije	57
21.A.615	Inspekcijski pregled Agencije	57
21.A.619	Važenje ETSO ovlašćenja	57
21.A.621	Prenosivost.....	57
	ODJELJAK P – DOZVOLA ZA LET	58
21.A.701	Oblast primjene.....	58
21.A.703	Podobnost	58
21.A.705	Nadležni organ.....	59
21.A.707	Zahtjev za izdavanje dozvole za let.....	59

21.A.708	Uslovi leta.....	59
21.A.709	Zahtjev za odobravanje uslova leta	59
21.A.710	Odobravanje uslova leta	60
21.A.711	Izdavanje dozvole za let	60
21.A.713	Promjene.....	61
21.A.715	Jezik	61
21.A.719	Prenosivost dozvole.....	61
21.A.721	Inspekcijski pregledi.....	61
21.A.723	Važenje	61
21.A.725	Produženje važenja dozvole za let.....	61
21.A.727	Obaveze imaoaca dozvole za let	61
21.A.729	Vođenje evidencije	61
ODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA.....		62
21.A.801	Identifikacija proizvoda.....	62
21.A.803	Postupanje sa identifikacionim podacima	62
21.A.804	Identifikacija dijelova i uređaja	63
21.A.805	Identifikacija kritičnih dijelova.....	63
21.A.807	Identifikacija ETSO artikala.....	63
SEKCIJA B – POSTUPAK ZA NADLEŽNE ORGANE.....		64
ODJELJAK A – OPŠTE ODREDBE		64
21.B.5	Oblast primjene.....	64
21.B.20	Obaveze nadležnog organa.....	64
21.B.25	Zahtjevi u pogledu organizacije nadležnog organa	64
21.B.30	Dokumentovani postupci.....	64
21.B.35	Promjene u organizaciji i postupcima	64
21.B.40	Rješavanje sporova	64
21.B.45	Izvještavanje/koordinacija	65
21.B.55	Vođenje evidencije	65
21.B.60	Nalozi za plovidbenost	65
ODJELJAK B – TIPSKI CERTIFIKAT I OGRANIČENO TIPSKI CERTIFIKAT		65
(ODJELJAK C – NE PRIMJENJUJE SE).....		65
ODJELJAK D – IZMJENE TIPSKI CERTIFIKATI I OGRANIČENOG UVJERENJA O		65
TIPU		65
ODJELJAK E – DODATNO TIPSKI CERTIFIKAT.....		65
ODJELJAK F – PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA		65
21.B.120	Ispitivanje	65

21.B.125	Nalazi.....	66
21.B.130	Izdavanje pisma o saglasnosti.....	66
21.B.135	Održavanje pisma o saglasnosti.....	67
21.B.140	Promjena pisma o saglasnosti.....	67
21.B.145	Ograničavanje, privremeno i trajno ukidanje pisma o saglasnosti	67
21.B.150	Vođenje evidencije	67
ODJELJAK G – ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU		68
21.B.220	Ispitivanje	68
21.B.225	Nalazi.....	68
21.B.230	Izdavanje odobrenja.....	69
21.B.235	Stalni nadzor	69
21.B.240	Promjena odobrenja.....	69
21.B.245	Privremeno ili trajno ukidanje odobrenja	70
21.B.260	Vođenje evidencije	70
ODJELJAK H – UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENO UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI.....		70
21.B.320	Ispitivanje	70
21.B.325	Izdavanje uvjerenja o plovidbenosti	71
21.B.326	Uvjerenje o plovidbenosti.....	71
21.B.327	Ograničeno uvjerenje o plovidbenosti.....	72
21.B.330	Trajno i privremeno ukidanje uvjerenja o plovidbenosti i ograničenog uvjerenja o plovidbenosti.....	72
21.B.345	Vođenje evidencije	72
ODJELJAK I – UVJERENJE O BUCI.....		73
21.B.420	Ispitivanje	73
21.B.425	Izdavanje uvjerenja o buci.....	73
21.B.430	Trajno ili privremeno ukidanje uvjerenja o buci	73
21.B.445	Vođenje evidencije	73
ODJELJAK J – ODOBRENJE ORGANIZACIJE ZA DIZAJN.....		74
ODJELJAK K – DIJELOVI I UREĐAJI.....		74
(ODJELJAK L – NE PRIMJENJUJE SE)		74
ODJELJAK M – POPRAVKE.....		74
(ODJELJAK N – NE PRIMJENJUJE SE).....		74
ODJELJAK O – ETSO OVLAŠĆENJA.....		74
ODJELJAK P – DOZVOLA ZA LET		74
21.B.520	Ispitivanje	74

21.B.525 Izdavanje dozvola za let	74
21.B.530 Privremeno i trajno ukidanje dozvole za let	75
21.B.545 Vođenje evidencije	75
ODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA.....	75
<i>Dodaci</i>	76
Dodatak I – EASA obrazac 1 – Uvjerenje o spremnosti za upotrebu.....	76
Dodatak II – EASA obrazac 15a – Potvrda o provjeri plovidbenosti	83
Dodatak III – EASA obrazac 20a – Dozvola za let	84
Dodatak IV – EASA obrazac 20b – Dozvola za let (koju izdaju organizacije).....	85
Dodatak V – EASA obrazac 24 – Ograničeno uvjerenje o plovidbenosti	86
Dodatak VI – EASA obrazac 25 – Uvjerenje o plovidbenosti	87
Dodatak VII – EASA obrazac 45 – Uvjerenje o buci	88
Dodatak VIII – EASA obrazac 52 – Izjava o usklađenosti zrakoplova	89
Dodatak IX – EASA obrazac 53 – Uvjerenje o vraćanju u upotrebu zrakoplova	93
Dodatak X – EASA obrazac 55 – Uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju.....	95
Dodatak XI – EASA obrazac 65 – Pismo o saglasnosti za proizvodnju bez odobrenja organizacije za proizvodnju.....	96

21.1 Opšte

Za potrebe ovog Aneksa I (Dio 21), nadležni organ je:

- (a) za organizacije koje imaju sjedište u BiH, BHDCA;
- (b) Agencija, za organizacije koje imaju sjedište u trećoj državi.

SEKCIJA A TEHNIČKI ZAHTJEVI

ODJELJAK A – OPŠTE ODREDBE

21.A.1 Oblast primjene

Ova Sekcija sadrži opšte odredbe o pravima i obavezama podnosioca zahtjeva i imaoca uvjerenja koja se izdaju prema ovoj Sekciji.

21.A.2 Djelovanje trećih lica, koja nisu imaoci uvjerenja, ni podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja

Radnje i obaveze koje mora da ispuni podnosilac zahtjeva ili imalac uvjerenja za određeni proizvod, dio ili uređaj po ovoj sekciji može, u njegovo ime, da ispuni treće fizičko ili pravno lice, ako podnosilac zahtjeva ili imalac uvjerenja dokaže da je zaključio ugovor s trećim licem kojim se garantuje da će obaveze imaoca uvjerenja da se pravilno ispunjavaju.

21.A.3A Otkazi, kvarovi i defekti

- (a) Sistem za prikupljanje, ispitivanje i analizu podataka.

Imalac tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata, dodatnog tipskog certifikata, ETSO ovlaštenja (*European Technical Standard Order – ETSO*), odobrenja dizajna većih popravki ili drugog odobrenja za koje se smatra da su izdati prema ovoj uredbi mora da ima odgovarajući sistem za prikupljanje, ispitivanje i analizu izvještaja i podataka koji se odnosi na otkaze, kvarove i defekte ili druge događaje koji prouzrokuju ili mogu da prouzrokuju negativne posledice po kontinuiranu ploidbenost proizvoda, dijela ili uređaja obuhvaćenog uvjerenjem o tipu, ograničenim uvjerenjem o tipu, dodatnim uvjerenjem o tipu, ETSO ovlaštenjem, odobrenjem dizajna većih popravki ili drugim odgovarajućim odobrenjem za koje se smatra da su izdati prema ovoj uredbi. Podaci o ovom sistemu moraju da budu dostupni svim poznatim korisnicima proizvoda, dijela ili uređaja i, na njegov zahtjev, licu koje je na to ovlašćeno drugim srodnim pravilima za izvršenje.

- (b) Obavještanje Agencije

1. Imalac tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata, dodatnog tipskog certifikata, *ETSO* ovlaštenja, odobrenja dizajna većih popravki ili drugog odgovarajućeg odobrenja za koje se smatra da su izdati prema ovoj uredbi mora da obavijesti Agenciju o otkazu, kvaru, defektu ili svakom drugom događaju koji mu je poznat i koji je u vezi je sa proizvodom, dijelom ili uređajem koji su obuhvaćeni uvjerenjem o tipu, ograničenim uvjerenjem o tipu, dodatnim uvjerenjem o tipu, *ETSO* ovlaštenjem, odobrenjem dizajna većih popravki ili drugim odgovarajućim odobrenjem za koje se smatra da su izdati prema ovoj uredbi, a koji ima ili bi mogao da ima za posledicu stanje opasno po sigurnost.
2. Obavještanja se podnose u obliku i na način koji odredi Agencija, što prije, a najkasnije 72 sata od utvrđivanja stanja opasnog po sigurnost, izuzev ako posebne okolnosti to sprečavaju.

- (c) Ispitivanje prijavljenih događaja

1. Ako je događaj koji je prijavljen prema tački (b) ili prema tačkama 21.A.129(f)(2) ili 21.A.165(f)(2), rezultat nedostatka u dizajnu ili proizvodnji, imalac tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata, dodatnog tipskog certifikata, *ETSO* ovlaštenja, odobrenja dizajna većih popravki ili drugog odgovarajućeg odobrenja za koje se smatra da su izdati prema ovoj uredbi, ili proizvođač, u zavisnosti šta je odgovarajuće, ispitaće razlog zbog kojeg je došlo do nedostatka i obavijestiti Agenciju o rezultatima ispitivanja i korektivnim mjerama koje se preduzimaju ili predlažu da bi se nedostatak otklonio.
2. Ako Agencija smatra da je potrebno preduzeti odgovarajuće mjere za otklanjanje nedostatka, imalac tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata, dodatnog tipskog certifikata, *ETSO* ovlaštenja, odobrenja dizajna većih popravki ili drugog odgovarajućeg odobrenja za koje se smatra da su izdati prema ovoj uredbi, ili proizvođač, u zavisnosti šta je odgovarajuće, mora Agenciji da dostavi odgovarajuće podatke.

21.A.3B Nalozi za plovidbenost

(a) Nalog za plovidbenost označava dokument koji izdaje ili prihvata Agencija i kojim se određuju mjere koje moraju da se preduzmu na zrakoplovu da bi se ponovo obezbijedio prihvatljiv nivo sigurnosti, ako dokazi ukazuju da bi u suprotnom nivo sigurnosti zrakoplova bio ugrožen.

(b) Agencija izdaje nalog za plovidbenost ako:

1. utvrdi da na zrakoplovu postoji stanje opasno po sigurnost koje je posljedica nedostatka na zrakoplovu ili motoru, elisi, dijelu ili uređaju koji je u njega ugrađen,
2. takvo stanje vjerovatno postoji ili može da nastane i na nekom drugom zrakoplovu. (c)

Ako Agencija izdaje nalog za plovidbenost da bi se otklonilo stanje opasno po sigurnost iz tačke (b) ili zahtijeva inspekcijski pregled, imalac tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata, dodatnog tipskog certifikata, *ETSO* ovlaštenja, odobrenja dizajna većih popravki ili drugog odgovarajućeg odobrenja za koje se smatra da su izdati prema ovoj uredbi, dužan je da:

1. predloži odgovarajuće korektivne mjere ili inspekcijske preglede, ili i jedno i drugo, i da ih podnese na odobrenje Agenciji;
2. ako Agencija odobri predlog iz tačke 1, učini ga dostupnim svim poznatim operaterima ili vlasnicima proizvoda, dijela ili uređaja a, na zahtjev svakog drugog lica od koga se zahtijeva da se pridržava naloga za plovidbenost – odgovarajuće opisne podatke i uputstva za primjenu.

(d) Nalog za plovidbenost sadrži:

1. opis stanja opasnog po sigurnost,
2. identifikaciju predmetnog zrakoplova,
3. mjere koje se zahtijevaju,
4. rok za ispunjenje mjera,
5. datum stupanja na snagu.

21.A.4 Koordinacija između dizajna i proizvodnje

Svaki nosilac tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata, dodatnog tipskog certifikata, *ETSO* ovlaštenja, odobrenja promjene u tipskom dizajnu ili odobrenja dizajna većih popravki dužan je da, po potrebi, sarađuje sa organizacijom za proizvodnju da bi omogućio:

(a) zadovoljavajuću usklađenost projektovanja i proizvodnje, kao što se to zahtijeva u tačkama 21.A.122, točkom 21A.130 podtočkom (b) stavcima 3. i 4., točkom 21.A.133 i točkom 21.A.165 podtočkom(c) stavcima 2. i 3. i

(b) pravilnu podršku kontinuiranoj plovidbenosti proizvoda, dijelova uređaja.

ODJELJAK B –TIPSKI CERTIFIKAT I OGRANIČENI TIPSKI CERTIFIKAT

21.A.11 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupak po kome se izdaju tipski certifikati za proizvode i ograničeni tipski certifikati za zrakoplove i prava i obaveze podnosioca zahtjeva i imalaca uvjerenja.

21.A.13 Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice koje dokaže ili je u postupku dokazivanja osposobljenosti prema tački 21.A.14, ovlašćeno je da zahtijeva tipski certifikat ili ograničeni tipski certifikat prema uslovima iz ovog Odjeljka.

21.A.14 Dokazivanje osposobljenosti

- (a) Organizacija koja zahtijeva tipski certifikat ili ograničeni tipski certifikat dokazuje svoju osposobljenost tako što ima odobrenje organizacije za dizajn koje je izdala Agencija prema Odjeljku J.
- (b) Odstupajući od tačke (a), kao dokaz o osposobljenosti smatra se i pristanak Agencije, dat na prijedlog podnosioca zahtjeva, za primjenu postupaka kojima se utvrđuju posebna projektna praksa, resursi i redosljed aktivnosti koji je potreban za usklađivanje sa Aneksom I (Dio 21), ako je proizvod jedno od sljedećeg:
1. ELA2 zrakoplov
 2. motor ili elisa koji su ugrađeni u ELA2 zrakoplov;
 3. klipni motor
 4. elisa s fiksnim ili promjenljivim korakom.
- (c) Odstupajući od tačke (a), podnosilac zahtjeva može da odluči da dokaže osposobljenost time što će Agenciji dostaviti program certifikacije koji se zahtijeva u tački 21.A.20(b) u slučaju kada je proizvod:
1. ELA1 zrakoplov;
 2. motor ili elisa koji su ugrađeni u ELA1 zrakoplov.

21.A.15 Zahtjev

- (a) Zahtjev za tipski certifikat i ograničeni tipski certifikat podnosi se u obliku i na način koji odredi Agencija.
- (b) Uz zahtjev za tipski certifikat ili ograničeno tipski certifikat za zrakoplove prilažu se trodimenzionalni crtež zrakoplova i prethodni osnovni podaci, uključujući predložene operativne karakteristike i ograničenja.
- (c) Uz zahtjev za izdavanje tipskog certifikati za motor ili elisu prilažu generalni crteži, osnovne karakteristike dizajna, tehničke performanse i predložena operativna ograničenja motora ili elise.
- (d) Zahtjev za tipski certifikat ili ograničeni tipski certifikat za zrakoplov uključuje, ili mu se

prilaže, nakon što je zahtjev već predan, i zahtjev za odobrenje podataka o operativnoj prikladnosti, koji se, već prema slučaju, sastoji od sljedećeg:

1. minimalnog programa osposobljavanja pilota za ovlaštenje za tip, uključujući određivanje ovlaštenja za tip;
2. definicije područja primjene izvornih podataka ovjere zrakoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora, povezanih s programom osposobljavanja pilota za ovlaštenja za tip, ili privremene podatke u svrhu privremene kvalifikacije;
3. minimalnog programa osposobljavanja za ovlaštenje za tip osoblja za certificiranje održavanja, uključujući određivanje ovlaštenja za tip;
4. određivanje tipa ili varijante za kabinsko osoblje i podatke koji se odnose na tip za kabinsko osoblje;
5. glavne liste minimalne opreme i
6. druge elemente operativne prikladnosti koji se odnose na tip.”;

21.A.16A Standardi gradnje (Certification specification)

Prema članu 19 Uredbe (EZ) br. 216/2008, Agencija izdaje standarde gradnje, kojima se dokazuje usklađenost proizvoda, dijelova i uređaja sa osnovnim uslovima za plovidbenost iz Aneksa I (Dio 21) Uredbe (EZ) br. 216/2008. Ovi standardi gradnje dovoljno su detaljni i precizni da podnosiocima zahtjeva ukažu na uslove za izdavanje certifikata.

21.A.16B Posebni uslovi

- (a) Agencija propisuje posebne, detaljne tehničke specifikacije za proizvod, pod nazivom „posebni uslovi”, kad standardi gradnje ne sadrže odgovarajuće sigurnosne standarde za proizvod ako:
 1. proizvod ima nova ili neuobičajena svojstva u odnosu na praksu projektovanja na kojoj su zasnovana važeća pravila o plovidbenosti; ili
 2. predviđena namjena proizvoda nije konvencionalna; ili
 3. iskustva sa sličnim proizvodima u upotrebi ili proizvodima koji imaju slična projektna svojstva pokazuju da bi moglo da nastupi stanje opasno po sigurnost.
- (b) Posebni uslovi uključuju takve sigurnosne standarde koje Agencija smatra potrebnim za uspostavljanje nivoa sigurnosti koji odgovara nivou sigurnosti iz važećeg standarda gradnje.

21.A.17A Osnova za certifikaciju tipa

- (a) Osnova za certifikaciju tipa objavljuje se za izdavanje tipskog certifikata ili ograničenog tipskog certifikata i sastoji se od:
 1. primjenjivih standarda gradnje koje je odredila Agencija i koje važi na dan podnošenja zahtjeva, izuzev ako:
 - (i) Agencija drukčije ne odredi; ili
 - (ii) podnosilac zahtjeva sam ne odluči da se uskladi sa kasnije važećim izmjenama i dopunama certifikacionih zahtjeva ili se to zahtjeva u tačkama (c) i (d);
 2. svih posebnih uslova koji se zahtijevaju u tački 21.A.16B(a).
- (b) Zahtjev za izdavanje tipskog certifikata za velike avione i velike helikoptere važi pet godina, a ostali zahtjevi važe tri godine, izuzev ako podnosilac zahtjeva, u vrijeme podnošenja zahtjeva, ne dokaže da je za njegov proizvod potrebno više vremena za

dizajn, razvoj i ispitivanje, a Agencija to odobri.

- (c) Ako tipski certifikat nije izdat ili je jasno da neće biti izdat u roku koji je propisan u tački (b), podnosilac zahtjeva može da:
1. podnese novi zahtjev za izdavanje tipskog certifikata i da se pridržava odredaba iz tačke
 - (a) koje važe za prvi zahtjev; ili
 2. zatraži produženje prvog zahtjeva i uskladi se s standardima gradnje koja su važila određenog datuma koji on izabere, a koji ne dolazi prije datuma koji prethodi izdavanju tipskog certifikata, u roku koji je u tački (b) utvrđen za prvi zahtjev.
- d) Ako podnosilac zahtjeva odluči da se uskladi sa certifikacionim zahtjevima iz izmjena i dopuna standarda gradnje koje su stupile na snagu poslije podnošenja zahtjeva za izdavanje tipskog certifikata, mora da se uskladi i sa ostalim certifikacionim zahtjevima koje Agencija smatra neposredno povezanim s njima.

21.A.17B Osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti

- (a) Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva o osnovi certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti. Ona se sastoji od sljedećeg:
1. primjenjivih certifikacijskih specifikacija za podatke o operativnoj prikladnosti izdanih u skladu s točkom 21.A.16A, koje su na snazi na dan predavanja zahtjeva ili dopune zahtjeva, osim u slučaju da:
 - i. Agencija prihvati druge načine dokazivanja sukladnosti s relevantnim bitnim zahtjevima, ili
 - ii. podnositelj zahtjeva odabere sukladnost s certifikacijskim specifikacijama naknadnih važećih izmjena;
 2. bilo kojih posebnih uvjeta koji su propisani u skladu s točkom 21.A.16B podtočkom (a).
- (b) Ako podnositelj zahtjeva odabere sukladnost s izmjenom certifikacijskih specifikacija koja je stupila na snagu nakon podnošenja zahtjeva za certifikat tipa, podnositelj zahtjeva mora ispunjavati zahtjeve i svih drugih certifikacijskih specifikacija za koje Agencija utvrdi da su izravno povezane.

21.A.18 Zahtjevi za zaštitu životne sredine i certifikacioni zahtjevi (*certification specifications, CS*)

- (a) Zahtjevi u pogledu buke koji se uzimaju u obzir pri izdavanju uvjerenja o tipu zrakoplova propisani su prema Poglavlju 1 Aneks 16, Sveska I, Dio II Čikaške konvencije, i to:
1. za podzvučne mlazne zrakoplove u Svezak I, Dio II, Poglavlja 2, 3. i 4, kako je odgovarajuće;
 2. za elisne zrakoplove u Svezak I, Dio II, Poglavlja 3, 4, 5, 6. i 10, kako je odgovarajuće;
 3. za helikoptere u Svezak I, Dio II, Poglavlja 8. i 11, kako je odgovarajuće;
 4. za nadzvučne zrakoplove u Svezak I, Dio II, Poglavlje 12, kako je odgovarajuće.
- (b) Zahtjevi u pogledu emisija koji se uzimaju u obzir pri izdavanju uvjerenja o tipu za zrakoplove i motore propisani su u Aneksu 16 Čikaške konvencije:

1. za sprečavanje namjernog ispuštanja goriva, u Svezak II, Dio II, Poglavlje 2;
 2. za emisije turbomlaznih i dvostrujnih mlaznih motora namijenjenih pogonu samo pri podzvučnim brzinama, u Svezak II, Dio III, Poglavlje 2;
 3. za emisije turbomlaznih i dvostrujnih mlaznih motora namijenjenih pogonu samo pri nadzvučnim brzinama, u Svezak II, Dio III, Poglavlje 3.
- (c) Agencija izdaje, prema članu 19 Uredbe (EZ) br. 216/2008, certifikacione zahtjeve (*certification specifications*, CS), da bi obezbijedila prihvatljive načine za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima koji se odnose na buku i emisiju iz tačaka (a) i (b).

21.A.19 Promjene zbog kojih je potreban novi tipski certifikat

Svako fizičko ili pravno lice koje predloži promjenu proizvoda mora da zahtijeva izdavanje novog tipskog certifikata, ako Agencija smatra da je promjena dizajna, snage, potiska ili mase takva da je potrebno da se detaljno ispita usklađenost sa važećom osnovom za certifikaciju.

21.A.20 Usklađenost s osnovom za certifikaciju tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine

- (a) Podnosilac zahtjeva za izdavanje tipskog certifikata ili ograničenog tipskog certifikata mora da dokaže usklađenost s važećim osnovama za certifikaciju tipa, primjenjivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine i da Agenciji predstavi sredstva kojima je usklađenost dokazana.
- (b) Podnosilac zahtjeva mora Agenciji da dostavi program certifikacije sa detaljno navedenim sredstvima za dokazivanje usklađenosti. Ovaj dokument se po potrebi ažurira u toku procesa certifikacije.
- (c) Podnosilac zahtjeva mora da ima zapise o obrazloženju usklađenosti u okviru dokumenata usklađenosti u skladu sa programom certifikacije iz tačke (b).
- (d) Podnosilac zahtjeva daje izjavu da je dokazao usklađenost sa svim važećim osnovama za certifikaciju tipa i zahtjevima za zaštitu životne sredine, u skladu sa programom certifikacije u tački (b).
- (e) Ako podnosilac zahtjeva ima odgovarajuće odobrenje organizacije za dizajn, izjava iz tačke (b) daje se prema Odjeljku J.

21.A.21 Izdavanje tipskog certifikata

Podnosilac zahtjeva ima pravo da mu Agencija izda tipski certifikat za proizvod ako:

- (a) dokaže svoju osposobljenost saglasno 21.A.14;
- (b) priloži izjavu navedenu u 21.A.20(d);
- (c) dokaže da:
 1. je proizvod koji treba da se certifikuje usklađen sa važećom osnovom za certifikaciju tipa i važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine određenim prema tačkama 21.A.17A i 21.A.18;
 2. su uslovi u pogledu plovidbenosti koji nisu ispunjeni nadoknađeni elementima koji pružaju isti nivo sigurnosti;
 3. proizvod nema rizičnih karakteristika ili osobina za upotrebu za koju se traži certifikacija;
 4. je podnosilac zahtjeva za izdavanje tipskog certifikata izričito izjavio da će se pridržavati zahtjeva iz 21.A.44.

(d) je kod tipskog certifikata za zrakoplov, već ranije izdat tipski certifikat za motor ili elisu, ili oboje ako su ugrađeni.

(e) U slučaju certifikata tipa za zrakoplov, mora se dokazati da podaci o operativnoj prikladnosti zadovoljavaju primjenjivu osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti koja je određena u skladu s točkom 21.A.17B.

(f) Odstupajući od točke (e) i na zahtjev podnositelja zahtjeva priložen uz izjavu navedenu u točki 21.A.20 podtočki (d), certifikat tipa za zrakoplov može se izdati prije dokazivanja sukladnosti s primjenjivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti prije nego što se podaci o operativnoj prikladnosti moraju doista koristiti.

21.A.23 Izdavanje ograničenog tipskog certifikata

(a) Za zrakoplov koji ne ispunjava uslove koji se zahtijevaju u tački 21.A.21(c), podnositelj zahtjeva ima pravo da mu Agencija izda ograničeni tipski certifikat, ako:

1. se uskladi s važećom osnovom za certifikaciju tipa sa ograničenjima koju određuje Agencija i koja garantuje odgovarajući nivo sigurnosti u vezi s predviđenom namjenom zrakoplova i zahtjevima za zaštitu životne sredine;
2. izričito izjavi da će postupati saglasno zahtijevanom u 21.A.44.
3. u slučaju ograničenog certifikata tipa za zrakoplov, mora se dokazati da podaci o operativnoj prikladnosti zadovoljavaju primjenjivu osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti koja je određena u skladu s točkom 21.A.17B.

(b) Odstupajući od stavka 3. podtočke (a) i na zahtjev podnositelja zahtjeva priložen uz izjavu navedenu u točki 21.A.20 podtočka (d), ograničeni certifikat tipa za zrakoplov može se izdati prije dokazivanja sukladnosti s primjenjivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti prije nego što se podaci o operativnoj prikladnosti moraju doista koristiti.

(c) Za motor ili elisu ugrađene u zrakoplov ili za oba, ako:

1. imaju izdato ili određen tipski certifikat prema ovom pravilniku ; ili
2. je dokazano da su usklađeni sa certifikacionim zahtjevima (*certification specifications, CS*) koji omogućavaju siguran let.

21.A.31 Dizajn tipa

(a) Dizajn tipa sastoji se od:

1. Crteža i specifikacija, spiska tehničkih planova i specifikacija potrebnih za utvrđivanje konfiguracijskih i projektnih svojstava proizvoda koja dokazuju da je proizvod usklađen s važećom osnovom za certifikaciju tipa i važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine;
2. podataka o materijalima, postupcima i načinima proizvodnje i sklapanja proizvoda koji su potrebni da se omogući usklađenost proizvoda;
3. odobrenog odjeljka o uputstvima za kontinuiranu plovidbenost i ograničenjima plovidbenosti, kao što je određeno u važećim standardima gradnje;

4. drugih podataka koji omogućavaju da se poređenjem utvrdi plovidbenost, nivo buke, ispuštanje goriva i emisija izduvnih gasova (prema potrebi) svih naknadnih proizvoda istog tipa.

(b) Svaki dizajn tipa označava se na odgovarajući način.

21.A.33 Provjere i ispitivanja

(a) Podnosilac zahtjeva mora da sprovede sve potrebne provjere i ispitivanja da bi dokazao usklađenost s važećom osnovom za certifikaciju tipa i važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine.

(b) Prije svakog ispitivanja koje je predviđeno u tački (a) podnosilac zahtjeva mora da utvrdi:

1. za probni uzorak:

- (i) da su materijali i postupci na odgovarajući način usklađeni sa specifikacijama za predloženi dizajn tipa;
- (ii) da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način usklađeni sa tehničkim planovima u predloženom dizajnu tipa;
- (iii) da su proizvodni postupci, dizajn i sklapanje na odgovarajući način usklađeni sa onima koji su navedeni u predloženom dizajnu tipa;

2. da oprema za ispitivanje i mjerni uređaji koji se koriste odgovaraju potrebama ispitivanja i da su izbaždareni na odgovarajući način.

(c) Podnosilac zahtjeva dužan je da Agenciji omogući da sprovede sve vrste ispitivanja koja su potrebna da se provjeri usklađenost sa tačkom (b).

(d) Podnosilac zahtjeva dužan je da Agenciji omogući da pregleda sve izvještaje i sprovede bilo koju inspekciju, kao i da izvede probni let ili provjeru na zemlji ili da im prisustvuje, radi provjere valjanosti izjave o usklađenosti koja se daje prema tački 21.A.20(d) i utvrđivanja da nijedno svojstvo proizvoda nije rizično za namjenu za koju se traži certifikacija.

(e) Za ispitivanja koja sprovodi ili kojima prisustvuje Agencija prema tački (d):

- 1. podnosilac zahtjeva Agenciji prilaže izjavu kojom potvrđuje da je usklađen sa tačkom (b);
- 2. od trenutka kad se dokaže usklađenost sa tačkom (b) do trenutka kad se Agenciji predloži ispitivanje, na proizvodu, dijelu ili uređaju ne smiju da se obave nikakve promjene povezane sa ispitivanjem koje bi uticale na izjavu o usklađenosti.

21.A.35 Probni letovi

(a) Probni letovi radi izdavanja uvjerenja o tipu odvijaju se prema uslovima koje odredi Agencija.

(b) Podnosilac zahtjeva mora da izvede probne letove koje Agencija smatra potrebnim:

- 1. da bi se utvrdila usklađenost s važećom osnovom za certifikaciju tipa i važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine;
- 2. da bi se utvrdilo da li postoji razumno uvjerenje da su zrakoplov, njegovi dijelovi i uređaji pouzdani i da ispravno rade za zrakoplove koje se certifikuju prema Aneksu I (Dio 21), izuzev
 - (i) jedrilica i motornih jedrilica i
 - (ii) balona i dirizabala kako su definisani u okviru ELA1 ili ELA2;

- (iii) aviona čija najveća masa na polijetanju (MTOM) ne prelazi 2 722 kg,
- (c) (Rezervisano)
- (d) (Rezervisano)
- (e) (Rezervisano)
- (f) Probni letovi propisani u tački (b)(2) uključuju:
 1. za zrakoplove sa turbinskim motorima koji do sada nisu korišćeni ni na jednom zrakoplovu koji ima tipski certifikat – najmanje 300 sati rada, sa motorima koji su saglasni uvjerenju o tipu;
 2. za ostale zrakoplove – najmanje 150 sati rada.

21.A.41 Tipski certifikat

Smatra se da tipski certifikat i ograničeno tipski certifikat sadrže dizajn tipa, operativna ograničenja, listu podataka u uvjerenju o tipu o plovidbenosti i emisijama, važeću osnovu za certifikaciju tipa i zahtjeve za zaštitu životne sredine, s kojima Agencija utvrđuje usklađenost i druge uslove ili ograničenja koji su propisani za proizvod u važećim certifikacionim zahtjevima (*certification specifications*) i zahtjevima za zaštitu životne sredine. Uz to, tipski certifikat i ograničeni tipski certifikat za zrakoplov, uključuju primjenjivu osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, podatke o operativnoj prikladnosti i listu podataka o buci. Lista tehničkih podataka koja je dio tipski certifikati za motor uključuje evidenciju o ispunjenosti uslova u pogledu emisije gasova.

21.A.44 Obaveze imaoaca uvjerenja

Imalac tipski certifikati ili ograničenog tipski certifikati dužan je da:

- (a) ispunjava obaveze predviđene u 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.55, 21.A.57 i 21.A.61 I 21.A.62 da u te svrhe neprekidno bude usklađen sa zahtjevima iz tačke 21.A.14; i
- (b) navede oznake prema Odjeljku Q.

21.A.47 Prenosivost

tipski certifikat ili ograničeno tipski certifikat može da se prenese samo na fizičko ili pravno lice koje je sposobno da preuzme obaveze prema tački 21.A.44 i u te svrhe je dokazalo svoju osposobljenost po mjerilima iz tačke 21.A.14.

21.A.51 Važenje uvjerenja

- (a) tipski certifikat i ograničeno tipski certifikat važe neograničeno vrijeme. Ona ostaju da važe pod uslovom:
 1. da imalac uvjerenja ispunjava uslove iz ovog Aneksa I (Dio 21);
 2. da imalac uvjerenja nije vratio uvjerenje ili da uvjerenje nije trajno ukinuto, prema važećim upravnim postupcima koje odredi Agencija.
- (b) Po vraćanju ili trajnom ukidanju tipski certifikati, ono se vraća Agenciji.

21.A.55 Vodenje evidencije

Imalac tipskog certifikata ili ograničenog tipskog certifikata dužan je da čuva sve značajne projektne podatke, planove i izvještaje sa ispitivanja, uključujući dokumentaciju o pregledima za ispitani proizvod, da oni budu na raspolaganju Agenciji, i da bi omogućio potrebne podatke za

obezbjedivanje kontinuirane plovidbenosti, kontinuirane validnosti podataka o operativnoj prikladnosti i usklađenost s važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine.

21.A.57 Priručnici

Imalac tipski certifikati ili ograničenog tipski certifikati izrađuje, čuva i ažurira priručnike čije postojanje zahtijevaju važeća osnova za certifikaciju tipa, primjenjiva osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu životne sredine za proizvod i Agenciji, na njen zahtjev, predaje njihove kopije.

21.A.61 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

- (a) Imalac tipski certifikati ili ograničenog tipski certifikati dostavlja najmanje jedan potpuni komplet uputstava za kontinuiranu plovidbenost, koji sadrže opisne podatke i uputstva za realizaciju, pripremljen prema važećoj osnovi za certifikaciju svakom poznatom vlasniku jednog ili više zrakoplova, motora ili elise, pri njihovoj isporuci ili izdavanju prvog uvjerenja o plovidbenosti za predmetni zrakoplov, šta nastupi kasnije, a poslije toga, na zahtjev, ova uputstva čini dostupnim svakom licu koje mora da ispuni bilo koji uslov iz uputstava. Neki priručnici ili dijelovi uputstava za kontinuiranu plovidbenost koji se odnose na remont (obnovu) ili druge vrste velikih radova održavanja mogu da postanu dostupni i kasnije, pošto je proizvod pušten u upotrebu, ali moraju da postanu dostupni prije nego što bilo koji proizvod dostigne odgovarajuću starosnu granicu ili potrebne sate/cikluse rada.
- (b) Promjene uputstava za kontinuiranu plovidbenost stavljaju se na raspolaganje svim poznatim operaterima proizvoda i, na zahtjev, svim licima koja moraju da se usklade s njima. Agenciji se podnosi program u kome se prikazuje na koji način se raspodjeljuju promjene uputstava za kontinuiranu plovidbenost.

21.A.62 Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti

Nositelj certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa stavlja na raspolaganje:

- (a) najmanje jedan komplet potpunih podataka o operativnoj prikladnosti, pripremljenih u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima zrakoplova u BiH, prije nego što organizacija za obuku ili BiH operator trebaju koristiti podatke o operativnoj prikladnosti i
- (b) sve promjene podataka o operativnoj prikladnosti svim poznatim BiH operatorima dotičnog zrakoplova i
- (c) na zahtjev, relevantne podatke navedene u gornjim podtočkama (a) i (b):
 1. nadležnom tijelu odgovornom za provjeru sukladnosti s jednim ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti i
 2. svim osobama koje moraju ispunjavati zahtjeve jednog ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti.

(ODJELJAK C – NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK D – IZMJENE TIPSKIH CERTIFIKATA I OGRANIČENIH TIPSKIH CERTIFIKATA

21.A.90A Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupak po kome se odobravaju promjene dizajna tipa i tipski certifikati i prava i obaveze podnosilaca zahtjeva i imalaca odobrenja. Ovim Odjeljkom se takođe definišu standardne promjene koje ne podliježu procesu odobrenja u skladu sa ovim Odjeljkom. U ovom Odjeljku izraz „tipski certifikat“ označava i tipski certifikat i ograničeno tipski certifikat.

21.A.90B Standardne promjene

(a) Standardne promjene označavaju promjene u tipskom certifikatu:

1. u odnosu na:

- (i) avione čija je najveća masa na polijetanju (MTOM) do 5 700 kg
- (ii) rotorkrafte čija je najveća masa na polijetanju (MTOM) do 3 175 kg
- (iii) jedrilica, motornih jedrilica i balona i dirižabala kako su definisani u okviru ELA1 i ELA2;

2. koje poštuju podatke dizajna koji su uključeni u certifikacione zahtjeve koje je izdala Agencija, koji sadrže prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvršavanje i identifikovanje standardnih promjena, uključujući i vezane instrukcije za kontinuiranu plovidbenost; i

3. koje nisu u suprotnosti sa podacima nosioca tipskog certifikata.

(b) Tačke 21.A.91 do 21.A.109 ne primjenjuju se u standardnim promjenama.

21.A.91 Klasifikacija promjene tipskog certifikata

Promjene tipskog certifikata mogu biti manje i veće. „Manja promjena” je promjena koja nema veći uticaj na masu, položaj težišta, izdržljivost strukture, pouzdanost, operativna svojstva, buku, ispuštanje goriva, emisiju gasova ili druga svojstva koje utiču na plovidbenost proizvoda. Izuzev promjena iz tačke 21.A.19, sve druge promjene, prema ovom Odjeljku, jesu „veće promjene”. Veće i manje promjene odobravaju se prema tačkama 21.A.95 ili 21.A.97 i identifikuju na odgovarajući način.

21.A.92 Podobnost

(a) Samo imalac tipski certifikati može da zahtijeva odobrenje veće promjene tipskog certifikata po ovom Odjeljku, dok drugi podnosioci zahtjeva za veću promjenu dizajna tipa zahtjev podnose prema Odjeljku E.

(b) Svako fizičko ili pravno lice podnose zahtjev za odobrenje manje promjene tipskog certifikata po ovom Odjeljku.

21.A.93 Zahtjev

Zahtjev za odobrenje promjene tipskog certifikata podnosi se u obliku i na način koji odredi Agencija i sadrži:

- (a) opis promjene, koji određuje:
 - 1. sve dijelove tipskog certifikata i odobrene priručnike na koje utiče promjena;
 - 2. certifikacione zahtjeve (*certification specifications*, CS) i zahtjeve za zaštitu životne sredine s kojima, prema tački 21.A.101, projektovana promjena mora da bude usklađena;
- (b) određivanje bilo kojih ispitivanja koja su potrebna za dokazivanje usklađenosti promjenjenog proizvoda sa važećim certifikacionim zahtjevima (*certification specification*, CS) i zahtjevima za zaštitu životne sredine.
- (c) Kada izmjena utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, zahtjev uključuje ili mu se prilaže, nakon što je zahtjev već predan, i potrebne izmjene podataka o operativnoj prikladnosti.

21.A.95 Manje izmjene

Manje izmjene tipskog certifikata klasifikuje i odobrava:

- (a) Agencija; ili
- (b) odgovarajuće odobrena organizacija za dizajn, saglasno postupku s kojim se saglasila Agencija.

21.A.97 Veće izmjene

- (a) Podnosilac zahtjeva za odobrenje veće izmjene dužan je da:
 - 1. Agenciji dostavi dokazne podatke sa svim potrebnim opisnim podacima koji treba da budu uključeni u dizajn tipa;
 - 2. dokaže da je promijenjeni proizvod saglasan važećim certifikacionim zahtjevima (*certification specifications*, CS) i zahtjevima za zaštitu životne sredine koji su navedeni u 21.A.101;
 - 3. se uskladi sa tačkama 21.A.20(b), (c) i (d); i;
 - 4. izda izjavu iz tačke 21.A. 20(d) (a)(3) prema Odjeljku J, ako ima odgovarajuće odobrenje organizacije za dizajn;
 - 5. uskladi se sa tačkom 21.A.33 i, prema potrebi, sa tačkom 21.A.35.
- (b) Odobrenje veće promjene tipskog certifikata ograničeno je na specifičnu konfiguraciju ili specifične konfiguracije tipskog certifikata na koji se odnosi promjena.

21.A.101 Određivanje certifikacionih zahtjeva (*certification specifications*, CS) i zahtjeva za zaštitu životne sredine

- (a) Podnosilac zahtjeva za promjenu tipski certifikati mora da dokaže da je promijenjeni proizvod usklađen s pravilima o plovidbenosti (certifikacione specifikacije, *certification specification*) koja se primjenjuju na promijenjeni proizvod i koja važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu, osim ako se podnosilac zahtjeva sam ne odluči za usklađenost sa kasnije važećim izmjenama i dopunama certifikacionih zahtjeva ili ako se to zahtijeva tačkama (e) i (f), kao i s važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine koji se zahtijevaju u 21.A.18.
- (b) Odstupajući od stava (a), podnosilac zahtjeva može da dokaže da je promijenjeni proizvod usklađen s prethodnim amandmanom pravila o plovidbenosti određenim u stavu (a) i svakim certifikacionim zahtjevom (*certification specification*) koji Agencija smatra neposredno povezanim. Međutim, prethodni amandman pravila o plovidbenosti ne smije da

prethodi odgovarajućem pravilu o plovidbenosti na koje se uvjerenje o tipu poziva. Podnosilac zahtjeva može da dokaže usklađenost s prethodnom promjenom pravila o plovidbenosti u bilo kom od narednih slučajeva:

1. promjene za koju Agencija smatra da nisu značajne. Pri odlučivanju o tome da li je promjena značajna, Agencija razmatra promjenu u kontekstu svih prethodnih značajnih promjena dizajna i povezanih promjena važećih certifikacionih zahtjeva koji su obuhvaćeni uvjerenjem o tipu proizvoda. Promjene koje ispunjavaju jedno od sljedećih mjerila automatski se smatraju značajnim:
 - (i) opšta konfiguracija ili načela projektovanja su promijenjeni (nisu zadržani);
 - (ii) pretpostavke koje su korišćene za certifikaciju proizvoda koji treba da se promijeni više nisu važeće.
 2. svaka oblast, sistem, dio ili uređaj na koje promjena ne utiče po mišljenju Agencije.
 3. svaka oblast, sistem, dio ili uređaj na koji promjena utiče, a za koje Agencija smatra da njihova usklađenost s standardima gradnje opisanim u tački (a) ne bi bitno uticala na nivo sigurnosti promijenjenog proizvoda ili ne bi imala smisla.
- (c) Podnosilac zahtjeva za promjenu na zrakoplovu (izuzev helikoptera) s najvećom masom od 2 722 kg (6 000 lb), ili helikoptera bez turbine s najvećom masom od 1 361 kg (3 000 lb), može da dokaže da je promijenjeni proizvod usklađen sa osnovom za certifikaciju tipa na koju se tipski certifikat poziva. Ako Agencija smatra da je promjena u određenoj oblasti značajna, ona može da odredi usklađivanje sa amandmanom osnove za certifikaciju tipa na koju se tipski certifikat poziva i koja važi na dan podnošenja zahtjeva, kao i sa svim certifikacionim zahtjevima koje Agencija smatra neposredno povezanim, izuzev ako Agencija smatra da usklađivanje s navedenom promjenom ili certifikacionim zahtjevima ne bi bitno uticalo na nivo sigurnosti promijenjenog proizvoda ili ne bi imalo smisla.
- (d) Ako Agencija smatra da standardi gradnje koji važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu ne omogućavaju odgovarajuće standarde u vezi s predloženom promjenom, podnosilac zahtjeva mora da ispuni sve posebne uslove (detaljne tehničke specifikacije) i njihove promjene koje su propisane u tački 21.A.16B, da bi se omogućio nivo sigurnosti koji odgovara nivou utvrđenom u standardima gradnje koja važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu.
- (e) Zahtjev za promjenu tipskog certifikata važi pet godina za velike avione i velike helikoptere, a zahtjev za promjenu ostalih tipski certifikati važi tri godine. Ako promjena nije odobrena ili je jasno da neće biti odobrena u ovom roku, podnosilac zahtjeva može da:
1. podnese novi zahtjev za promjenu tipski certifikati i da se pridržava odredaba iz stava (a) koje važe za prvi zahtjev za promjenu;
 2. zatraži produženje prvog zahtjeva i da se uskladi sa odredbama iz tačke (a), prema datumu koji odabere podnosilac zahtjeva, a koji ne prethodi datumu odobrenja promjene, u roku koji je za prvi zahtjev za promjenu određen u ovoj tački.
- (f) Ako podnosilac zahtjeva odluči da se uskladi sa certifikacionim zahtjevima iz izmjena i dopuna standarda gradnje koji su stupili na snagu poslije podnošenja zahtjeva za promjenom tipa, mora da se uskladi i sa ostalim certifikacionim zahtjevima koje Agencija smatra neposredno povezanim s njima.
- (g) Kada zahtjev za izmjenu certifikata tipa za zrakoplov uključuje, ili su mu priložene, nakon što je zahtjev već predan, i izmjene podataka o operativnoj prikladnosti, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti određuje se u skladu s gornjim podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f).

21.A.103 Izdavanje odobrenja

- (a) Podnosilac zahtjeva ima pravo da mu Agencija odobri veću promjenu dizajna tipa ako:
1. priloži izjavu iz tačke 21.A.20(d); i
 2. ako se dokaže:
 - (i) da je promjenjeni proizvod usklađen sa važećim certifikacionim zahtjevima i važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine koji su navedeni u tački 21.A.101;
 - (ii) da se odredbe o plovidbenosti sa kojima nije usklađen nadoknađuju elementima koji pružaju isti nivo sigurnosti;
 - (iii) da proizvod nije opasan za namjenu za koju je zatraženo odobrenje.
 3. u slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, dokaza da potrebne izmjene podataka o operativnoj prikladnosti zadovoljavaju primjenjivu osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti koja je određena u skladu s točkom 21.A.101 podtačkom (g);
 4. odstupajući od točke 3. i na zahtjev podnosioca zahtjeva priloženog uz izjavu navedenu u tački 21.A.20 podtočki (d), veća izmjena certifikata tipa za zrakoplov može se odobriti prije dokazivanja sukladnosti s primjenjivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti prije nego što se podaci o operativnoj prikladnosti moraju doista koristiti.
- (b) Manja promjena dizajna tipa odobrava se samo saglasno tački 21.A.95, ako se dokaže da je promjenjeni proizvod usklađen sa odgovarajućim certifikacionim zahtjevima navedenim u tački 21.A.101.

21.A.105 Vođenje evidencije

Za svaku promjenu podnosilac zahtjeva tako čuva sve značajne podatke dizajna, planove i izvještaje o ispitivanju, uključujući dokumentaciju o ispitivanju promjenjenog proizvoda, da oni budu na raspolaganju Agenciji, i da omogući potrebne podatke za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti, kontinuirane validnosti podataka o operativnoj prikladnosti i usklađenost s važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine za promjenjeni proizvod.

21.A.107 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

- (a) Imalac odobrenja manje izmjene certifikata tipa, svakomu poznatom vlasniku jednog ili više zrakoplova, motora ili propelera na koje se odnosi ta manja izmjena, prilikom isporuke proizvoda ili prilikom izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti dotičnog zrakoplova, što god je od toga kasnije, dostavlja najmanje jedan komplet povezanih izmjena, ako postoje, u uputama za kontinuiranu plovidbenost proizvoda na kojem treba izvesti manju izmjenu, pripremljenih u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije tipa, a nakon toga te izmjene uputa, na zahtjev, stavlja na raspolaganje bilo kojoj drugoj osobi od koje se zahtijeva ispunjavanje bilo kojeg od uvjeta iz tih uputa,
- (b) Pored toga, promjene navedenih varijanti uputstava za kontinuiranu plovidbenost stavljaju se na raspolaganje svim poznatim operaterima proizvoda na kome je obavljena manja promjena, a na zahtjev i svim licima koja moraju da se usklade s navedenim uputstvima.

21.A.108 Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti

U slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, nositelj odobrenja manje izmjene stavlja na raspolaganje:

- (a) najmanje jedan komplet izmjena podataka o operativnoj prikladnosti, pripremljenih u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima tako izmijenjenog zrakoplova u EU-u, prije nego organizacija za obuku ili EU operator trebaju koristiti podatke o operativnoj prikladnosti i
- (b) sve daljnje izmjene takvih podataka o operativnoj prikladnosti svim poznatim EU operatorima izmijenjenog zrakoplova i
- (c) na zahtjev, relevantne dijelove izmjena navedene u gornjim podtočkama (a) i (b):
 - 1. nadležnom tijelu odgovornom za provjeru sukladnosti s jednim ili više elemenata takvih podataka o operativnoj prikladnosti i
 - 2. svim osobama koje moraju ispunjavati zahtjeve jednog ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti.

21.A.109 Obaveze i EPA oznake –Evropsko odobrenje za dijelove (*European Part Approval*)

Imalac odobrenja manje izmjene tipskog certifikata mora da:

- (a) preuzme obaveze iz 21.A.4, 21.A.105 i 21.A.107;
- (b) navede oznaku, uključujući i slova *EPA* – „Evropsko odobrenje za dijelove” (*European Part Approval*), prema tački 21.A.804(a).

ODJELJAK E – DODATNI TIPSKI CERTIFIKAT

21.A.111 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupke po kojima se odobravaju veće promjene tipskog certifikata, shodno postupcima za dodatni tipski certifikat, i prava i obaveze podnosioca zahtjeva i imalaca odobrenja.

21.A.112A Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice („organizacija”) koje dokaže ili je u postupku dokazivanja osposobljenosti prema tački 21.A.112B ovlašćeno je da zahtijeva dodatni tipski certifikat, prema uslovima koji su predviđeni u ovom Odjeljku.

21.A.112B Dokazivanje osposobljenosti

- (a) Organizacija koja zahtijeva dodatni tipski certifikat dokazuje svoju osposobljenost tako što ima odobrenje organizacije za dizajn koje je izdala Agencija prema Odjeljku J.
- (b) Odstupajući od tačke (a), kao dokaz o osposobljenosti smatra se i pristanak Agencije, dat na predlog podnosioca zahtjeva, za primjenu postupaka kojima se utvrđuju posebna projektna praksa, resursi i redosljed aktivnosti potrebnih za usklađivanje s ovim Odjeljkom.
- (c) Odstupajući od tačkaka (a) i (b), podnosilac zahtjeva može da odluči da dokaže

osposobljenost putem odobrenja certifikacionog programa Agencije podrobno navodeći sredstva za dokazivanje usaglašenosti STC-ija zrakoplova, motora i elise definisanih u tački 21.A.14(c).

21.A.113 Zahtjev za izdavanje dodatnog tipskog certifikata

- (a) Zahtjev za izdavanje dodatnog tipskog certifikata podnosi se u obliku i na način koji odredi Agencija.
- (b) Zahtjev za izdavanje dodatnog tipskog certifikata sadrži opise, identifikaciju i izmjene podataka o operativnoj prikladnosti koje se zahtijevaju u 21.A.93. Pored toga, zahtjev uključuje i dokaz da su podaci na kojima se zasnivaju navedene identifikacije odgovarajući, bilo na podlozi sopstvenih resursa podnosioca zahtjeva, bilo po dogovoru sa imaoem tipskog certifikata .

21.A.114 Dokazivanje usklađenosti

Podnosilac zahtjeva za izdavanje dodatnog tipskog certifikata mora da bude usklađen sa tačkom 21.A.97.

21.A.115 Izdavanje dodatnog tipskog certifikata

Podnosilac zahtjeva ima pravo da mu Agencija izda dodatni tipski certifikat:

- (a) ako podnese izjavu iz tačke 21.A.20(d); i
- (b) ako se dokaže da:
 - 1. promijenjeni proizvod ispunjava važeće certifikacione zahtjeve i ekološke zahtjeve, kako je navedeno u tački 21.A.101;
 - 2. su sve neusklađene odredbe plovidbenosti nadoknađene faktorima koji obezbjeđuju isti nivo sigurnosti; i
 - 3. nijedna osobina ili karakteristika ne čini proizvod nesigurnim za namjene zbog kojih se certifikacija zahtijeva.
- (c) ako dokaže svoju osposobljenost saglasno tački 21.A.112B;
- (d) ako je prema tački 21.A.113(b) zaključio ugovor s imaoem tipskog certifikata, i
 - 1. ako je imalac tipskog certifikata izjavio da nema tehničkih primjedaba na podatke koji su podneseni prema tački 21.A.93, i
 - 2. ako se imalac tipskog certifikata saglasio da će saradivati sa imaoem dodatnog uvjerenja o tipu, da bi se obezbijedilo ispunjavanje svih obaveza vezanih za kontinuiranu plovidbenost promjenjenog proizvoda, prema tačkama 21.A.44 i 21.A.118A.

21.A.116 Prenosivost

Dodatno uvjerenje o tipu može da se prenese isključivo na pravno ili fizičko lice koje je osposobljeno da preuzme obaveze iz tačke 21.A.118A i koje je radi toga dokazalo svoju osposobljenost po mjerilima iz tačke 21.A.112B, osim za ELA1 zrakoplov za koje je fizičko ili pravno lice tražilo odobrenje Agencije za korišćenje procedura u kojima su jasno navedene njegove aktivnosti kojima su preuzete ove obaveze.

21.A.117 Izmjene onog dijela proizvoda za koji važi dodatni tipski certifikat

- (a) Manje izmjene onog dijela proizvoda za koji važi dodatni tipski certifikat klasifikuju se i odobravaju prema Odjeljku D.
- (b) Veće izmjene onog dijela proizvoda za koji važi dodatni tipski certifikat odobravaju se

putem novog dodatnog tipskog certifikata, prema ovom Odjeljku.

- (c) Odstupajući od tačke (b), veća promjena onog dijela proizvoda za koji važi dodatni tipski certifikat, ako je predloži sam imalac dodatnog tipskog certifikata, može da se odobri putem promjene postojećeg dodatnog tipskog certifikata.

21.A.118A Obaveze i EPA oznake

Imalac dodatnog tipskog certifikatamora:

- (a) da preuzme obaveze:
1. propisane u tačkama 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.105, 21.A.119 i 21.A.120A, i 21.A.120B;
 2. koje proizlaze iz saradnje sa imaoem tipskog certifikata prema tački 21.A.115(d)(2); i da u te svrhe nastavi da ispunjava uslove iz tačke 21.A.112B;
- (b) da navede oznake, uključujući i slova *EPA*, prema tački 21.A.804(a).

21.A.118B Važenje uvjerenja

- (a) Dodatni tipski certifikat važi neograničeno vrijeme. On ostaje da važi pod uslovom:
1. da je imalac dodatnog tipskog certifikata i dalje usklađen sa ovim Aneksom I (Dio 21);
 2. da se imalac dodatnog tipskog certifikata nije vratio uvjerenje ili da uvjerenje nije trajno ukinuto, prema važećim upravnim postupcima koje odredi Agencija.
- (b) Po vraćanju ili trajnom ukidanju dodatnog tipskog certifikata, on se vraća Agenciji.

21.A.119 Priručnici

Imalac dodatnog tipskog certifikata izrađuje, čuva i ažurira izvornike varijanti priručnika čije postojanje zahtijevaju važeća osnova za certifikaciju tipa, primjenjiva osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i važeći zahtjevi za zaštitu životne sredine za proizvod, koje su potrebne za pokrivanje promjena uvedenih dodatnim certifikatom o tipu i Agenciji, na njen zahtjev, dostavlja njihove kopije.

21.A.120A Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

- (a) Imalac dodatnog tipskog certifikata za zrakoplov, motor ili elisu dostavlja najmanje jedan set uputstava za kontinuiranu plovidbenost, pripremljenih prema važećoj osnovi za certifikaciju tipa, svim poznatim vlasnicima jednog ili više zrakoplova, motora ili elise čija su svojstva navedena u dodatnom uvjerenju o tipu, pri isporuci ili pri izdavanju prvog uvjerenja o plovidbenosti za predmetni zrakoplov, šta nastupi kasnije, a poslije toga navedeni set uputstava, na zahtjev, u čini dostupnim svim drugim licima koja moraju da se usklade sa uslovima iz navedenih uputstava. Neki priručnici ili dijelovi uputstava za kontinuiranu plovidbenost koji se odnose na remont (obnovu) ili druge velike radove održavanja mogu da postanu dostupni i kasnije, kad se proizvod pusti u upotrebu, ali moraju da postanu dostupni prije nego što bilo koji proizvod dostigne odgovarajuću starosnu granicu ili ostvari propisane sate/cikluse rada.
- (b) Pored toga, promjene navedenih uputstava za kontinuiranu plovidbenost stavljaju se na raspolaganje svim poznatim operaterima proizvoda na koje se odnosi dodatni tipski certifikat i, na zahtjev, svim licima koja moraju da ispune bilo koje od navedenih uputstava. Agenciji se podnosi program u kojem je prikazano na koji način se raspodijeljuju promjene uputstava za kontinuiranu plovidbenost.

21.A.120B Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti

U slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, nositelj dodatnog certifikata tipa stavlja na raspolaganje:

- (a) najmanje jedan komplet izmjena podataka o operativnoj prikladnosti, pripremljenih u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima tako izmijenjenog zrakoplova u BiH, prije nego organizacija za obuku ili BiH operator trebaju koristiti podatke o operativnoj prikladnosti; i
- (b) sve daljnje izmjene takvih podataka o operativnoj prikladnosti svim poznatim BiH operatorima izmijenjenog zrakoplova i
- (c) na zahtjev, relevantne dijelove izmjena navedene u gornjim podtočkama (a) i (b):
 - 1. nadležnom tijelu odgovornom za provjeru sukladnosti s jednim ili više elemenata takvih podataka o operativnoj prikladnosti i
 - 2. svim osobama koje moraju ispunjavati zahtjeve jednog ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti.

ODJELJAK F – PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA

21.A.121 Oblast primjene

- (a) Ovaj Odjeljak uređuje postupak po kome se dokazuje usklađenost sa važećim podacima dizajna za proizvod, dio i uređaj koji će biti proizvedeni bez odobrenja organizacije za proizvodnju po Odjeljku G.
- (b) Ovaj Odjeljak uređuje i obaveze proizvođača proizvoda, dijela ili uređaja koji se proizvode prema ovom Odjeljku.

21.A.122 Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice može da podnese zahtjev za dokazivanje usklađenosti proizvoda, dijela ili uređaja sa ovim Odjeljkom ako:

- (a) ima odobrenje ili podnesen zahtjev za odobrenje dizajna ovog proizvoda, dijela ili uređaja, ili
- (b) obezbijedilo je potrebnu usklađenost između proizvodnje i dizajna putem odgovarajućeg ugovora zaključenog s podnosiocem zahtjeva za odobrenje dizajna ili sa imaoцем odobrenja dizajna.

21.A.124 Zahtjev

- (a) Zahtjev za saglasnost za dokazivanje usklađenosti proizvoda, dijela ili uređaja po ovom Odjeljku podnosi se u obliku i na način koji odredi BHDCA.
- (b) Zahtjev sadrži:
 - 1. dokaze koji, po potrebi, ukazuju:
 - (i) da bi odobravanje organizacije za proizvodnju prema Odjeljku G bilo nesvršishodno; ili
 - (ii) da je certifikacija ili odobravanje proizvoda, dijela ili uređaja po ovom Odjeljku potrebna za odobravanje organizacije za proizvodnju prema Odjeljku G.

2. Kratak pregled podataka koji su propisani u tački 21.A.125(b).

21.A.125A Izdavanje pisma o saglasnosti (*Letter of Agreement*)

Podnosilac zahtjeva ima pravo da mu BHDCA izda pismo o saglasnosti kojim se saglašava sa dokazivanjem usklađenosti pojedinačnih proizvoda, dijelova i uređaja sa ovim Odjeljkom, pošto:

- (a) uvede sistem inspekcije u proizvodnji (“production inspection system”) koji omogućava da svaki proizvod, dio ili uređaj odgovara važećim projektnim podacima i da je u stanju da sigurno radi.
- (b) izradi priručnik koji sadrži:
 - 1. opis sistema inspekcije koji je naveden u tački (a),
 - 2. opis korištenih metoda sistema inspekcije,
 - 3. opis ispitivanja po tački 21.A.127 i 21.A.128 i imena lica ovlašćenih u svrhe primjene tačke 21.A.130(a).
- (c) dokaže da je sposoban da obezbijedi pomoć prema tačkama 21.A.3A i 21.A.129(d).

21.A.125B Nalazi (*Findings*)

- (a) Ako postoji objektivni dokaz da imalac pisma o saglasnosti ne ispunjava zahtjeve iz Aneksa I (Dio 21), nalazi se klasifikuju na sljedeći način:
 - 1. nalaz nivoa 1 predstavlja neusklađenost sa Aneksom I (Dio 21) koja može da dovede do nekontrolisanog odstupanja od važećih podataka dizajna i da utiče na sigurnost zrakoplova;
 - 2. nalaz nivoa 2 predstavlja neusklađenost sa Aneksom I (Dio 21) koja nije klasifikovana kao nalaz nivoa 1.
- (b) Nalaz nivoa 3 predstavlja svaku okolnost koja prema objektivnim dokazima sadrži moguće probleme koji bi mogli da dovedu do neusklađenosti iz tačke (a).
- (c) Po prijemu obavještenja o nalazima prema tački 21.B.125:
 - 1. kod nalaza nivoa 1, imalac pisma o saglasnosti dužan je da preduzme korektivne mjere koje zadovoljavaju BHDCA, u roku koji nije duži od 21 radnog dana od prijema pismene potvrde o nalazu;
 - 2. kod nalaza nivoa 2, rok za korektivne mjere, koje određuje BHDCA, zavisi od prirode nalaza, ali prvobitno ne može biti duži od tri mjeseci. U nekim okolnostima i zavisno od prirode nalaza, BHDCA može da produži tromjesečni rok, ako se dostavi zadovoljavajući plan korektivnih mjera sa kojim se BHDCA saglasila.
 - 3. nalaz nivoa 3 ne zahtijeva hitno preduzimanje korektivnih mjera od imaooca pisma o saglasnosti.
- (d) Kod nalaza nivoa 1 i nivoa 2, BHDCA može da, dijelimično ili potpuno, ograniči, privremeno ili trajno ukine pismo o saglasnosti prema tački 21.B.145. Imalac pisma o saglasnosti dužan je da odmah potvrdi prijem obavještenja o ograničenju, privremenom ili trajnom ukidanju pisma o saglasnosti.

21.A.125C Važenje pisma o saglasnosti

- (a) Pismo o saglasnosti izdaje se najduže na jednu godinu. Ono ostaje da važi osim ako:
 - 1. imalac pisma o saglasnosti ne uspije da dokaže usklađenost s važećim zahtjevima iz ovog Odjeljka,

2. postoje dokazi da imalac pisma o saglasnosti ne može da održi zadovoljavajuću kontrolu proizvodnje proizvoda, dijelova ili uređaja po sporazumu,
 3. proizvođač više ne ispunjava zahtjeve iz tačke 21.A.122,
 4. imalac pisma o saglasnosti nije vratio pismo ili da pismo nije trajno ukinuto prema tački 21.B.145 ili istekne vrijeme na koje ono važi.
- (b) Po vraćanju, trajnom ukidanju ili isteku vremena na koje pismo o saglasnosti važi, ono mora da se vrati BHDCA.

21.A.126 Sistem inspekcije u proizvodnji

- (a) Sistem inspekcije u proizvodnji koji se zahtijeva prema tački 21.A.125A(a) obezbjeđuje instrumente kojima se utvrđuje da li su:
1. primljeni (ulazni) materijal, nabavljeni dijelovi ili proizvodi podizvođača koji se koriste u gotovom proizvodu saglasni važećim podacima dizajna;
 2. primljeni (ulazni) materijal i nabavljeni dijelovi ili proizvodi podizvođača pravilno označeni;
 3. postupci, proizvodne tehnike i metode sklapanja koji utiču na kvalitet i sigurnost gotovih proizvoda saglasni specifikacijama koje je prihvatila BHDCA;
 4. promjene u dizajnu, uključujući zamjene materijala, odobrene prema Odjeljku D ili Odjeljku E i pregledane prije ugradnje u gotov proizvod.
- (b) Sistem inspekcije u proizvodnji koji se zahtijeva prema tački 21.A.125A(a) omogućava da:
1. usklađenost dijelova s važećim podacima dizajna bude provjeravana u onim tačkama u proizvodnji na kojima je to moguće precizno utvrditi;
 2. materijali koji mogu da se oštete ili pokvare na odgovarajući način budu uskladišteni i zaštićeni;
 3. aktuelni crteži budu lako dostupni zaposlenima u proizvodnji i inspekciji i da se, po potrebi, koriste;
 4. odbačeni materijali i dijelovi budu odvojeni i označeni tako da se onemogućí njihova ugradnja u gotov proizvod;
 5. materijal i dijelovi koji su odvojeni zbog odstupanja od podataka dizajna ili specifikacija, a koji se uzimaju u obzir za ugradnju u gotov proizvod, budu podvrgnuti odobrenom postupku provjere tehničke i proizvodne usklađenosti. Oni materijali i dijelovi za koje se ustanovi da su upotrebljivi moraju biti adekvatno označeni a ako je potrebna njihova prerada ili popravka, ponovo se vrši njihova inspekcija. Materijali i dijelovi koji budu odbačeni odvajaju se i označavaju tako da se onemogućí njihova ugradnja u gotov proizvod;
 6. proizvođač mora čuvati evidenciju o izvršenim inspekcijama u proizvodnji i označiti je na način da omogućí vezu sa završenim proizvodom ili njegovim dijelom i održavati je sa ciljem osiguravanja podataka potrebnih za obezbjeđivanje kontinuirane ploidbenosti proizvoda.

21.A.127 Ispitivanja: zrakoplov

- (a) Svaki proizvođač zrakoplova proizvedenog prema ovom Odjeljku mora uspostaviti odobreni postupak ispitivanja na zemlji i u letu, kao i kontrolne obrasce, prema kojima ispituje proizvedeni zrakoplov i procjenjuje njegovu usklađenost sa tačkom 21.A.125A(a).

(b) Svaki postupak proizvodnog ispitivanja mora uključiti najmanje sljedeće:

1. provjeru karakteristika upravljanja, odnosno rukovanja zrakoplovom;
2. provjeru performansi u letu (korišćenjem standardnih instrumenata zrakoplova);
3. provjeru pravilnog rada cijele opreme i svih sistema zrakoplova;
4. provjeru da li su instrumenti pravilno označeni i da li su poslije probnih letova postavljeni svi natpisi i uneseni svi potrebni priručnici;
5. provjeru operativnih karakteristika zrakoplova na zemlji;
6. provjeru drugih osobina, karakterističnih za zrakoplov koji se ispituje.

21.A.128 Ispitivanja: motori i elise

Svaki proizvođač motora i elise proizvedenih prema ovom Odjeljku mora izvršiti funkcionalno ispitivanje svakog motora ili elise promjenljivog koraka, onako kako je to navedeno u dokumentaciji imaoća tipskog certifikata, da bi provjerio da li ispravno rade u cijelom opsegu rada iz tipskog certifikata i tako omogućio usklađenost sa tačkom 21.A.125A(a).

21.A.129 Obaveze proizvođača

Svaki proizvođač proizvoda, dijela ili uređaja proizvedenih prema ovom Odjeljku mora da:

- (a) omogućiti BHDCA da izvrši inspekcijski pregled proizvoda, dijela ili uređaja;
- (b) čuva u proizvodnim prostorijama tehničke podatke i crteže potrebne za procjenu da li je proizvod usklađen s podacima dizajna;
- (c) održava sistem inspekcije u proizvodnji koji omogućava da svaki proizvod, dio ili uređaj odgovara važećim projektnim podacima i da je u stanju da sigurno radi;
- (d) obezbijedi pomoć imaoću tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata ili organizaciji odobrenoj za dizajnu svim aktivnostima kontinuirane plovidbenosti povezanim za proizvedene proizvode, dijelove ili uređaje;
- (e) uvede i održava sistem internog izvještavanja o događajima, u interesu sigurnosti, da bi se omogućilo prikupljanje i procjena podataka o događajima, radi otkrivanja negativnih trendova ili otklanjanja nedostataka i izdvajanja događaja koji se prijavljuju. Sistem obuhvata procjenu važnih podataka u vezi s događajima i objavljivanje povezanih obavještenja.
 - (f)1. izvijesti imaoća tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata ili odobrenu organizaciju za dizajn o svim slučajevima kad je proizvođač stavio u promet proizvode, dijelove ili uređaje za koje je kasnije utvrđeno odstupanje od važećih podataka dizajna i da zajedno sa imaoćem tipskog certifikata, ograničenog tipskog certifikata ili odobrenom organizacijom za dizajn provede ispitivanja da bi se otkrila ona odstupanja koja mogu da izazovu stanje opasno po sigurnost;
 2. izvijesti Agenciju i nadležni organ države članice o odstupanjima koja mogu da izazovu stanje opasno po sigurnost prema tački 1. Izvještaji se izrađuju u obliku i na način koji odredi Agencija po tački 21.A.3A(b)(2) ili koji prihvati BHDCA;
 3. ako proizvođač radi kao dobavljač druge proizvodne organizacije, on je obavještava o slučajevima u kojima joj je isporučio proizvode, dijelove ili uređaje za koje je kasnije utvrđeno da možda odstupaju od važećih projektnih podataka.

21.A.130 Izjava o usklađenosti (*Statement of Conformity*)

- (a) Svaki proizvođač proizvoda, dijela ili uređaja proizvedenih prema ovom Odjeljku izdaje izjavu o usklađenosti na obrascu 52 (pogledati Dodatak VIII) za cio zrakoplov, ili na obrascu 1 (pogledati Dodatak I) za druge proizvode koji nisu zrakoplovi i za dijelove ili uređaje. Izjavu o usklađenosti obavezno potpisuje ovlašteno lice koje je na odgovornom položaju u proizvodnoj organizaciji.
- (b) Izjava o usklađenosti mora da sadrži:
 - 1. za svaki proizvod, dio ili uređaj, izjavu da je taj proizvod, dio ili uređaj saglasan sa odobrenim podacima dizajna i da je u stanju da sigurno radi,
 - 2. za svaki zrakoplov – izjavu da je proveden postupak ispitivanja na zemlji i u letu prema tački 21.A.127(a),
 - 3. za svaki motor ili elisu promjenljivog koraka – izjavu da je proizvođač proveo završno funkcionalno ispitivanje rada motora ili elise prema tački 21.A.128, a za motor i da je provjerio usklađenost s podacima koje je dobio od imaooca tipskog certifikata o zahtjevima vezanim za emisije štetnih gasova koji su važeći na dan proizvodnje motora.
- (c) Svaki proizvođač ovakvog proizvoda, dijela ili uređaja mora:
 - 1. pri prvoj promijeni vlasnika proizvoda, dijela ili uređaja, ili
 - 2. pri podnošenju prvog zahtjeva za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti zrakoplova, ili
 - 3. pri podnošenju prvog zahtjeva za izdavanje dokumenta o vraćanju u upotrebu motora, elise, dijela ili uređaja;da podnose BHDCA na ovjeru izjavu o usklađenosti.
- (d) BHDCA svojim potpisom ovjerava izjavu o usklađenosti ako poslije provjere proizvoda, dijela ili uređaja utvrdi da su usklađeni s važećim sa projektnim podacima i da su u stanju da sigurno rade.

ODJELJAK G – ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

21.A.131 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje:

- (a) postupak po kome se odobrava organizacija za proizvodnju koja dokaže da su njeni proizvodi, dijelovi i uređaji usklađeni s važećim podacima dizajna;
- (b) prava i obaveze podnosilaca zahtjeva za izdavanje odobrenja i imalaca odobrenja.

21.A.133 Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice („organizacija“) može da zahtijeva izdavanje odobrenja po ovom Odjeljku. Podnosilac zahtjeva mora da:

- (a) pokaže da bi, za utvrđeni obim radova, odobrenje prema ovom Odjeljku bilo odgovarajuće za dokazivanje usklađenosti sa određenim dizajnom;
- (b) ima odobrenje za ovako određeni dizajn ili da odobrenje zatraži; ili
- (c) obezbijedi zadovoljavajuću usklađenost između proizvodnje i dizajna putem ugovora zaključenog s podnosiocem zahtjeva za odobravanje određenog dizajna ili imaoцем odobrenja dizajna.

21.A.134 Zahtjev

Zahtjev za odobravanje organizacije za proizvodnju podnosi se u obliku i na način koji odredi BHDCA i sadrži kratak pregled podataka koji se zahtijevaju u tački 21.A.143 i uslove odobrenja koji se zahtijevaju u tački 21.A.151.

21.A.135 Izdavanje odobrenja

Organizacija koja dokaže da je usklađena sa zahtjevima iz ovog Odjeljka ima pravo da joj BHDCA izda odobrenje, i prateće uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju.

21.A.139 Sistem kvaliteta

(a) Organizacija za proizvodnju mora da dokaže da je uvela i da je sposobna da održava sistem kvaliteta. Sistem kvaliteta mora da bude dokumentovan. On omogućava organizaciji da svaki proizvod, dio ili uređaj koji organizacija ili partneri proizvedu ili koji nabavi od spoljnih dobavljača ili podizvođača – bude usklađen s važećim podacima dizajna i u stanju da sigurno radi, na osnovu čega ona stiče prava predviđena u tački 21.A.163.

(b) Sistem kvaliteta sadrži:

1. u mjeri koja je primjerena obimu odobrenja, kontrolne postupke za:

- (i) izdavanje, odobravanje ili promjenu dokumenata,
- (ii) reviziju i kontrolu procjene dobavljača i podizvođača,
- (iii) provjeru da li primljeni (ulazni) proizvodi, dijelovi, materijali i oprema, uključujući nove elemente ili one koje su već koristili kupci proizvoda, odgovaraju važećim podacima dizajna,
- (iv) označavanje i praćenje,
- (v) proizvodne postupke,
- (vi) preglede i provjere, uključujući probne letove u toku proizvodnje,
- (vii) kalibraciju alata, montažnih alata i opreme za ispitivanje,
- (viii) kontrolu neusklađenih elemenata,
- (ix) usklađivanje ploidbenosti sa podnosiocem zahtjeva za odobravanje dizajna ili imaoцем odobrenja dizajna,
- (x) vođenje i održavanje evidencije,
- (xi) osposobljenost i kvalifikaciju zaposlenih,
- (xii) izdavanje dokumenata o vraćanju u upotrebu,
- (xiii) rukovanje, pakovanje i skladištenje,
- (xiv) internu provjeru kvaliteta i posljedne korektivne mjere,
- (xv) rad u okviru uslova odobrenja na mjestima (lokacijama) koja ne ulaze u odobrene objekte,
- (xvi) radove koji se izvode poslije okončava proizvodnje a prije isporuke, kojima se zrakoplov održava da bi i dalje bio u stanju da sigurno leti,
- (xvii) izdavanje dozvole za let i odobravanje povezanih uslova za let.

Kontrolni postupci moraju da sadrže odredbe za kritične dijelove;

2. nezavisnu funkciju obezbjeđivanja kvaliteta radi praćenja saglasnosti sa dokumentovanim postupcima sistema kvaliteta i njihove adekvatnosti. Praćenje se

zasniva na sistemu povratnih informacija licu ili grupi lica navedenih u tački 21.A.145(c)(2) i odgovornom rukovodiocu navedenom u tački 21.A.145(c)(1), da bi se, po potrebi, omogućilo preduzimanje korektivnih mjera.

21.A.143 Priručnik organizacije za proizvodnju

- (a) Organizacija podnosi BHDCA priručnik organizacije za proizvodnju, koji sadrži sljedeće podatke:
1. izjavu koju je potpisao odgovorni rukovodilac organizacije (*accountable manager*), kojom se potvrđuje da će organizacija stalno raditi prema svom priručniku i sa njim povezanim priručnicima koji određuju usklađenost organizacije sa ovim Odjeljkom;
 2. imena i radna mjesta rukovodilaca koje je prihvatila BHDCA prema tački 21.A.145(c)(2);
 3. dužnosti i odgovornosti rukovodilaca propisane u tački 21.A.145(c)(2), i pitanja koja oni mogu da u ime organizacije neposredno rješavaju s nadležnim organom;
 4. organizacionu šemu koja pokazuje lanac odgovornosti rukovodilaca kako se zahtijeva u tački 21.A.145(c)(1) i (2);
 5. listu ovlašćenog osoblja kao što je navedeno u tački 21.A.145(d);
 6. opšti opis ljudskih resursa;
 7. opšti opis objekata koji se nalaze na svakoj adresi navedenoj u uvjerenju organizacije za proizvodnju;
 8. opšti opis obima radova organizacije za proizvodnju značajnih za uslove odobrenja;
 9. postupak po kome se BHDCA obavještava o promjenama u organizaciji za proizvodnju;
 10. postupak po kome se mijenja priručnik organizacije;
 11. opis sistema kvaliteta i postupaka prema tački 21.A.139(b)(1);
 12. listu spoljnih organizacija, kao što je to navedeno u tački 21.A.139(a).
- (b) Priručnik se mijenja po potrebi, da bi opis organizacije ostao ažuran. Kopije priručnika i njegovih kasnijih promjena prosleđuju se BHDCA.

21.A.145 Zahtjev za odobravanje

Organizacija za proizvodnju mora, na osnovu podataka podnesenih prema tački 21.A.143, da dokaže:

- (a) da opšti uslovi za odobravanje koji se odnose na objekte, uslove za rad, opremu i alate, postupke i s tim povezane materijale, broj i stručnost zaposlenih i opšta organizacija omogućavaju ispunjavanje obaveza po tački 21.A.165;
- (b) da u vezi sa svim potrebnim podacima o plovidbenosti, buci, ispuštanju goriva i emisiji izduvnih gasova:
1. organizacija za proizvodnju prima podatke od Agencije, i imaoca ili podnosioca zahtjeva za tipski certifikat, ograničenog tipskog certifikata ili organizacije odobrene za dizajn, da bi provjerila usklađenost s važećim podacima dizajna;
 2. organizacija za proizvodnju uspostavlja postupak unošenja podataka o plovidbenosti, buci, ispuštanju goriva i emisiji izduvnih gasova u njenu proizvođačku dokumentaciju;
 3. omogućava ažurnost podataka i njihovu dostupnost zaposlenima kojima su potrebni za obavljanje njihovih poslova.

(c) u vezi sa rukovodstvom i zaposlenima:

1. organizacija za proizvodnju imenuje odgovornog rukovodioca (*accountable manager*), koji je odgovoran BHDCA. On je u organizaciji odgovoran za to da se cjelokupna proizvodnja odvija prema zahtijevanim standardima i da organizacija u svako doba ispunjava podatke i postupke koji su navedeni u priručniku iz tačke 21.A.143;
2. organizacija za proizvodnju imenuje jedno ili više lica koja obezbjeđuju da organizacija bude usklađena sa zahtjevima iz Aneksa I (Dio 21) i određuje obim njihovih ovlašćenja. Ova lica neposredno su podređena odgovornom rukovodiocu iz tačke 1. Imenovana lica moraju da budu u stanju da pokažu odgovarajuće znanje, obuku i iskustvo za ispunjavanje svojih odgovornosti;
3. organizacija za proizvodnju mora zaposlenima na svim nivoima da izda odgovarajuća ovlašćenja u svrhe ispunjavanja njihovih obaveza i da bi u organizaciji postojala cjelovita i dijelotvorna usklađenost sa zahtjevima vezanim za plovidbenost, buku, ispuštanje goriva i emisije izduvnih gasova.

(d) u odnosu na ovlašćeno osoblje, tj. osoblje koje je organizacija za proizvodnju ovlastila da potpisuje dokumente koji se izdaju prema tački 21.A.163, i u okviru oblasti i uslova odobrenja:

1. ovlašćeno osoblje ima odgovarajuće znanje, obuku i iskustvo za ispunjavanje dodijeljenih odgovornosti,
2. organizacija za proizvodnju vodi evidenciju o svom ovlašćenom osoblju, koja sadrži pojedinosti o obimu njihovog ovlašćenja,
3. ovlašćeno osoblje mora da dobije dokument koji sadrži obim njegovih ovlašćenja.

21.A.147 Promjene u odobrenoj organizaciji za proizvodnju

- (a) Poslije izdavanja odobrenja organizaciji za proizvodnju, BHDCA mora da odobri sve promjene u organizaciji koje su značajne za dokazivanje njene usklađenosti ili za plovidbenost i elemente povezane sa bukom, ispuštanjem goriva i emisijom izduvnih gasova proizvoda, dijela ili uređaja, a posebno promjene u sistemu kvaliteta. Zahtjev za odobravanje promjene podnosi se pismeno nadležnom organu, a organizacija mora prije uvođenja promjene da dokaže BHDCA da će nastaviti da radi prema ovom Odjeljku.
- (b) BHDCA određuje uslove pod kojima organizacija za proizvodnju odobrena po ovom Odjeljku može da posluje u toku promjena, izuzev ako ne utvrdi da njeno odobrenje treba da bude privremeno ukinuto.

21.A.148 Promjena mjesta

Smatra se da promjena mjesta (lokacije) objekata za proizvodnju odobrene organizacije za proizvodnju ima bitan značaj i zato u pogledu toga organizacija postupa prema tački 21.A.147.

21.A.149 Prenosivost odobrenja

Izuzev usljed promjene vlasništva, koja se smatra promjenom u smislu tačke 21.A.147, odobrenje organizacije za proizvodnju nije prenosivo.

21.A.151 Uslovi odobrenja

Uslovi odobrenja određuju obim radova i proizvode ili kategorije dijelova i uređaja, ili i jedno i drugo, u vezi s kojima imalac odobrenja može da ostvaruje prava prema tački 21.A.163.

Ovi uslovi izdaju se kao dio odobrenja organizacije za proizvodnju.

21.A.153 Promjene uslova odobrenja

Svaku promjenu uslova odobrenja mora da odobri BHDCA. Zahtjev za promjenu uslova odobrenja podnosi se u obliku i na način koji odredi BHDCA. Podnosilac zahtjeva mora da ispuni odgovarajuće zahtjeve iz ovog Odjeljka.

21.A.157 Provjere

Organizacija za proizvodnju uspostavlja instrumente koji BHDCA omogućavaju da sprovodi sve potrebne provjere, uključujući i provjere partnera ili podizvođača, zarad utvrđivanja usklađenosti i stalne usklađenosti sa odgovarajućim zahtjevima iz ovog Odjeljka.

21.A.158 Nalazi (*Findings*)

- (a) Ako postoji objektivni dokaz da imalac odobrenja organizacije za proizvodnju ne ispunjava odgovarajuće zahtjeve iz Aneksa I (Dio 21), nalazi se klasifikuju na sljedeći način:
 - 1. nalaz nivoa 1 predstavlja neusklađenost sa Aneksom I (Dio 21) koja može da dovede do nekontrolisanog odstupanja od važećih projektnih podataka i da utiče na sigurnost zrakoplova;
 - 2. nalaz nivoa 2 predstavlja neusklađenost sa Aneksom I (Dio 21) koja nije klasifikovana kao nalaz nivoa 1.
- (b) Nalaz nivoa 3 predstavlja svaku okolnost koja prema objektivnim dokazima sadrži moguće probleme koji bi mogli da dovedu do neusklađenosti iz tačke (a).
- (c) Po prijemu obavještenja o nalazima prema tački 21.B.225:
 - 1. kod nalaza nivoa 1, imalac odobrenja organizacije dužan je da preduzme korektivne mjere kojima je BHDCA zadovoljan, u roku koji nije duži od 21 radnog dana od prijema pismene potvrde o nalazu.
 - 2. kod nalaza nivoa 2, rok za korektivne mjere, koji određuje BHDCA, zavisi od prirode nalaza, ali prvobitno ne može biti duži od tri mjeseca. U nekim okolnostima i zavisno od prirode nalaza, BHDCA može da produži tromjesečni rok, ako se dostavi zadovoljavajući plan korektivnih mjera s kojim se BHDCA saglasio.
 - 3. nalaz nivoa 3 ne zahtijeva hitno preduzimanje korektivnih mjera.
- (d) Kod nalaza nivoa 1 i nivoa 2, BHDCA može da, djelimično ili potpuno, ograniči, privremeno ili trajno ukine odobrenje organizacije za proizvodnju prema tački 21.B.245. Imalac odobrenja organizacije za proizvodnju dužan je da odmah potvrdi prijem obavještenja o ograničenju, privremenom ili trajnom ukidanju odobrenja.

21.A.159 Važenje odobrenja

- (a) Odobrenje važi neograničeno vrijeme. Ono ostaje da važi, izuzev ako:
 - 1. odobrena organizacija ne uspije da dokaže usklađenost sa odgovarajućim zahtjevima iz ovog Odjeljka;
 - 2. imalac odobrenja ili njegov partner ili podizvođač onemogućuje BHDCA da sprovodi provjere prema tački 21.A.157;
 - 3. postoji dokaz da organizacija za proizvodnju ne može da održi zadovoljavajuću kontrolu proizvodnje proizvoda, dijelova ili uređaja prema izdatom odobrenju;
 - 4. organizacija za proizvodnju više ne ispunjava zahtjeve iz tačke 21.A.133;
 - 5. imalac odobrenja nije vratio odobrenje ili je odobrenje trajno ukinuto po tački

21.B.245.

- (b) Po vraćanju ili trajnom ukidanju odobrenja, uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju vraća se BHDCA.

21.A.163 Povlastice

Prema uslovima odobrenja izdatim prema tački 21.A.135, imalac odobrenja organizacije za proizvodnju može:

- (a) da obavlja proizvodne dijelatnosti prema Aneksu I (Dio 21);
- (b) da za cijeli zrakoplov i poslije predočavanja izjave o usklađenosti na EASA obrascu 52 prema tački 21.A.174 pribavi uvjerenje o plovidbenosti zrakoplova i uvjerenje o buci bez dodatnog dokazivanja;
- (c) da za druge proizvode, dijelove ili uređaje izdaje uvjerenje o stavljanju u upotrebu na EASA obrascu 1 bez dodatnog dokazivanja;
- (d) da održava novi zrakoplov koji je proizveo i da izdaje uvjerenje o vraćanju u upotrebu na EASA obrascu 53 u vezi s tim održavanjem;
- (e) da prema postupku s kojim je saglasna BHDCA, za zrakoplov koji je proizveden u toj organizaciji i pod uslovom da organizacija sama, saglasno svome odobrenju (*POA*), nadzire konfiguraciju zrakoplova i potvrđuje usaglašenost sa ograničenjima dizajna odobrenim za let, izdaje dozvolu za let prema tački 21.A.711(c), uključujući i odobravanje uslova leta prema tački 21.A.710(b).

21.A.165 Obaveze imaoca odobrenja

Imalac odobrenja organizacije za proizvodnju mora da:

- (a) garantuje da se priručnik organizacije za proizvodnju koji je dostavljen prema tački 21.A.143 i dokumenti na koje se on odnosi, koriste kao osnovni radni dokumenti u organizaciji;
- (b) održava organizaciju za proizvodnju prema podacima i postupcima koji su odobreni u odobrenju organizacije za proizvodnju;
- (c)
 1. utvrđuje da li je svaki dovršeni zrakoplov usklađen s projektom tipa i da li je u stanju da sigurno radi, prije nego što BHDCA podnese izjavu o usklađenosti, ili
 2. utvrđuje da li su drugi proizvodi, dijelovi ili uređaji dovršeni i usklađeni sa odobrenim podacima dizajna i da li su u stanju da sigurno rade, prije nego što izda *EASA Form 1*, kojim potvrđuje da su usklađeni sa odobrenim projektnim podacima i da su u stanju da sigurno rade, a kod motora i da utvrdi, na podlozi podataka koje dobije od imaoca tipskog certifikata za motor, da li je dovršeni motor usklađen sa odgovarajućim zahtjevima o emisiji gasova, kao što je to propisano u tački 21.A.18(b), važećim na dan kad je motor proizveden, da bi se potvrdila usklađenost emisija, ili
 3. utvrđuje da li su drugi proizvodi, dijelovi ili uređaji usklađeni s važećim podacima, prije nego što izda *EASA Form 1*, kao potvrdu o usklađenosti;
- (d) bilježi sve podatke o obavljenim radovima;
- (e) uspostavi i održava sistem internog izvještavanja o događajima, u interesu sigurnosti, da bi se omogućilo prikupljanje i procjena podataka o događajima, radi otkrivanja negativnih

trendova, otklanjanja nedostataka i izdvajanja događaja koji se prijavljuju. Sistem obuhvata procjenu važnih podataka u vezi s događajima i objavljivanje povezanih informacija;

- (f) 1. izvijesti imaoca tipskog certifikata ili odobrenu organizaciju za dizajn o slučajevima kad je organizacija za proizvodnju stavila u promet proizvode, dijelove ili uređaje za koje je kasnije utvrđeno da možda odstupaju od važećih projektnih podataka i da na njima provede ispitivanja da bi se otkrila ona odstupanja koja mogu da izazovu stanje opasno po sigurnost;
- 2. izvijesti Agenciju i nadležni organ države članice o odstupanjima koja mogu da izazovu stanje opasno po sigurnost prema tački 1. Izvještaji se izrađuju u obliku i na način koji odredi Agencija po tački 21.A.3A(b)(2) ili koji prihvati BHDCa;
- 3. ako je imalac odobrenja organizacije za proizvodnju dobavljač druge proizvodne organizacije, on nju obavještava o slučajevima u kojima joj je isporučio proizvode, dijelove ili uređaje za koje je kasnije utvrđeno da možda odstupaju od projektnih podataka;
- (g) obezbijedi pomoć imaocu uvjerenja o tipu ili imaocu odobrenja dizajna u svim aktivnostima kontinuirane plovidbenosti povezanim s proizvedenim proizvodima, dijelovima ili uređajima;
- (h) uvede sistem arhiviranja koji uključuje zahtjeve naložene njegovim partnerima, dobavljačima i podizvođačima i obezbjeđuje čuvanje podataka koji se koriste za dokazivanje usklađenosti proizvoda, dijelova ili uređaja. Ovi podaci moraju da budu dostupni BHDCa i da se održavaju da bi se obezbijedili podaci potrebni za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti proizvoda, dijelova ili uređaja;
- (i) kad prema uslovima odobrenja izdaje uvjerenje o tehničkoj ispravnosti, prije izdavanja uvjerenja utvrdi da li je dovršeni zrakoplov održavan i da li je u stanju da sigurno radi;
- (j) gde je to primjenljivo, saglasno pravima iz tačke 21.A.163(e), određuje uslove pod kojima se izdaje dozvola za let;
- (k) gde je to primjenljivo, saglasno pravima iz tačke 21.A.163(e), prije izdavanja dozvole za let, obezbjeđuje usklađenost zrakoplova sa zahtjevima iz tačke 21.A.711(c) i (e).

ODJELJAK H – UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENO UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI

21.A.171 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupak po kome se izdaju uvjerenja o plovidbenosti.

21.A.172 Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice na čije ime je zrakoplov registrovan ili treba da bude registrovan u državi članici („država članica registracije”) ili njegov zastupnik, može da podnese zahtjev za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti za navedeni zrakoplov prema ovom Odjeljku.

21.A.173 Vrste uvjerenja o plovidbenosti

Uvjerenja o plovidbenosti razvrstavaju se na sljedeći način:

- (a) uvjerenje o plovidbenosti koje se izdaje za zrakoplove koji odgovaraju uvjerenju o tipu izdatom prema Aneksu I (Dio 21);

- (b) ograničeno uvjerenje o plovidbenosti koje se izdaje za zrakoplove:
 - 1. koji odgovaraju ograničenom uvjerenju o tipu izdatom prema Aneksu I (Dio 21), ili
 - 2. za koje je Agenciji dokazano da su usklađeni s posebnim specifikacijama plovidbenosti koje garantuju sigurno korišćenje.

21.A.174 Zahtjev

- (a) Zahtjev za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti po tački 21.A.172. podnosi se u obliku i na način koji odredi BHDCA.
- (b) Zahtjev za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti ili ograničenog uvjerenje o plovidbenosti sadrži:
 - 1. vrstu uvjerenja o plovidbenosti koja se zahtijeva;
 - 2. za novi zrakoplov:
 - (i) izjavu o usklađenosti:
 - izdatu prema tački 21.A.163(b), ili
 - izdatu prema tački 21.A.130 i koju je ovjerala BHDCA, ili
 - za uvezeni zrakoplov, izjavu koju je potpisao nadležni organ države izvoznika da je zrakoplov usklađen s dizajnom koji je odobrila Agencija;
 - (ii) izvještaj o masi i ravnoteži s rasporedom ukrcavanja;
 - (iii) letački priručnik, ako je tako zahtijevano prema važećim standardima gradnje za određeni zrakoplov ;
 - 3. za korišćeni zrakoplov:
 - (i) koji potiče iz države članice – potvrdu o provjeri plovidbenosti izdatu prema Aneksu I (Dio M) Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove;
 - (ii) koji potiče iz treće države:
 - izjavu nadležnog organa države u kojoj je zrakoplov registrovan ili je bio registrovan o statusu plovidbenosti zrakoplova u registru, u trenutku prenošenja,
 - izvještaj o masi i ravnoteži s rasporedom ukrcavanja,
 - letački priručnik, ako je tako zahtijevano prema važećim pravilima i propisima o plovidbenosti;
 - prethodnu evidenciju pomoću koje se utvrđuju standardi proizvodnje, modifikacija i održavanja zrakoplova, uključujući sva ograničenja povezana sa ograničenim uvjerenjem o plovidbenosti prema tački 21.B.327(c),
 - preporuke za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti ili ograničenog uvjerenja o plovidbenosti i potvrde o provjeri plovidbenosti poslije pregleda plovidbenosti prema Aneksu I (Dio M) Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove.
- (c) Ako drukčije nije dogovoreno, izjave iz tačaka (b)(2)(i) i (b)(2)(ii) daju se najkasnije 60 dana prije predstavljanja zrakoplova BHDCA.

21.A.175 Jezik

Priručnici, pločice s natpisima, spiskovi (liste), oznake instrumenata i druge neophodne informacije koje zahtijevaju certifikacioni zahtjevi (*certification specifications, CS*) mogu da budu napisane na jednom ili više službenih jezika Evropske Unije koji je prihvatljiv za BHDCA

21.A.177 Promjene

Uvjerenje o plovidbenosti može da promijeni (izmjeni i dopuni) samo BHDCA države članice registracije.

21.A.179 Prenosivost i ponovno izdavanje u državi članici

(a) Ako se mijenja vlasnik zrakoplova:

1. ako zrakoplov ostaje u istom registru, uvjerenje o plovidbenosti ili ograničeno uvjerenje o plovidbenosti koje je usklađeno samo sa ograničenim uvjerenjem o tipu, prenosi se zajedno s zrakoplovom;
2. ako se zrakoplov registruje u drugoj državi članici, uvjerenje o plovidbenosti ili ograničeno uvjerenje o plovidbenosti koje je usklađeno samo sa ograničenim uvjerenjem o tipu izdaje se:

(i) po podnošenju prethodnog uvjerenja o plovidbenosti i važeće potvrde o provjeri plovidbenosti izdate prema Aneksu I (Dio M) Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove,

(ii) po ispunjenju zahtjeva iz tačke 21.A.175.

(b) Ako se promijeni vlasnik zrakoplova, a za zrakoplov je izdato ograničeno uvjerenje o plovidbenosti koje nije usklađeno sa ograničenim uvjerenjem o tipu, uvjerenje o plovidbenosti prenosi se zajedno s zrakoplovom ako zrakoplov ostaje u istom registru, ili se izdaje samo uz službeni pristanak nadležnog organa države članice registracije u koju je preneseno.

21.A.180 Inspekcijski pregled

Imalac uvjerenja o plovidbenosti mora omogućiti pristup zrakoplovu za koji je izdato uvjerenje o plovidbenosti, ako to zahtijeva BHDCA

21.A.181 Važenje uvjerenja

(a) Uvjerenje o plovidbenosti važi neograničeno vrijeme. Ono ostaje da važi pod sljedećim uslovima:

1. da je usklađeno s važećim dizajnom tipa i zahtjevima za kontinuiranu plovidbenost,
2. da zrakoplov ostaje u istom registru,
3. da tipski certifikat ili ograničeni tipski certifikat prema kojima je izdato, nije prethodno stavljeno van snage po tački 21.A.51,
4. da imalac uvjerenja nije vratio uvjerenje ili da uvjerenje trajno ukinuto prema tački 21.B.330.

(b) Po vraćanju ili trajnom ukidanju uvjerenja, ono se vraća BHDCA.

21.A.182 Identifikacija zrakoplova

Svaki podnosilac zahtjeva za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti po ovom Odjeljku mora da dokaže da je njegov zrakoplov identifikovan prema Odjeljku Q.

ODJELJAK I – UVJERENJE O BUCI

21.A.201 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupke po kojima se izdaje uvjerenje o buci.

21.A.203 Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice na čije ime je zrakoplov registrovan ili treba da bude registrovan u Bosni i Hercegovini, ili njegov zastupnik, može da podnese zahtjev za izdavanje uvjerenja o buci prema ovom Odjeljku.

21.A.204 Zahtjev

(a) Zahtjev za izdavanje uvjerenja o buci podnosi se u obliku i na način koji odredi BHDCA, prema tački 21.A.203.

(b) Zahtjev za izdavanje uvjerenja o buci sadrži:

1. za novi zrakoplov:

(i) izjavu o usklađenosti:

- izdatu prema tački 21.A.163(b), ili
- izdatu prema tački 21.A.130, i ovjerenu od strane BHDCA, ili
- za uvezeni zrakoplov, izjavu koju je potpisao nadležni organ države izvoznika da je zrakoplov usklađen s dizajnom koji je odobrila Agencija,

(ii) podatke o buci, utvrđene prema važećim zahtjevima za buku. Ovi podaci će biti sadržani u letačkom priručniku, ako je tako zahtijevano prema važećim pravilima i propisima o plovidbenosti ,

2. za korišćeni zrakoplov:

(i) podatke o buci utvrđene prema važećim zahtjevima za buku. Ovi podaci će biti sadržani u letačkom priručniku, ako je tako zahtijevano prema važećim pravilima i propisima o plovidbenosti ,

(ii) prethodnu evidenciju, pomoću koje se utvrđuju standardi proizvodnje, promjena i održavanja zrakoplova.

(c) Ako drukčije nije dogovoreno, izjave iz tačke (b)1 daju se najkasnije 60 dana prije predstavljanja zrakoplova BHDCA.

21.A.207 Promjene (izmjene i dopune)

Uvjerenje o buci može da promijeni (izmjeni ili dopuni) samo BHDCA.

21.A.209 Prenosivost i ponovno izdavanje u državi članici

Ako se mijenja vlasnik zrakoplova:

(a) ako zrakoplov ostaje u istom registru, uvjerenje o buci prenosi se zajedno sa zrakoplovom;

- (b) ako se zrakoplov registruju u drugoj državi članici, uvjerenje o buci izdaje se po podnošenju prethodnog uvjerenja o buci.

21.A.210 Inspekcijski pregled

Imalac uvjerenja o buci mora da omogućiti pristup zrakoplovu za koji je izdato uvjerenje o buci, na zahtjev nadležnog organa države članice registracije ili na zahtjev Agencije.

21.A.211 Važenje uvjerenja

- (a) Uvjerenje o buci važi neograničeno vrijeme. Ono ostaje da važi pod uslovom:
1. da je usklađeno s važećim dizajnom tipa i zahtjevima za zaštitu životne sredine i za kontinuiranu plovidbenost;
 2. da zrakoplov ostaje u istom registru;
 3. da tipski certifikat ili ograničeni tipski certifikat, na osnovu koga je izdato uvjerenje o buci, nije prethodno stavljen van snage prema tački 21.A.51;
 4. da imalac uvjerenja nije vratio uvjerenje ili da uvjerenje nije trajno ukinuto prema tački 21.B.430.
- (b) Po vraćanju ili trajnom ukidanju uvjerenja o buci, ono se vraća BHDCA
- ODJELJAK J – ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA DIZAJN

21.A.231 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupak postupak po kome se odobrava organizacija za dizajn i prava i obaveze podnosioca zahtijeva za izdavanje odobrenja i imaoca odobrenja.

21.A.233 Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice („organizacija“) ima pravo da podnese zahtjev za izdavanje odobrenja prema ovom Odjeljku:

- (a) Prema tačkama 21.A.14, 21.A.112B, 21.A.432B ili 21.A.602B; ili
- (b) za odobravanje dizajna manjih promjena ili manjih popravki, ako je to neophodno za korišćenje prava iz tačke 21.A.263.

21.A.234 Zahtjev

Zahtjev za izdavanje odobrenja organizacije za dizajn podnosi se u obliku i na način koji odredi Agencija i sadrži kratak pregled podataka koji se zahtijevaju u tački 21.A.243 i uslove odobrenja koji se zahtijevaju u tački 21.A.251.

21.A.235 Izdavanje odobrenja

Organizacija za dizajnkoja dokaže da je usklađena sa zahtjevima iz ovog Odjeljka ima pravo da joj Agencija izda odobrenje, i prateće uvjerenje o osposobljenosti organizacije za dizajn.

21.A.239 Sistem osiguranja dizajna (“Design Assurance System”)

- (a) Organizacija za mora da dokaže da je uvela sistem osiguranja dizajna kojim se kontrolišu i nadziru projekti i promjene projekata proizvoda, dijelova i uređaja koji su sadržani u zahtjevu i da je sposobna da održava sistem obezbjeđenja projekata. Sistem osiguranja dizajna omogućava organizaciji:
1. da su projekti proizvoda, dijelova i uređaja ili promjene projekata usklađeni s važećim osnovama za certifikaciju, primjenjivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj

- prikladnosti tipa i zahtjevima za zaštitu životne sredine,
2. da pravilno ispunjava svoje obaveze prema:
 - (i) odgovarajućim odredbama Aneksa I (Dio 21);
 - (ii) uslovima odobrenja izdatim prema tački 21.A.251;
 3. da nezavisno prati usklađenost s dokumentovanim postupcima sistema i njihovu adekvatnost. Praćenje podrazumijeva sistem povratnih informacija za lica ili grupe lica koja su odgovorna za obezbjeđivanje korektivnih mjera.
- (b) Sistem osiguranja dizajna sadrži nezavisnu funkciju provjere dokazivanja usklađenosti na osnovu koje organizacija upućuje Agenciji izjave o usklađenosti i s njima povezane dokumente.
- (c) Organizacija za dizajn određuje način na koji sistem osiguranja dizajna procjenjuje prihvatljivost dizajna dijelova ili uređaja ili zadataka koje su ispunili partneri ili podizvođači po metodama određenim u pismenim postupcima.

21.A.243 Podaci

- (a) Organizacija za dizajn prosljeđuje Agenciji priručnik koji, neposredno ili uz pozivanje po referenci, opisuje organizaciju, važne postupke i proizvode ili promjene proizvoda koje treba projektovati.
- (b) Ako su bilo koje dijelove, uređaje ili bilo koje promjene proizvoda dizajnirale partnerske organizacije ili podizvođači, priručnik sadrži izjavu o tome kako organizacija za dizajn obezbjeđuje usklađenost svih dijelova i uređaja koja se zahtijeva u tački 21.A.239(b) i sadrži, neposredno ili uz pozivanje po referenci, opise i podatke o djelatnostima dizajna i organizaciji ovih partnera ili podizvođača.
- (c) Priručnik se mijenja po potrebi, da bi opis organizacije ostao ažuran. Kopije promjena prosljeđuju se Agenciji.
- (d) Organizacija za dizajn dostavlja izjavu o kvalifikacijama i iskustvu rukovodećeg osoblja i drugih lica koja su odgovorna za donošenje odluka koje utiču na plovidbenost i zaštitu životne sredine u organizaciji.

21.A.245 Zahtjev za odobravanje

Organizacija za dizajn mora, na podlozi podataka prosljeđenih prema tački 21.A.243 da, pored usklađenosti sa tačkom 21.A.239, dokaže da:

- (a) u svim tehničkim odijeljenjima ima dovoljno zaposlenih sa dovoljnim kvalifikacijama i odgovarajućim ovlašćenjima za ispunjavanje njima povjerenih obaveza i da to, zajedno sa prostorom, infrastrukturuom i opremom, omogućava zaposlenima da ostvare ciljeve u vezi sa plovidbenošću i zaštitom životne sredine proizvoda;
- (b) između i unutar odijeljenja postoji potpuna i dijelotvorna usklađenost u vezi s plovidbenošću, operativnom prikladnošću i zaštitom životne sredine.

21.A.247 Promjene sistema osiguranja dizajna

Poslije izdavanja odobrenja organizaciji za dizajn Agencija mora da odobri svaku promjenu sistema osiguranja dizajna, koja je važna za dokazivanje usklađenosti ili za plovidbenost, operativnu prikladnost i zaštitu životne sredine u vezi s proizvodom. Pismeni zahtjev za odobravanje promjene podnosi se Agenciji, kojoj organizacija za dizajn dokazuje, na osnovu predloženih promjena priručnika i prije nego što se promjene uvedu, da

će i poslije uvođenja promjena nastaviti da bude usaglašena prema ovom Odjeljku.

21.A.249 Prenosivost

Izuzev usljed promjene vlasništva, koja se smatra promjenom u smislu tačke 21.A.247, odobrenje organizacije za dizajn nije prenosivo.

21.A.251 Uslovi odobrenja

Uslovi odobrenja određuju vrste projektovanja, kategorije proizvoda, dijelova i uređaja za koje je organizacija odobrena i funkcije i obaveze koje su obuhvaćeni odobrenjem, a odnose se na plovidbenost, operativnu prikladnost i karakteristike buke, ispuštanje goriva i emisije izduvnih gasova. Ako odobrenje organizacije za dizajn obuhvata certifikaciju tipa ili *ETSO* ovlašćenje za pomoćnu pogonsku jedinicu (*APU*), uslovi odobrenja sadrže i spisak proizvoda ili pomoćnih uređaja za napajanje. Ovi uslovi izdaju se kao dio odobrenja organizacije za dizajn.

21.A.253 Promjene uslova odobrenja

Svaku promjenu uslova odobrenja mora da odobri Agencija. Zahtjev za promjenu uslova odobrenja podnosi se u obliku i na način koji odredi Agencija. Organizacija za dizajn mora da ispuni odgovarajuće zahtjeve iz ovog Odjeljka.

21.A.257 Provjere

- (a) Organizacija za dizajn uspostavlja instrumente koji omogućavaju Agenciji da sprovede sve potrebne provjere, uključujući i provjere partnera i podizvođača, radi utvrđivanja usklađenosti i stalne usklađenosti sa odgovarajućim zahtjevima iz ovog Odjeljka.
- (b) Organizacija za dizajn omogućava Agenciji da pregleda sve izvještaje i sprovede bilo koje inspeksijske preglede, da obavi probni let ili da mu prisustvuje ili da sprovede ispitivanje na zemlji ili da mu prisustvuje, radi provjeravanja važenja izjava o usklađenosti koju je podnosilac zahtjeva predočio po tački 21.A.239(b).

21.A.258 Nalazi (*Findings*)

- (a) Ako postoji objektivan dokaz da imalac odobrenja organizacije za dizajn ne ispunjava odgovarajuće zahtjeve iz Aneksa I (Dio 21), nalazi se klasifikuju na sljedeći način:
 - 1. nalaz nivoa 1 predstavlja neusklađenost sa Aneksom I (Dio 21) koja može da dovede do nekontrolisanog odstupanja od važećih zahtjeva i da utiče na sigurnost zrakoplova;
 - 2. nalaz nivoa 2 predstavlja neusklađenost sa Aneksom I (Dio 21) koja nije klasifikovana kao nalaz nivoa 1.
- (b) Nalaz nivoa 3 predstavlja svaku okolnost koja prema objektivnim dokazima sadrži moguće probleme koji bi mogli da dovedu do neusklađenosti iz tačke (a).
- (c) Po prijemu obavještenja o nalazima prema važećim upravnim postupcima koje odredi Agencija:
 - 1. kod nalaza nivoa 1, imalac odobrenja organizacije za dizajn dužan je da preduzme korektivne mjere kojima je Agencija zadovoljna, u roku koji nije duži od 21 radnog dana od prijema pismene potvrde nalaza;
 - 2. kod nalaza nivoa 2, rok za korektivne mjere, koji određuje Agencija, zavisi od prirode nalaza, ali prvobitno ne može biti duži od tri mjeseca. U nekim okolnostima i zavisno od prirode nalaza, Agencija može da produži tromjesečni rok, ako se dostavi

zadovoljavajući plan korektivnih mjera s kojim se Agencija saglasila.

3. nalaz nivoa 3 ne zahtijeva hitno preduzimanje korektivnih mjera.

- (d) Kod nalaza nivoa 1 i nivoa 2, Agencija može da, prema važećim upravnim postupcima koje ona odredi, dijelimično ili potpuno, privremeno ili trajno ukine odobrenje organizacije za dizajn. Imalac odobrenja organizacije za dizajn dužan je da odmah potvrdi prijem obavještenja o privremenom ili trajnom ukidanju odobrenja.

21.A.259 Važenje odobrenja

- (a) Odobrenje važi neograničeno vrijeme. Ono ostaje da važi izuzev ako:
1. organizacija za dizajn ne uspije da dokaže usklađenost sa odgovarajućim zahtjevima ovog Odjeljka;
 2. imalac odobrenja ili njegovi partner ili podizvođač onemogući Agenciju sa sprovede provjere prema tački 21.A.257;
 3. postoje dokaz da sistem osiguranja dizajna ne može da održi zadovoljavajuću kontrolu i nadzor dizajna proizvoda ili njihovih promjena prema izdatom odobrenju;
 4. imalac odobrenja nije vratio odobrenja ili da odobrenje nije trajno ukinuto, prema važećim upravnim postupcima koje odredi Agencija.
- (b) Po vraćanju ili trajnom ukidanju odobrenja, uvjerenje o osposobljenosti organizacije za dizajn vraća se Agenciji.

21.A.263 Povlastice imaoaca odobrenja

- (a) Imalac odobrenja organizacije za dizajn ima pravo da se bavi dizajnom prema Aneksu I (Dio 21), u granicama odobrenja.
- (b) Uz uvažavanje tačke 21.A.257(b), Agencija bez dalje provjere prihvata sljedeće dokumente o usklađenosti, koje podnosilac zahtjeva priloži radi sticanja:
1. odobrenja uslova leta koje je potrebno za izdavanje dozvole za let; ili
 2. tipskog certifikata ili odobrenja za veće promjene tipskog certifikata; ili
 3. dodatnog tipskog certifikata;
 4. *ETSO* ovlašćenja po tački 21.A.602B(b)(1);
 5. odobrenja dizajna većih popravki.
- (c) Imalac odobrenja organizacije za dizajn ima u okviru uslova odobrenja i prema primjerenim postupcima sistema osiguranja dizajna, pravo da:
1. klasifikuje promjene tipskog certifikata i popravke na „veće“ i „manje“;
 2. odobrava manje promjene tipskog certifikata i manje popravke;
 3. objavi podatke i uputstva koji sadrže sljedeću izjavu: „Tehnička sadržina ovog dokumenta odobrena je na osnovu odobrenja organizacije za dizajn (*DOA*) br. EASA.21J.[XXXX].“;
 4. odobrava manje promjene dokumenata u letaćkom priručniku zrakoplova i da navedene promjene izda uz sljedeću izjavu: „Promjena br. [YY] u letaćkom priručniku zrakoplova ref. [ZZ] odobrena je na osnovu odobrenja organizacije za dizajn (*DOA*) br. EASA.21J.[XXXX].“;
 5. odobrava dizajn većih popravki proizvoda ili pomoćnih uređaja za napajanje za koje ima tipski certifikat ili dodatni tipski certifikat ili *ETSO* ovlašćenje;

6. odobrava uslove pod kojima može da se izda dozvola za let, prema tački 21.A.710(a)(2), izuzev za dozvole za let koje se izdaju u svrhu iz tačke 21.A.701(a)(15);
7. izda dozvolu za let prema tački 21.A.711(b), za zrakoplov koji je sam dizajnirao ili modifikovao, ili za koju je odobrio prema tački 21.A.263(c)6 uslove pod kojim dozvola za let može biti izdata, i kad organizacija za dizajn prema svojim Odobrenjem dizajn organizacije (DOA) sama nadzire konfiguraciju zrakoplova i potvrđuje usklađenost s uslovima dizajna koji su odobreni za let.

21.A.265 Obaveze imaoca odobrenja

Imalac odobrenja organizacije za dizajn dužan je da:

- (a) održava priručnik saglasno sistemu osiguranja dizajna;
- (b) obezbijedi da se priručnik koristi kao osnovni radni dokument u organizaciji;
- (c) dokaže da je dizajn proizvoda ili promjene odnosno popravke, saglasan važećim zahtjevima i da nema nijedan element koji bi uticao na njihovu sigurnost;
- (d) izuzev kod manjih promjena ili popravki odobrenih prema pravima iz tačke 21.A.263, Agenciji obezbijede izjave i s njima povezanu dokumentaciju kojima se potvrđuje usklađenost sa tačkom (c);
- (e) Agenciji prosledi podatke ili uputstva u vezi sa zahtijevanim mjerama po tački 21.A.3B.
- (f) gde je to primjereno, prema pravima iz tačke 21.A.263(c)(6), odredi uslove pod kojima može da se izda dozvola za let.
- (g) gde je primjereno, prema pravima iz tačke 21.A.263(c)(7), prije izdavanja dozvole za let zrakoplova uspostavi usklađenost sa tačkama 21.A.711(b) i (d).

ODJELJAK K – DIJELOVI I UREĐAJI

21.A.301 Oblast primjene

Ovim Odjeljkom uređuje se postupak po kome se odobravaju dijelovi i uređaji.

21.A.303 Usklađenost s važećim zahtjevima

Usklađenost dijelova i uređaja koji treba da se ugrade u proizvode koji imaju tipski certifikat dokazuje se:

- (a) zajedno s postupcima po kojima se izdaje certifikat tipa iz odjeljaka B, D ili E za proizvod u koji se ugrađuju; ili
- (b) po potrebi, po postupcima za *ETSO* ovlašćenja iz Odjeljka O; ili
- (c) za standardne dijelove, prema priznatim standardima.

21.A.305 Odobrenje dijelova i uređaja

Ako se prema propisima Unije ili mjerama Agencije izričito traži odobrenje dijela ili uređaja, oni moraju da budu usklađeni sa važećim *ETSO* ili drugim specifikacijama koje u pojedinačnom slučaju Agencija prizna kao ekvivalentne.

21.A.307 Spremnost dijelova i uređaja za ugradnju

Dio ili uređaj smije da se ugradi u proizvod koji ima tipski certifikat, ako je u stanju da može

sigurno da se koristi i ako:

- (a) ima priloženo uvjerenje o spremnosti za upotrebu (*EASA Form1*), kojim se dokazuje da su usklađeni sa odobrenim podacima dizajna i ako je identifikovan prema Odjeljku Q; ili
- (b) je standardni dio; ili
- (c) je u slučaju ELA1 ili ELA2 zrakoplova, dio ili uređaj koji:
 - 1. nije sa ograničenim vijekom trajanja (*life-limited*), niti je dio primarne strukture, niti je dio komandi leta;
 - 2. je proizveden u skladu sa primjenjivim dizajnom;
 - 3. je identifikovan prema Odjeljku Q;
 - 4. je identifikovan kao podesan za ugradnju na konkretan zrakoplov;
 - 5. će se instalirati na zrakoplov za koji je vlasnik potvrdio usklađenost sa uslovima od 1 do 4, i prihvatio je odgovornost za ovu usklađenost.

(ODJELJAK L – NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK M – POPRAVKE

21.A.431A Oblast primjene

- (a) Ovim Odjeljkom uređuje se postupak po kome se odobrava dizajn popravki i prava i obaveze podnosioca zahtjeva i imalaca odobrenja.
- (b) Ovim Odjeljkom uređuju se standardne popravke koje nisu u skladu sa procesom odobrenja u ovom Odjeljku.
- (c) „Popravka“ znači uklanjanje oštećenja i/ili vraćanje u stanje plovidbenosti proizvoda, dijelova ili uređaja koje je proizvođač prethodno već pustio u upotrebu.
- (d) Uklanjanje oštećenja zamjenom dijelova ili uređaja bez dorade dizajna popravki smatra se održavanjem i ne podleže zahtjevu za odobrenje prema ovom Odjeljku.
- (e) Popravka *ETSO* dijelova, izuzev u slučaju pomoćnih uređaja za napajanje (APU) smatra se promjenom *ETSO* dizajna i na nju se primjenjuje postupak iz tačke 21.A.611.

21.A.431B Standardne popravke

- (a) Standardne popravke su popravke:
 - 1. u odnosu na:
 - (i) avione čija je najveća masa na polijetanju (MTOM) do 5 700 kg
 - (ii) rotorkrafte čija je najveća masa na polijetanju (MTOM) do 3 175 kg
 - (iii) jedrilica i motornih jedrilica, balona i diržabala kako su definisani u okviru ELA1 i ELA2;
 - 2. koje poštuju podatke dizajna koji su uključeni u certifikacione zahtjeve koje je izdala Agencija, koji sadrže prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvršavanje i identifikovanje standardnih popravki, uključujući i vezane instrukcije za kontinuiranu plovidbenost; i

3. koje nisu u koliziji sa podacima nosioca tipskog certifikata.

(b) Tačke 21.A.432A do 21.A.451 ne primjenjuju se u standardnim popravkama.

21.A.432A Podobnost

(a) Svako fizičko ili pravno lice koje dokaže ili je u postupku dokazivanja svoje osposobljenosti u skladu sa tačkom 21.A.432B, ima pravo da podnese zahtjev za odobravanje dizajna većih popravki prema uslovima iz ovog Odjeljka.

(b) Svako fizičko ili pravno lice ima pravo da podnese zahtjev za odobravanje dizajna manjih popravki.

21.A.432B Dokazivanje osposobljenosti

(a) Podnosilac zahtjeva za odobrenje dizajna većih popravki dokazuje svoju osposobljenost tako što ima odobrenje organizacije za dizajn koje je izdala Agencija prema Odjeljku J.

(b) Odstupajući od tačke (a), kao dokaz o osposobljenosti smatra se i pristanak Agencije, dat na predlog podnosioca zahtjeva, za primjenu postupaka kojima se utvrđuju posebna projektna praksa, resursi i redosljed aktivnosti potrebnih za usklađivanje s ovim Odjeljkom.

(c) Odstupajući od tačaka (a) i (b), podnosilac zahtjeva može da traži saglasnost Agencije za odobrenje certifikacionog programa u kojem su navedene posebne projektne prakse, resursi i redosljed aktivnosti koji su potrebni za usklađivanje sa ovim Aneksom I (Dio 21) za popravku proizvoda definisanog u tački 21.A.14(c).

21.A.433 Dizajn popravki

(a) Podnosilac zahtjeva za odobrenje dizajna popravki mora da:

1. dokaže usklađenost sa osnovom za certifikaciju tipa i zahtjevima za zaštitu životne sredine na koje se poziva tipski certifikat ili dodatni tipski certifikat ili APU ETSO ovlašćenje ili sa onim zahtjevima koji važe na dan podnošenja zahtjeva (za odobrenje dizajna popravki), uz sve promjene certifikacionih zahtjeva (*certification specifications*, CS) ili posebnih uslova koje Agencija smatra potrebnim za uspostavljanje nivoa sigurnosti koji odgovara nivou sigurnosti iz osnova za certifikaciju tipa na koje se tipski certifikat ili dodatni tipski certifikat ili APU ETSO ovlašćenje poziva;

2. predoči sve potrebne suštinske podatke, na zahtjev Agencije;

3. izda izjavu da postoji usklađenost sa certifikacionim zahtjevima i zahtjevima za zaštitu životne sredine iz tačke (a)(1).

(b) Ako podnosilac zahtjeva nije imalac tipskog certifikata ili dodatnog tipskog certifikata ili APU ETSO ovlašćenja, on može da ispuni zahtjeve iz tačke (a) korišćenjem sopstvenih resursa ili u dogovoru sa imaoцем uvjerenja o tipu ili dodatnog tipskog certifikata ili APU ETSO ovlašćenja.

21.A.435 Klasifikacija popravki

(a) Popravka može biti „veća” ili „manja”. Klasifikacija se vrši prema mjerilima iz tačke 21.A.91 za promjenu tipskog certifikata.

(b) Popravku kao „veću” ili „manju” prema tački (a) klasifikuje:

1. Agencija; ili

2. bilo koja odgovarajuće odobrena organizacija za dizajn, prema postupku s kojim se saglasila Agencija.

21.A.437 Izdavanje odobrenja dizajna popravki

Pošto se izda izjava i dokaže da je dizajn popravki usklađen sa važećim certifikacionim zahtjevima i zahtjevima za zaštitu životne sredine iz tačke 21.A.433(a)(1) odobrava ga:

- (a) Agencija; ili
- (b) odgovarajuće odobrena organizacija koja ima tipski certifikat, dodatni tipski certifikat ili APU ETSO ovlaštenje, prema postupku s kojim se saglasi Agencija; ili
- (c) odobrena organizacija za dizajn, prema postupku s kojim se saglasila Agencija – ali samo za manje popravke.

21.A.439 Proizvodnja dijelova za popravku

Dijelovi i uređaji koji se budu koristili za popravke proizvode se prema proizvodnim podacima koji se zasnivaju na potrebnim podacima o dizajnu koje odredi imalac odobrenja za dizajn popravki:

- (a) prema Odjeljku F; ili
- (b) proizvodi ih odgovarajuće odobrena organizacija prema Odjeljku G; ili
- (c) proizvodi ih odgovarajuće odobrena organizacija za održavanje.

21.A.441 Izvođenje popravki

- (a) Popravku izvodi odgovarajuće odobrena organizacija za održavanje u skladu sa Dijelom M ili Dijelom 145 ili odgovarajuće odobrena organizacija za proizvodnju prema Odjeljku G, po pravima iz tačke 21.A.163.
- (b) Organizacija za dizajn dostavlja potrebna uputstva za ugradnju organizaciji koja izvodi popravku.

21.A.443 Ograničenja

Projekat popravki može da se odobri uz ograničenja i u tom slučaju odobrenje projekta popravki sadrži sva potrebna uputstva i ograničenja. Imalac odobrenja projekta popravki prenosi ova uputstva i ograničenja izvođaču, prema postupku s kojim se saglasi Agencija.

21.A.445 Nepopravljena oštećenja

- (a) Kad se oštećeni proizvod, dio ili uređaj ne popravi, a nije obuhvaćen prethodno odobrenim podacima, procjenu posljedica oštećenja po njegovu plovidbenost može da obavi samo:
 - 1. Agencija; ili
 - 2. odgovarajuće odobrena organizacija za dizajn, prema postupku s kojim se saglasila Agencija. Sva potrebna ograničenja obrađuju se prema postupcima iz tačke 21.A.443.
- (b) Ako organizacija koja procjenjuje štetu prema tački (a) nije ni Agencija, ni imalac tipskog certifikata, niti dodatnog tipskog certifikata, niti APU ETSO ovlaštenja, ona mora da dokaže osnovanost podataka na kojima zasniva procjenu štete korišćenjem sopstvenih resursa ili dogovora sa imaoem tipskog certifikata, dodatnog tipskog certifikata ili APU ETSO ovlaštenja, ili, po potrebi, sa proizvođačem.

21.A.447 Vođenje evidencije

Povodom svake popravke, sve značajne podatke o dizajnu, crteže, izvještaje o ispitivanju, uputstva i ograničenja, koja eventualno mogu da se izdaju prema tački 21.A.443, dokaze o klasifikaciji i dokaze o odobrenju dizajna:

- (a) imalac odobrenja dizajna popravke mora da stavi na raspolaganje Agenciji;
- (b) imalac odobrenja dizajna popravke mora da čuva radi omogućavanja podataka koji su potrebni za obezbjeđenje kontinuirane plovidbenosti popravljenih proizvoda, dijelova i uređaja.

21.A.449 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

- (a) Imalac odobrenja dizajna popravki dostavlja najmanje jedan komplet ovih promjenjenih uputstava za kontinuiranu plovidbenost koje proizlaze iz dizajna popravki, uključujući opisne podatke i uputstva za realizaciju, pripremljen prema važećim zahtjevima, svakom korisniku (operateru) zrakoplova u koji je ugrađen popravak. Popravljeni proizvod, dio ili uređaj može da se pusti u upotrebu prije nego što se promjene uputstva, ali samo na ograničeno vrijeme i uz saglasnost Agencije. Promjenjena uputstva čine se dostupnim i drugim licima koja moraju da se usklade sa bilo kojim uslovom iz promjenjenih uputstava, na njihov zahtjev. Neki priručnici ili dijelovi promjenjenih uputstava za kontinuiranu plovidbenost koji obrađuju remont (obnovu) ili druge oblike velikih radova održavanja, mogu da se stave na raspolaganje kasnije, pošto proizvod bude pušten u upotrebu, ali moraju da budu dostupni prije nego što bilo koji proizvod dostigne odgovarajuću starost ili sate/cikluse leta.
- (b) Ako uputstva za kontinuiranu plovidbenost ažurira imalac odobrenja nacrtu popravke, pošto je popravka prva odobrena, ovi ažurirani podaci dostavljaju se svakom korisniku i, na njihov zahtjev, i svim drugim licima koja moraju da se usklade sa bilo kojim uslovom iz promjenjenih uputstava. Agenciji se upućuje program u kome se prikazuje kako se razdijeljuju ažurirane promjene uputstava za kontinuiranu plovidbenost.

21.A.451 Obaveze i oznake EPA

- (a) Svaki imalac odobrenja dizajna veće popravke mora da:
 - 1. preuzme obaveze:
 - (i) navedene u tačkama 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.439, 21.A.441, 21.A.443, 21.A.447 i 21.A.449;
 - (ii) koje proizilaze iz saradnje sa imaoceom tipski certifikati, dodatnog tipski certifikati, ili APU ETSO ovlašćenja, prema tački 21.A.433 (b);
 - 2. navede oznake, uključujući *EPA* slova (*European Part Approval*), prema tački 21.A.804(a).
- (b) Izuzev za imaoce tipski certifikati ili APU ovlašćenja na koje se primjenjuje tačka 21.A.44, imalac odobrenja dizajna manje popravke mora da:
 - 1. preuzme obaveze iz tački 21.A.4, 21.A.447 i 21.A.449;
 - 2. navede oznake, uključujući slova *EPA*, prema tački 21.A.804(a).

(ODJELJAK N – NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK O – ETSO OVLAŠĆENJA

21.A.601 Oblast primjene

Ovim Odjeljkom uređuje se postupak po kome se izdaje *ETSO* ovlašćenje i prava i obaveze podnosioca zahtjeva i imaooca ovlašćenja.

21.A.602A Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice koje proizvodi ili namjerava da proizvodi neki *ETSO* artikal i koje dokaže ili je u postupku dokazivanja svoje osposobljenosti prema tački 21.A.602B, ima pravo da podnese zahtjev za izdavanje *ETSO* ovlaštenja.

21.A.602B Dokazivanje osposobljenosti

Podnosilac zahtjeva za *ETSO* ovlaštenje dokazuje svoju osposobljenost:

- (a) za proizvodnju, odobrenjem za proizvodnju izdatom prema Odjeljku G ili usklađivanjem s postupcima iz Odjeljka F;
- (b) za dizajn:
 - 1. za pomoćni uređaj za napajanje (*APU*), odobrenjem organizacije za dizajn koje je Agencija izdala prema Odjeljku J;
 - 2. za sve druge artikle, primjenom postupaka kojima se utvrđuju posebna projektna praksa, resursi i redosljed aktivnosti potrebnih za usklađivanje s Aneksom I (Dio 21).

21.A.603 Zahtjev

- (a) Zahtjev za izdavanje *ETSO* ovlaštenja podnosi se u obliku i na način koji odredi Agencija i sadrži kratak pregled podataka koji se zahtijevaju u tački 21.A.605.
- (b) Ako se predviđa niz manjih promjena prema tački 21.A.611, podnosilac zahtjeva navodi u zahtjevu broj osnovnog modela artikla i odgovarajuće brojeve njegovih sastavnih dijelova sa ostavljenom praznom zagradom iza broja, da označi da će se u prazan prostor povremeno upisivati različita slova ili brojeve (ili njihove kombinacije).

21.A.604 *ETSO* ovlaštenje za pomoćnu pogonsku jedinicu (*APU*)

U vezi sa *ETSO* ovlaštenjem za pomoćnu pogonsku jedinicu:

- (a) odstupajući od tačaka 21.A.603, 21.A.606(c), 21.A.610 i 21.A.615 primjenjuju se tačke 21.A.15, 21.A.16B, 21.A.17A, 21.A.17B, 21.A.20, 21.A.21, 21.A.31, 21.A.33, 21.A.44, s tom razlikom što se saglasno tački 21.A.606 umjesto tipskog certifikata izdaje *ETSO* ovlaštenje;
- (b) odstupajući od tačke 21.A.611, za odobrenje promjene primjenjuju se Odjeljak D ili Odjeljak E. Ako se primjenjuje Odjeljak E, izdaje se posebno *ETSO* ovlaštenje umjesto dodatnog tipskog certifikata.
- (c) Odjeljak M primjenjuje se na odobrenje za projekte popravki.

21.A.605 Zahtjevi u pogledu podataka

Podnosilac zahtjeva dostavlja Agenciji sljedeće dokumente:

- (a) izjavu o usklađenosti kojom dokazuje da je ispunio zahtjeve iz ovog Odjeljka;
- (b) izjavu o dizajnu i performansama (*DDP*);
- (c) primjerak tehničkih podataka koje zahtijeva važeći *ETSO*;
- (d) priručnik organizacije (ili pozivanje po referenci na priručnik) iz tačke 21.A.143, zarad sticanja odgovarajućeg odobrenja organizacije za proizvodnju prema Odjeljku G ili priručnik (ili pozivanje po referenci na priručnik) iz tačke 21.A.125A(b), zarad proizvodnje prema Odjeljku F bez odobrenja organizacije za proizvodnju.
- (e) za *APU* (pomoćna pogonska jedinica), priručnik (ili upućivanje na priručnik) iz tačke

21.A.243, zarad sticanja odgovarajućeg odobrenja organizacije za dizajn prema Odjeljku J.

- (f) za ostale artikle, postupke iz tačke 21.A.602B(b)(2).

21.A.606 Izdavanje ETSO ovlašćenja

Podnosilac zahtjeva ima pravo da mu Agencija izda *ETSO* ovlašćenje pošto:

- (a) dokaže osposobljenost prema tački 21.A.602B;
- (b) dokaže da artikal ispunjava tehničke uslove važećeg *ETSO* ovlašćenja i priloži odgovarajuću izjavu o usklađenosti;
- (c) izričito izjavi da je spreman da bude u skladu sa tačkom 21.A.609.

21.A.607 Prava imaoca ETSO ovlašćenja

Imalac *ETSO* ovlašćenja ima pravo da proizvodi i označava artikal odgovarajućom *ETSO* oznakom.

21.A.608 Izjava o dizajnu i performansama (DDP)

- (a) Izjava o dizajnu i performansama (*DDP*) najmanje sadrži:
 - 1. podatke prema tački 21.A.31(a) i (b) koji identifikuju artikal, njegov dizajn i standard ispitivanja;
 - 2. procjenu performansi artikla, ako je potrebno, direktno ili pozivanjem na druge dodatne dokumente;
 - 3. izjavu o usklađenosti koja potvrđuje da je artikal usklađen sa odgovarajućim *ETSO*;
 - 4. pozivanje na odgovarajući izvještaj o ispitivanju;
 - 5. pozivanje na odgovarajuće priručnike o održavanju, remontu (obnovi) i popravkama;
 - 6. nivo usklađenosti ako *ETSO* omogućava različite nivoe usklađenosti;
 - 7. spisak odstupanja odobrenih prema tački 21.A.610.
- (b) Imalac *ETSO* ovlašćenja ili njegov ovlašćeni zastupnik potvrđuju *DDP* datumom i potpisom.

21.A.609 Obaveze imaoca ETSO ovlašćenja

Imalac *ETSO* ovlašćenja po ovom Odjeljku dužan je da:

- (a) svaki artikal proizvede prema Odjeljku G ili Odjeljku F tako da obezbijedi da svi gotovi artikli budu usklađeni s njihovim projektnim podacima i sigurni za ugradnju;
- (b) za svaki model artikla za koji je izdato *ETSO* ovlašćenje pripremi i održava ažurnu evidenciju značajnih tehničkih podataka i dokumentacije prema tački 21.A.613;
- (c) pripremi, održava i ažurira originale svih priručnika koje zahtijevaju važeće specifikacije ploidbenosti za navedeni artikal;
- (d) stavi na raspolaganje, na zahtjev, korisnicima artikla i Agenciji priručnike o održavanju, remontu (obnovi) i popravkama koji su potrebni za korišćenje i održavanje artikla, kao i promjene ovih priručnika;
- (e) označi svaki artikal prema tački 21.A.807;
- (f) uskladi se sa tačkama 21.A.3A, 21.A.3B i 21.A.4.
- (g) nastavi da ispunjava zahtjeve iz tačke 21.A.602B.

21.A.610 Odobravanje odstupanja

- (a) Proizvođač koji traži da mu se odobri odstupanje od *ETSO* standarda u pogledu performansi, mora da dokaže da se odstupanje od ovih standarda nadoknađuje elementima ili svojstvima dizajna koji obezbjeđuje isti nivo sigurnosti.
- (b) Zahtjev za odobravanje odstupanja sa povezanim podacima podnosi se Agenciji.

21.A.611 Promjene dizajna

- (a) Imalac *ETSO* ovlaštenja može da izvede manje promjene dizajna (svaka promjena koja nije veća promjena) bez dodatnog ovlaštenja Agencije. Onda promjenjeni artikal zadržava originalni broj modela (za identifikaciju manjih promjena mijenja se ili dopunjava broj dijela), a imalac dostavlja Agenciji sve promjenjene podatke potrebne za usklađivanje sa tačkom 21.A.603(b).
- (b) Svaka promjena dizajna koju izvede imalac *ETSO* ovlaštenja, a dovoljno je velika da zahtijeva sveobuhvatnu provjeru radi utvrđivanja usklađenosti sa *ETSO*, smatra se većom promjenom. Prije takve promjene, imalac *ETSO* ovlaštenja daje artiklu novu oznaku tipa ili modela i podnosi zahtjev za novo ovlaštenje prema tački 21.A.603.
- (c) Na odobrenje za promjenu prema Odjeljku O nije ovlašćeno nijedno fizičko ili pravo lice, izuzev imaoca *ETSO* ovlaštenja koji, uz to, podnosi izjavu o usklađenosti artikla. Ostala lica koja traže odobrenje moraju da podnesu zahtjev za posebno *ETSO* ovlaštenje po tački 21.A.603.

21.A.613 Vođenje evidencije

Pored zahtjeva za vođenje evidencije usklađene ili povezane sa sistemom kvaliteta, svi odgovarajući podaci o dizajnu, planovi i izvještaji o ispitivanju, uključujući dokumentaciju o pregledima ispitivanog artikla moraju da budu na raspolaganju Agenciji i da se čuvaju zarad omogućavanja podataka koji su potrebni za obezbjeđenje kontinuirane plovidbenosti artikala i proizvoda sa uvjerenjem o tipu u koji je artikal ugrađen.

21.A.615 Inspekcijski pregled Agencije

Svaki podnosilac zahtjeva za *ETSO* ovlaštenje za artikal i imalac *ETSO* ovlaštenja dužan je da Agenciji, na njen zahtjev, omogući da:

- (a) prisustvuje svim ispitivanjima;
- (b) pregleda dokumentaciju sa tehničkim podacima o artiklu.

21.A.619 Važenje *ETSO* ovlaštenja

- (a) *ETSO* ovlaštenje važi neograničeno vrijeme. Ono ostaje da važi izuzev ako:
 1. imalac ovlaštenja prestane da ispunjava uslove pod kojima je *ETSO* ovlaštenje izdato,
 2. imalac *ETSO* ovlaštenja više ne ispunjava obaveze iz tačke 21.A.609,
 3. bude dokazano da artikal izaziva neprihvatljiv rizik u radu,
 4. imalac vrati ovlaštenje ili ono bude trajno ukinuto, prema važećim upravnim postupcima koje odredi Agencija.
- (b) *ETSO* ovlaštenje koje je imalac vratio ili je ono trajno ukinuto, vraća se Agenciji.

21.A.621 Prenosivost

Izuzev kod promjene vlasništva imaoca ovlaštenja, što se smatra važnom promjenom koja zahtijeva usklađivanje sa tačkom 21.A.147, odnosno sa tačkom 21.A.247, *ETSO* ovlaštenje koje

je izdato na osnovu Aneksa I (Dio 21) nije prenosivo.

ODJELJAK P – DOZVOLA ZA LET

21.A.701 Oblast primjene

- (a) Dozvola za let se izdaje se prema ovom Odjeljku za zrakoplove koji ne ispunjavaju ili još nije dokazano da ispunjavaju uslove za plovidbenost, ali su sposobni da sigurno lete pod određenim uslovima, i za sljedeće namjene:
1. razvoj;
 2. dokazivanje usklađenosti s propisima ili certifikacionim zahtjevima (*certification specifications, CS*);
 3. obuku osoblja organizacija za dizajn ili organizacija za proizvodnju;
 4. proizvodne provjere u letu novoproduzvedenog zrakoplova;
 5. let zrakoplova čija je proizvodnja u toku, između proizvodnih lokacija;
 6. let zrakoplova radi njegovog prihvatanja od kupca;
 7. isporuka ili izvoz zrakoplova;
 8. let zrakoplova radi izdavanja odgovarajućeg odobrenja od nadležnog organa;
 9. ispitivanje tržišta, uključujući obuku osoblja stranke;
 10. izložbe i aero mitinzi;
 11. let zrakoplova do mjesta održavanja ili pregleda plovidbenosti ili do mjesta skladištenja;
 12. let zrakoplova s masom većom od njegove maksimalno odobrene mase na polijetanju, za letove koji su udaljeniji od uobičajenih preleta iznad vode ili zemlje, gde nije obezbjeđena odgovarajuća infrastruktura za slijetanje ili gde nije dostupno odgovarajuće gorivo;
 13. postavljanje rekorda, takmičenje u zraku i slična takmičenja;
 14. let zrakoplova koji ispunjava uslove za plovidbenost, prije nego što se utvrdi da ispunjava i zahtjeve za zaštitu životne sredine;
 15. rekreativno letenje pojedinih nekompleksnih zrakoplova ili tipova zrakoplova, za koje uvjerenje o plovidbenosti ili ograničeno uvjerenje o plovidbenosti nije odgovarajuće.
- (b) Ovaj Odjeljak uspostavlja postupak za izdavanje dozvole za let i odobravanje povezanih uslova za let, i uspostavlja prava i obaveze podnosioca zahtjeva za, ili nosioca, ovih dozvola i odobrenja uslova za let.

21.A.703 Podobnost

- (a) Zahtjev za izdavanje dozvole za let može da podnese svako fizičko ili pravno lice, izuzev za dozvolu za let za namjene iz tačke 21.A.701(a)(15), kad zahtjev može da podnese samo vlasnik zrakoplova.
- (b) Zahtjev za odobrenje uslova za let može da podnese svako fizičko ili pravno lice.

21.A.705 Nadležni organ

Odstupajući od tačke 21.1 ovog Aneksa I (Dio 21), za potrebe ovog Odjeljka „nadležan organ” je:

- (a) organ koga imenuje država članica u čiji je registar zrakoplov upisan;
- (b) kad zrakoplov koji nije upisan u registar – organ koji imenuje država članica koja je propisala identifikacione oznake.

21.A.707 Zahtjev za izdavanje dozvole za let

- (a) Prema tački 21.A.703 i ako podnosiocu zahtjeva nije odobreno pravo da izdaje dozvolu za let, zahtjev za izdavanje dozvole za let podnosi se nadležnom organu u obliku i na način koji odredi nadležni organ.
- (b) Zahtjev za izdavanje dozvole za let sadrži:
 - 1. namjenu leta, prema tački 21.A.701;
 - 2. oblasti u kojima zrakoplov nije usklađen s važećim uslovima za plovidbenost;
 - 3. uslove leta koji su odobreni prema tački 21.A.710.
- (c) Ako uslovi leta nisu odobreni u vrijeme podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole za let, zahtjev za odobravanje uslova leta podnosi se prema 21.A.709.

21.A.708 Uslovi leta

Uslovi leta obuhvataju:

- (a) konfiguraciju za koju se zahtijeva dozvola za let;
- (b) sve uslove ili ograničenja neophodna za sigurno korišćenje zrakoplova, uključujući:
 - 1. uslove ili ograničenja puta/vazdušnog prostora koji se zahtijevaju za let;
 - 2. uslove i ograničenja koji se odnose na posadu koja upravlja zrakoplovom;
 - 3. ograničenja koja se odnose na prevoz lica koja ne spadaju u posadu zrakoplova;
 - 4. operativna ograničenja, posebne postupke ili tehničke uslove;
 - 5. pojedinačni program provjere u letu (ako je potreban);
 - 6. posebne aranžmane vezane za plovidbenost, uključujući uputstva za održavanje i režim po kome se održavanje obavlja;
- (c) dokaz da je zrakoplov sposoban da sigurno leti prema uslovima ili ograničenja iz tačke (b);
- (d) metod koji je bio korišćen za provjeru konfiguracije zrakoplova, da bi se utvrđeni uslovi i dalje ispunjavali.

21.A.709 Zahtjev za odobravanje uslova leta

- (a) Prema tački 21.A.707(c) i ako podnosiocu zahtjeva nije odobreno pravo da odobrava uslove leta, zahtjev za odobravanje uslova leta podnosi se:
 - 1. Agenciji, ako je odobravanje uslova leta povezano s sigurnošću dizajna, u obliku i na način koji ona odredi; ili
 - 2. BHDCA, ako odobravanje uslova leta nije povezano s sigurnošću dizajna, u obliku i na način na koji odredi BHDCA.
- (b) Zahtjev za odobravanje uslova leta sadrži:

1. predložene uslove leta;
2. dokumentaciju kojom se predloženi uslovi leta potkrepljuju;
3. izjavu da je zrakoplov sposoban da sigurno leti prema uslovima ili ograničenjima iz tačke 21.A.708(b).

21.A.710 Odobravanje uslova leta

- (a) Ako je odobravanje uslova leta povezano s sigurnošću dizajna, uslove leta odobrava:
 1. Agencija; ili
 2. odgovarajuće odobrena organizacija za dizajn, prema pravima iz tačke 21.A.263(c)(6).
- (b) Ako odobravanje uslova leta nije povezano s sigurnošću dizajna, uslove leta odobrava BHDCA ili odgovarajuće odobrena organizacija koja ima pravo da izda dozvolu za let.
- (c) Prije nego što se odobre uslovi leta, Agencija, BHDCA ili odobrena organizacija moraju biti uvjereni da je zrakoplov sposoban da sigurno leti prema utvrđenim uslovima i ograničenjima. Agencija ili BHDCA mogu u te svrhe da preduzmu, ili da zahtijevaju od podnosioca zahtjeva da sprovede sve potrebne provjere ili ispitivanja.

21.A.711 Izdavanje dozvole za let

- (a) BHDCA može da izda dozvolu za let na EASA obrascu 20b pod uslovima navedenim u tački 21.B.525.
- (b) Odgovarajuće odobrena organizacija za dizajn može da izda dozvolu za let na EASA obrascu 20b, prema pravima koja proizilaze iz tačke 21.A.263(c)(7), kada su uslovi leta navedeni u tački 21.A.708 odobreni prema tački 21.A.710.
- (c) Odgovarajuće odobrena organizacija za proizvodnju može da izda dozvolu za let na EASA obrascu 20b, prema pravima koja proizilaze iz tačke 21.A.163(e), kada su uslovi leta navedeni u tački 21.A.708 odobreni prema tački 21.A.710.
- (d) Odgovarajuće odobrena organizacija za obezbjeđivanje kontinuirane ploidbenosti može da izda dozvolu za let na EASA obrascu 20b, prema pravima koja proizilaze iz tačke M.A.711 Aneksa I (Dio M) Pravilnika o kontinuiranoj ploidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove,

, kada su uslovi leta navedeni u tački 21.A.708 odobreni prema tački 21.A.710.
- (e) U dozvoli za let navode se njena namjena i svi uslovi i ograničenja koji su odobreni prema tački 21.A.710.
- (f) Kad je dozvola za let izdata prema tačkama (b), (c) ili (d), nadležnom organu podnosi se kopija dozvole za let i vezanig uslova leta što je prije moguće, ali ne kasnije od 3 dana.
- (g) Ako se pokaže da bilo koji od uslova iz tačke 21.A.723(a) nije ispunjen za dozvolu za let koju je izdala organizacija prema tačkama (b), (c) ili (d), ova organizacija odmah trajno ukida tu dozvolu i bez odlaganja obavještava nadležni organ.

21.A.713 Promjene

- (a) Svaka promjena koja poništava uslove leta ili povezane dokaze koji su utvrđeni za dozvolu za let odobrava se prema tački 21.A.710. Kad je to primjereno, zahtjev se podnosi prema 21.A.709.
- (b) Ako promjena utiče na sadržinu dozvole za let, izdaje se nova dozvola za let prema tački

21.A.711

21.A.715 Jezik

Priručnici, pločice sa natpisima, spiskovi (liste), oznake instrumenata i drugi potrebni podaci koji se zahtijevaju prema važećim certifikacionim zahtjevima (*certification specifications*, CS) moraju da budu ispisani na jednom ili više službenih jezika Evropske Unije koji su prihvatljivi BHDCA.

21.A.719 Prenosivost dozvole

- (a) Dozvola za let nije prenosiva.
- (b) Odstupajući od tačke (a), dozvola za let koja je izdata za namjene iz tačke 21.A.701(a)(15) u slučaju promjene vlasnika zrakoplova prenosi se zajedno sa zrakoplovom, pod uslovom da zrakoplov ostaje u istom registru, ili se izdaje jedino uz saglasnost nadležnog organa države članice koji vodi registar u koji se prenosi.

21.A.721 Inspekcijski pregledi

Imalac dozvole za let ili podnosilac zahtjeva za nju mora da omogući pristup zrakoplovu, na zahtjev nadležnog organa.

21.A.723 Važenje

- (a) Dozvola za let izdaje se najduže na 12 mjeseci. Ona ostaje da važi pod sljedećim uslovima:
 - 1. da je usklađena sa uslovima i ograničenjima iz tačke 21.A.711(e) koja se odnose na dozvolu za let;
 - 2. da je imalac nije vratio ili da ona nije trajno ukinuta;
 - 3. da zrakoplov ostane upisan u isti registar.
- (b) Odstupajući od tačke (a), dozvola za let koja je izdata za namjene iz tačke 21.A.701(a)(15) može da se izda na neograničeno vrijeme.
- (c) Po vraćanju ili trajnom ukidanju dozvole za let, ona se vraća BHDCA.

21.A.725 Produženje važenja dozvole za let

Produženje važenja dozvola za let obavlja se kao promjena, prema tački 21.A.713.

21.A.727 Obaveze imaoaca dozvole za let

Imalac dozvole za let obezbjeđuje da u svakom trenutku budu ispunjeni svi uslovi i ograničenja koja se odnose na dozvolu za let.

21.A.729 Vođenje evidencije

- (a) Imalac odobrenja uslova leta obezbjeđuje Agenciji i nadležnom organu pregled svih dokumenata koji su nastali u svrhe utvrđivanja i dokazivanja osnovanosti uslova leta i čuva ih zarad prenošenja podataka koji su potrebni za obezbjeđenje dalje plovidbenosti zrakoplova.
- (b) Odobrena organizacija obezbjeđuje Agenciji i nadležnom organu pregled svih dokumenata koji se odnose na izdavanje dozvole za let prema pravima odobrene organizacije, uključujući evidenciju o pregledima, dokumenta koja se odnose na odobravanje uslova leta i dozvolu za let i čuva ih zarad prenošenja podataka koji su potrebni za obezbjeđenje dalje plovidbenosti zrakoplova.

ODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA

21.A.801 Identifikacija proizvoda

- (a) Identifikacija proizvoda sadrži sljedeće podatke:
 - 1. ime proizvođača,
 - 2. oznaku proizvoda,
 - 3. serijski broj proizvođača,
 - 4. druge podatke koje Agencija smatra potrebnim.
- (b) Svako fizičko ili pravno lice koje proizvodi zrakoplov ili motor prema Odjeljku G ili Odjeljku F, mora da označi zrakoplov ili motor vatrostalnom pločicom koja sadrži podatke iz tačke (a), unesene utiskivanjem, urezivanjem, graviranjem ili nekim drugim odobrenim metodom vatrostalnog označavanja. Identifikaciona pločica mora da bude pričvršćena tako da bude lako dostupna i čitljiva i da ne može da se izbriše ili odstrani pri redovnom radu, niti da se izgubi ili uništi u nezgodi.
- (c) Svako fizičko ili pravno lice koje proizvodi elisu, krak (lopaticu za elisu) ili glavčinu elise prema Odjeljku G ili Odjeljku F, označava ove proizvode pločicom na koju se utiskivanjem, urezivanjem, graviranjem ili nekim drugim odobrenim metodom vatrostalnog označavanja unose na nekritičnoj površini podaci iz tačke (a), pri čemu se vodi računa da se identifikaciona pločica ne izbriše ili odstrani pri redovnom radu ili ne izgubi ili uništi u nezgodi.
- (d) Kod slobodnih balona s posadom, identifikaciona pločica iz tačke (b) mora da bude pričvršćena na platnenu oplatu balona i, ako je to izvodljivo, postavljena na mjesto na kome je lako čitljiva za operatera kad je balon naduvan. Pored toga, na korpi, čitavom okviru za teret i uređaju za grijanje moraju trajno i čitljivo da budu označeni ime proizvođača, broj dijela ili ekvivalentni broj i broj serije ili ekvivalentni podaci.

21.A.803 Postupanje sa identifikacionim podacima

- (a) Niko ne smije bez odobrenja Agencije da odstrani, promijeni ili postavi identifikacione podatke navedene u tački 21.A.801(a) ni na jedan zrakoplov, motor, elisu, krak ili glavčinu elise ili identifikacione podatke navedene u tački 21.A.807(a) na pomoćni uređaj za napajanje.
- (b) Niko ne smije, bez odobrenja Agencije, da odstrani ili ugradi nijednu identifikacionu pločicu navedenu u tački 21.A.801 ili u tački 21.A.807 za pomoćni uređaj za napajanje.
- (c) Odstupajući od tački (a) i (b), svako fizičko ili pravno lice koje radi na održavanju prema važećim pravilima za izvršenje, može da, saglasno metodama, tehnikama i praksi koje odredi Agencija:
 - 1. odstrani, promijeni ili postavi identifikacione podatke navedene u tački 21.A.801(a) na svaki zrakoplov, motor, elisu, krak ili glavčinu elise ili podatke navedene u tački 21.A.807(a) na pomoćni uređaj za napajanje, ili
 - 2. odstrani identifikacionu pločicu navedenu u tački 21.A.801 ili u tački 21.A.807 za pomoćni uređaj za napajanje, ako to potrebno za održavanje.
- (d) Niko ne smije da ugradi identifikacionu pločicu koja je odstranjena prema tački (c)(2) ni na jedan zrakoplov, motor, elisu, krak ili glavčinu elise, izuzev na one s kojih je pločica odstranjena.

21.A.804 Identifikacija dijelova i uređaja

- (a) Svaki dio ili uređaj će biti trajno i čitljivo označen:
1. imenom, robnim žigom ili simbolom koji identifikuje proizvođača na način određen u važećim projektnim podacima; i
 2. brojem dijela, kao što je to određeno u važećim projektnim podacima;
 3. slovima *EPA (European Part Approval)* – dijelove i uređaje proizvedene prema odobrenim projektnim podacima koji ne pripadaju imaoću uvjerenja o tipu predmetnog proizvoda, izuzev kod *ETSO* artikala.
- (b) Odstupajući od tačke (a), ako se Agencija saglasi da je dio ili uređaj isuviše mali ili da iz nekog drugog razloga njegovo označavanje podacima iz tačke (a) nema smisla, onda podatke koji nisu mogli da budu označeni na dijelu ili uređaju sadrži uvjerenje o vraćanju u upotrebu koje se prilaže dijelu ili uređaju ili njihovoj ambalaži.

21.A.805 Identifikacija kritičnih dijelova

Pored zahtjeva iz tačke 21.A.804, proizvođač dijela koji se ugrađuje u proizvod koji ima tipski certifikat i koji je označen kao kritični dio, mora trajno i čitljivo da označi taj dio brojem proizvoda i serijskim brojem.

21.A.807 Identifikacija ETSO artikala

- (a) Svaki imalac *ETSO* ovlašćenja prema Odjeljku O mora trajno i čitljivo da označi svaki artikal sljedećim podacima:
1. imenom i adresom proizvođača,
 2. imenom, tipom i brojem dijela ili oznakom modela artikla,
 3. serijskim brojem ili datumom proizvodnje artikla ili i jednim i drugim,
 4. važećim *ETSO* brojem.
- (b) Odstupajući od tačke (a), ako se ako se Agencija saglasi da je dio isuviše mali ili da iz nekog drugog razloga njegovo označavanje podacima iz tačke (a) nema smisla, onda podatke koji nisu mogli da budu označeni na dijelu sadrži uvjerenje o vraćanju u upotrebu, koje se prilože dijelu ili njegovoj ambalaži.
- (c) Svako ko proizvodi pomoćni uređaj za napajanje prema Odjeljku G ili Odjeljku F, označava uređaj vatrostalnom pločicom koja sadrži podatke iz tačke (a) unesene utiskivanjem, urezivanjem, graviranjem ili nekim drugim odobrenim metodom vatrostalnog označavanja. Identifikaciona pločica mora da bude pričvršćena tako da bude lako dostupna i čitljiva i da ne može da se izbriše ili odstrani pri redovnom radu, niti da se izgubi ili uništi u nezgodi.

SEKCIJA B

POSTUPAK ZA NADLEŽNE ORGANE

ODJELJAK A – OPŠTE ODREDBE

21.B.5 Oblast primjene

- (a) Ovom Sekcijom uređuju se postupci koje vodi BHDCA prilikom sprovođenja poslova i odgovornosti povodom izdavanja, održavanja, promjenama (izmjenama ili dopuna), privremenim ili trajnim ukidanjem uvjerenja, odobrenja, dozvola i ovlašćenja iz

Aneksa I (Dio 21).

- (b) Agencija, prema članu 19 Uredbe (EZ) br 216/2008, izdaje certifikacione zahtjeve (*certification specifications*, CS) i smjernice (*guidance material*), da bi pomogla državama članicama u primjeni ove Sekcije.

21.B.20 Obaveze nadležnog organa

BHDCA je nadležna je za primjenu odjeljaka F, G, H, I i P, Sekcija A samo za one podnosiocce zahtjeva ili imaoce čije je sjedište u Bosni i Hercegovini.

21.B.25 Zahtjevi u pogledu organizacije nadležnog organa

- (a) Opšte:

Prema Zakonu o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine, BHDCA je ovlaštena za primjenu odjeljaka F, G, H, I I P, Sekcija A i mora imati dokumentovane postupke, organizacionu strukturu i zaposlene.

- (b) Resursi:

1. Broj zaposlenih mora da bude dovoljan za obavljanje povjerenih poslova.
2. BHDCA mora imenovati jednog ili više rukovodioca odgovornih za izvršavanje odgovarajućih poslova, uključujući saradnju sa Agencijom i drugim nadležnim organima ako je potrebno.

- (c) Kvalifikacije i obuka:

Svi zaposleni moraju imati odgovarajuće kvalifikacije i dovoljno znanje, iskustvo i obuku.

21.B.30 Dokumentovani postupci

- (a) BHDCA mora uspostaviti dokumentovane postupke po kojima opisuje svoju organizaciju, sredstva i metode za ispunjavanje zahtjeva iz Aneksa I (Dio 21). Postupci se ažuriraju i koriste kao osnovni radni dokumenti u okviru svih oblasti rada BHDCA.
- (b) Kopije postupaka i njihovih promjena moraju biti dostupni Agenciji.

21.B.35 Promjene u organizaciji i postupcima

- (a) BHDCA mora obavijestiti Agenciju o svakoj važnoj promjeni u svojoj organizaciji i dokumentovanim postupcima.
- (b) BHDCA mora blagovremeno ažurirati svoje dokumentovane postupke kad god dođe do promjena u propisima, kako bi se osigurala učinkovita primjena tih propisa.

21.B.40 Rješavanje sporova

- (a) BHDCA mora da u svojim dokumentovanim postupcima uredi način rješavanja sporova.
- (b) Ako spor o određenom pitanju između nadležnih organa države članice ne može da se riješi, rukovodioci određeni u tački 21.B.25(b)(2) dužni su sporno pitanje iznesu Agenciji na posredovanje (medijaciju).

21.B.45 Izvještavanje/koordinacija

- (a) BHDCA mora obezbijediti, kad je potrebno, koordinaciju svojih timova za izdavanje uvjerenja, ispitivanja, odobravanja, dozvoljavanja i ovlašćivanja sa odgovarajućim timovima nadležnih organa drugih država članica i Agencije, radi djelotvorne razmene podataka koji su značajni za sigurnost proizvoda, dijelova ili uređaja.
- (b) BHDCA mora obavijestiti Agenciju o svim problemima u primjeni Aneksa I (Dio 21).

21.B.55 Vođenje evidencije

BHDCA mora voditi odgovarajuće evidencije u vezi sa uvjerenjima, odobrenjima, dozvolama i ovlaštenjima koje je izdala prema nacionalnim propisima, a za koje je nadležnost prenijeta na Agenciju, sve dok ne budu predati Agenciji.

21.B.60 Nalozi za plovidbenost

Nalog za plovidbenost koji BHDCA primi od nadležnog organa treće države prosljeđuje se Agenciji.

ODJELJAK B – TIPSKI CERTIFIKAT I OGRANIČENI TIPSKI CERTIFIKAT

Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija.

(ODJELJAK C – NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK D – IZMJENE TIPSKOG CERTIFIKATA I OGRANIČENOG TIPSKOG

CERTIFIKATA

21.B.70 Odobravanje izmjena certifikata tipa

Odobrenje izmjena podataka o operativnoj prikladnosti uključeno je u odobrenje izmjena certifikata tipa. Međutim, Agencija koristi posebni postupak razvrstavanja i odobravanja za upravljanje izmjenama podataka o operativnoj prikladnosti.

ODJELJAK E – DODATNI TIPSKI CERTIFIKAT

Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija.

ODJELJAK F – PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA

21.B.120 Ispitivanje

- (a) Radi ispunjavanja svih zadataka u vezi sa pismom o saglasnosti (*letter of agreement*), BHDCA će imenovati za svakog podnosioca zahtjeva ili imaoca pisma o saglasnosti grupu za ispitivanje koji se sastoji od vođe koji rukovodi grupom i, ako je potrebno, jednog ili više članova. Vođa grupe odgovara rukovodiocu koji je zadužen za ove zadatke, prema tački 21.B.25(b)(2).
- (b) BHDCA će provesti dovoljno detaljno ispitivanje podnosioca zahtjeva ili imaoca pisma o saglasnosti, radi izdavanja preporuke za izdavanje, održavanje, promjenu (izmjeni ili dopunu), privremeno ili trajno ukidanje pisma o saglasnosti.
- (c) BHDCA će uspostaviti procedure, po kojima će se vršiti provjera podnosioca zahtjeva ili imaoca pisma o saglasnosti, i koje će najmanje obuhvatiti:

1. procjenu zahtjeva,
2. imenovanje grupe za provjeru,
3. planiranje i pripremu provjere,
4. procjenu dokumentacije (priručnika, postupaka itd.),
5. audite i inspekcije,
6. praćenje korektivnih mjera,
7. preporuke za izdavanje, promjene (izmjene ili dopune), privremeno ili trajno ukidanje pisma o saglasnosti.

21.B.125 Nalazi

- (a) Ako BHDCA, tokom audita ili na drugi način, nađe objektivne dokaze da imalac pisma o saglasnosti ne ispunjava zahtjeve iz Sekcije A ovog Aneksa, nalazi se klasifikuju prema tački 21.A.125B
- (b) BHDCA će preduzeti sljedeće mjere:
 1. Za nalaz nivoa 1, BHDCA će odmah preduzeti neposredne mjere da organizaciji, zavisno od obima nalaza nivoa 1, trajno ukine, ograniči ili privremeno ukine, u cjelini ili djelimično, pismo o saglasnosti dok ona uspješno ne izvrši odgovarajuće korektivne mjere;
 2. Za nalaz nivoa 2, BHDCA će odobriti rok za preduzimanje korektivnih mjera koji odgovara prirodi nalaza i nije duži od 3 mjeseca. U određenim okolnostima, na kraju ovog roka i zavisno od prirode nalaza, BHDCA može da produži rok od 3 mjeseca, ako postoji zadovoljavajući plan korektivnih mjera kojeg je dostavila organizacija.
- (c) BHDCA će privremeno ukinuti pismo o saglasnosti, u cjelini ili djelimično, ako organizacija ne poštuje odobreni rok.

21.B.130 Izdavanje pisma o saglasnosti

- (a) Kad se BHDCA uvjeri da proizvođač ispunjava važeće zahtjeve iz Odjeljka F, Sekcija A, BHDCA će izdati pismo o saglasnosti kojim se dokazuje usklađenost pojedinih proizvoda, dijelova ili uređaja (EASA obrazac 65).
- (b) Pismo o saglasnosti sadrži obim saglasnosti, datum prestanka njegovog važenja i, ako postoje, ograničenja koja se odnose na odobrenje.
- (c) Pismo o saglasnosti izdaje se najduže na jednu godinu.

21.B.135 Održavanje pisma o saglasnosti

BHDCA će održavati pismo o saglasnosti validnim dok:

- (a) proizvođač pravilno koristi EASA obrazac 52 – kao izjavu o usklađenosti cijelog zrakoplova, i EASA obrazac 1 – kao izjavu o usklađenosti drugih proizvoda koji nisu zrakoplovi i dijelova ili uređaja;
- (b) BHDCA ispitivanjem prije ovjeravanja EASA obrasca 52 ili EASA obrasca 1 prema tački 21.A.130(c), ne utvrdi nijednu neusklađenost sa zahtjevima ili postupcima iz priručnika proizvođača ili sa neusklađenošću proizvoda, dijelova ili uređaja. Ispitivanjem se prije svega provjerava:
 1. da li se pismo o saglasnosti odnosi na proizvod, dio ili uređaj koji se ovjeravaju i da li ostaje da važi;

2. da li proizvođač koristi priručnik opisan u tački 21.A.125A(b) i njegove promjene navedene u pismu o saglasnosti kao osnovni radni dokument. U suprotnom, ispitivanje se prekida, a uvjerenje o vraćanju u upotrebu se ne ovjerava;
3. da li se proizvodnja odvija prema uslovima iz pisma o saglasnosti i na zadovoljavajući način;
4. da li se provjere i ispitivanja (uključujući i probni let ako je primjereno) prema tačkama 21.A.130(b)(2) i (b)(3), izvode prema uslovima iz pisma o saglasnosti i na zadovoljavajući način;
5. da su inspekcijski pregledi BHDCA, koji su opisani ili predviđeni u pismu o saglasnosti, provedeni i ocijenjeni prihvatljivima;
6. da li je izjava o usklađenosti saglasna tački 21.A.130 i da li podaci koje ona sadrži ne sprečavaju njenu ovjeru.

(c) ne istekne vrijeme na koji je pismo o saglasnosti izdato.

21.B.140 Promjena pisma o saglasnosti

- (a) Prema tački 21.B.120, BHDCA će provjeriti u potrebnom obimu svaku promjenu pisma o saglasnosti.
- (b) Ako nadležni organ utvrdi da su zahtjevi iz Odjeljka F, Sekcija A i dalje ispunjeni, promijenice na odgovarajući način pismo o saglasnosti.

21.B.145 Ograničavanje, privremeno i trajno ukidanje pisma o saglasnosti

- (a) Ograničenje, privremeno i trajno ukidanje pisma o saglasnosti pismeno se saopštavaju imaoocu pisma o saglasnosti. BHDCA će navesti razloge za ograničenje, privremeno i trajno ukidanje pisma o saglasnosti i poučiti imaooca pisma o saglasnosti o pravu na žalbu.
- (b) Ako je pismo o saglasnosti privremeno ukinuto, njegovo važenje se ponovo uspostavlja (privremeno ukidanje prestaje važiti) ako se ponovo postigne usklađenost sa Odjeljkom F Sekcije A.

21.B.150 Vođenje evidencije

- (a) BHDCA će uspostaviti sistem vođenja evidencije koji omogućava da se prate postupci izdavanja, održavanja, promjena (izmjena ili dopuna), privremenog ili trajnog ukidanja svakog pisma o saglasnosti.
- (b) Evidencija najmanje sadrži:
 1. dokumente koje je priložio podnosilac zahtjeva ili imalac pisma o saglasnosti,
 2. dokumente koji su nastali tokom ispitivanja ili inspekcijskog pregleda u kojima su navedene aktivnosti i ocjena elemenata navedenih u tački 21.B.120,
 3. pismo o saglasnosti, uključujući i njegove promjene,
 4. zapisnike sa sastanaka sa proizvođačem.
- (c) Evidencija se čuva najmanje šest godina po prestanku važenja pisma o saglasnosti.
- (d) BHDCA će čuvati evidenciju o svim izjavama o usklađenosti (*EASA Form 52*) i uvjerenja o spremnosti za upotrebu (*EASA Form 1*), koje je ovjerio.

ODJELJAK G – ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

21.B.220 Ispitivanje

- (a) Radi ispunjavanja svojih zadataka vezanih za odobravanje organizacije za proizvodnju, BHDCA će imenovati, za svakog podnosioca zahtjeva ili imaoca odobrenja, grupu za odobravanje organizacije za proizvodnju, koja se sastoji od vođe grupe koji rukovodi grupom i, po potrebi, jednog ili više članova. Vođa grupe izvještava rukovodioca koji je zadužen za ove zadatke, prema tački 21.B.25(b)(2).
- (b) BHDCA će provesti dovoljno detaljno ispitivanje podnosioca zahtjeva ili imaoca odobrenja da bi mogao da opravda preporuke za izdavanje, održavanje, promjenu (izmjeni ili dopunu), privremeno ili trajno ukidanje odobrenja.
- (c) BHDCA će uspostaviti procedure, po kojima će se vršiti provjera podnosioca zahtjeva ili odobrena organizacija za proizvodnju, i koji najmanje obuhvata:
 - 1. procjenu zahtjeva,
 - 2. imenovanje grupe za ispitivanje,
 - 3. planiranje i pripremu ispitivanja,
 - 4. procjenu dokumentacije (priručnika, postupaka itd.),
 - 5. audit ,
 - 6. praćenje korektivnih mjera,
 - 7. preporuke za izdavanje, promjene (izmjene ili dopune), privremeno ili trajno ukidanje odobrenja organizacije za proizvodnju,
 - 8. stalni nadzor.

21.B.225 Nalazi

- (a) Ako BHDCA, tokom audita ili na drugi način, nađe objektivne dokaze da imalac odobrenja proizvodne organizacije ne ispunjava zahtjeve iz Sekcije A, nalazi se klasifikuju prema tački 21.A.158(a).
- (b) BHDCA će preduzeti sljedeće mjere:
 - 1. Za nalaz nivoa 1, BHDCA će odmah preduzeti neposredne mjere da organizaciji, zavisno od obima nalaza nivoa 1, trajno ukine, ograniči ili privremeno ukine, u cjelini ili dijelimično, odobrenje proizvodne organizacije dok ona uspješno ne završi odgovarajuće korektivne mjere;
 - 2. Za nalaz nivoa 2, BHDCA će odobriti rok za preduzimanje korektivnih mjera koji odgovara prirodi nalaza i nije duži od 3 mjeseca. U određenim okolnostima, na kraju ovog roka i zavisno od prirode nalaza, BHDCA može da produži rok od 3 mjeseca, ako postoji zadovoljavajući plan korektivnih mjera koje obezbeđuje ta organizacija.
- (c) BHDCA će privremeno ukinuti odobrenje, u cjelini ili dijelimično, ako organizacija ne poštuje odobreni rok.

21.B.230 Izdavanje odobrenja

- (a) Kad se BHDCA uvjeri da organizacija za proizvodnju ispunjava važeće zahtjeve iz Odjeljka G, Sekcija A, BHDCA će izdati odobrenje, i prateće uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju (na obrascu EASA Form 55).

(b) Referentni broj upisuje se u EASA obrazac 55 na način koji odredi Agencija.

21.B.235 Stalni nadzor

(a) Da bi se utvrdila opravdanost održavanja odobrenja, BHDCA će provoditi stalni nadzor sa ciljem:

1. provjere da li je sistem kvaliteta imaoca odobrenja usklađen sa zahtjevima iz Odjeljka G Sekcije A;
2. provjere da li odobrena organizacija radi saglasno svome priručniku;
3. provjere učinkovitosti procedura sadržanih u priručniku organizacije za proizvodnju;
4. provjere, putem metoda uzorka, da li proizvodi, dijelovi ili uređaji odgovaraju standardima.

(b) Stalni nadzor sprovodi se prema tački 21.B.220.

(c) Planom stalnog nadzora BHDCA će obezbijediti da se odobrenje organizacije za proizvodnju, sa stanovišta usklađenosti sa ovim Aneksom I (Dio 21), kompletno provjerava u razdoblju od 24 mjeseca. Stalni nadzor u ovom roku može da se sastoji od više provjera. Broj provjera određuje BHDCA, zavisno od složenosti organizacije, broja lokacija i kritičnosti proizvodnje. Minimalno, BHDCA će izvršiti nadzor nad svakim imaocem odobrenja organizacije za proizvodnju najmanje jednom godišnje.

21.B.240 Promjena odobrenja

(a) BHDCA će putem stalnog nadzora pratiti sve manje promjene.

(b) BHDCA će prema tački 21.B.220 ispitati svaku značajnu promjenu odobrenja organizacije ili provesti ispitivanje na zahtjev imaoca odobrenja organizacije za promjenu obima i uslova odobrenja.

(c) Ako BHDCA utvrdi da su i dalje ispunjeni zahtjevi iz Odjeljka G, Sekcije A, promijenice (izmijeniti ili dopuniti) odobrenje organizacije za proizvodnju.

21.B.245 Privremeno ili trajno ukidanje odobrenja

(a) Kod nalaza nivoa 1 i nalaza nivoa 2 BHDCA će, djelimično ili u cjelini, ograničiti, privremeno ili trajno ukiniti odobrenje organizacije za proizvodnju, na sljedeći način:

1. Kod nalaza nivoa 1 BHDCA će odmah ograničiti ili privremeno ukinuti odobrenje organizacije za proizvodnju. Ako imalac odobrenja organizacije za proizvodnju ne ispuni zahtjeve iz tačke 21.A.158(c)(1), odobrenje organizacije za proizvodnju se trajno ukida.
2. Kod nalaza nivoa 2 BHDCA će odlučiti o ograničenju obima odobrenja, tako što ga privremeno ukine, u cjelini ili djelimično. Ako imalac odobrenja organizacije za proizvodnju ne ispuni zahtjeve iz tačke 21.A.158(c)(2), odobrenje organizacije za proizvodnju se trajno ukida.

(b) Ograničenje, privremeno ili trajno ukidanje odobrenja organizacije za proizvodnju pismeno se saopštavaju imaocu odobrenja. BHDCA će navesti razloge za ograničenje, privremeno ili trajno ukidanje i poučiti imaoca odobrenja organizacije za proizvodnju o pravu na žalbu.

(c) Ako je odobrenje organizacije za proizvodnju privremeno ukinuto, njegovo važenje se ponovo uspostavlja (privremno ukidanje prestaje važiti) ako se ponovo postigne usklađenost sa Odjeljkom G, Sekcija A.

21.B.260 Vođenje evidencije

- (a) BHDCA će uspostaviti sistem vođenja evidencije koji omogućava da se prate postupci izdavanja, održavanja, promjena (izmjena ili dopuna), privremenog ili trajnog ukidanja svakog odobrenja organizacije za proizvodnju i uvjerenja o osposobljenosti organizacije za proizvodnju.
- (b) Evidencija će najmanje sadržavati:
 - 1. dokumente koje je priložio podnositelj zahtjeva ili imalac odobrenja (uvjerenja),
 - 2. dokumente koji su nastali tokom provjera u kojima su navedene aktivnosti i konačni rezultati u tački 21.B.220 navedenih elemenata, uključujući nalaze utvrđene prema tački 21.B.225,
 - 3. program stalnog nadzora, uključujući i evidenciju o provedenim provjerama,
 - 4. odobrenje organizacije i uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju, uključujući i njihove promjene,
 - 5. zapisnike sa sastanaka sa imaoce odobrenja organizacije za proizvodnju.
- (c) Evidencija se čuva najmanje šest godina po prestanku važenja odobrenja (uvjerenja).

ODJELJAK H – UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENO UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI

21.B.320 Ispitivanje

- (a) BHDCA će provesti dovoljno detaljan postupak provjere podnosioca zahtjeva ili imaoce uvjerenja o plovidbenosti da bi mogla utvrditi opravdanost izdavanja, održavanja, promjena (izmjena ili dopuna), privremenog ili trajnog ukidanja uvjerenja.
- (b) BHDCA će uspostaviti procedure procjene koje najmanje obuhvataju:
 - 1. procjenu podobnosti podnosioca zahtjeva,
 - 2. procjenu podobnosti zahtjeva,
 - 3. klasifikaciju uvjerenja o plovidbenosti,
 - 4. procjenu dokumentacije priložene uz zahtjev,
 - 5. inspekcijski pregled zrakoplova,
 - 6. određivanje potrebnih uslova, restrikcija i ograničenja u uvjerenju o plovidbenosti.

21.B.325 Izdavanje uvjerenja o plovidbenosti

- (a) BHDCA će izdati ili izmijeniti uvjerenje o plovidbenosti (*EASA Form 25*), ako se uvjeri da su ispunjeni zahtjevi tačke 21.B.326 i primjenjivi zahtjevi iz Odjeljka H, Sekcija A ovog Aneksa I (Dio 21).
- (b) BHDCA će izdati ili izmijeniti ograničeno uvjerenje o plovidbenosti (*EASA Form 24*), ako se uvjeri da su ispunjeni zahtjevi tačke 21.B.327 i primjenjivi zahtjevi iz Odjeljka H, Sekcija A ovog Aneksa I (Dio 21).
- (c) Za novi ili korišćeni zrakoplov koji se uvozi iz države koja nije država članica, pored odgovarajuće potvrde o provjeri plovidbenosti iz tačaka (a) i (b), BHDCA će izdati inicijalnu potvrdu o provjeri plovidbenosti (*EASA Form 15a*).

21.B.326 Uvjerenje o plovidbenosti

BHDCA će izdati uvjerenje o plovidbenosti za:

(a) novi zrakoplov:

1. po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva u tački 21.A.174(b)(2);
2. kada se BHDCA uvjeri da je zrakoplov u skladu sa odobrenim projektom i da je u stanju da sigurno radi. To može uključivati preglede od strane BHDCA.

(b) korišteni zrakoplov:

1. po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva u tački 21.A.174(b)(3), kojom dokazuje da:
 - (i) je zrakoplov u skladu sa odobrenim dizajnom tipa, odobrenim na osnovu tipskog certifikata i bilo kojim dodatnim tipskim certifikatom, odobrenom izmjenom ili popravkom u skladu sa ovim Aneksom I (Dio 21); i
 - (ii) da su ispunjene važeće naredbe o plovidbenosti; te

(iii) da je zrakoplov pregledan u skladu s važećim odredbama Aneksa I (Dio M) Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove;

2. kada se BHDCA uvjeri da je zrakoplov u skladu sa odobrenim dizajnom i da je u stanju da sigurno radi. To može uključivati preglede od strane BHDCA.

21.B.327 Ograničeno uvjerenje o plovidbenosti

(a) BHDCA će izdati ograničeno uvjerenje o plovidbenosti za:

1. novi zrakoplov:

- (i) po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva u tački 21.A.174(b)(2);
- (ii) kada se BHDCA uvjeri da je zrakoplov u skladu sa dizajnom odobrenim od strane Agencije pod ograničenim tipskim certifikatom ili u skladu sa posebnim specifikacijama plovidbenosti i da je u stanju da sigurno radi. To može uključivati preglede od strane BHDCA.

2. korišteni zrakoplov:

- (i) po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva u tački 21.A.174(b)(3), kojom dokazuje da:
 - (a) je zrakoplov u skladu sa dizajnom odobrenim od strane Agencije pod ograničenim tipskim certifikatom ili u skladu sa posebnim specifikacijama plovidbenosti i bilo kojim dodatnim tipskim certifikatom, odobrenom izmjenom ili popravkom u skladu sa ovim Aneksom I (Dio 21); i
 - (b) da su ispunjene važeće naredbe o plovidbenosti; te
 - (c) da je zrakoplov pregledan u skladu s važećim odredbama Aneksa I (Dio M) Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove;

(ii) kada se BHDCA uvjeri da je zrakoplov u skladu sa odobrenim dizajnom i da je u stanju da sigurno radi. To može uključivati preglede od strane BHDCA.

- (b) za zrakoplov koji ne može da ispuni bitne zahtjeve Uredbe (EZ) br 216/2008 i koji ne ispunjava uslove za izdavanje ograničenog tipskog certifikata, Agencija će, kao neophodno da bi se uračunala odstupanja od ovih bitnih zahtjeva:
 - 1. izdati posebne specifikacije plovidbenosti i provjeriti usaglašenost sa istim, da bi obezbijedila adekvatnu sigurnost, imajući u vidu namjeravanu upotrebu; i
 - 2. odrediti ograničenja za korištenje tog zrakoplova.
- (c) Ograničenja za korištenje će biti povezana sa ograničenim uvjerenjem o plovidbenosti, uključujući restrikcije u vezi vazdušnog prostora, kao neophodne da bi se uzele u obzir odstupanja od bitnih zahtjeva (essential requirements for airworthiness).

21.B.330 Trajno i privremeno ukidanje uvjerenja o plovidbenosti i ograničenog uvjerenja o plovidbenosti

- (a) BHDCA će odmah trajno ili privremeno ukinuti uvjerenje o plovidbenosti, ako se pokaže da nije ispunjen bilo koji uslov iz tačke 21.A.181(a).
- (b) Pri davanju obavještenja o trajnom ili privremenom ukidanju uvjerenja o plovidbenosti ili ograničenog uvjerenja o plovidbenosti, BHDCA će navesti razloge za trajno ili privremeno ukidanje i poučiti imaoca uvjerenja o pravu na žalbu.

21.B.345 Vodenje evidencije

- (a) BHDCA će uspostaviti sistem vođenja evidencije koji omogućava da se prate postupci izdavanja, održavanja, promjena (izmjena ili dopuna), trajno ili privremeno ukidanje svakog uvjerenja o plovidbenosti.
- (b) Evidencija najmanje sadrži:
 - 1. dokumente koje je priložio podnosilac zahtjeva,
 - 2. dokumente koji su nastali tokom provjere u kojima su navedene aktivnosti i konačni rezultati u tački 21.B.320(b) navedenih elemenata,
 - 3. kopiju uvjerenja, uključujući i promjene.
- (c) Evidencija se čuva najmanje šest godina poslije brisanja zrakoplova iz nacionalnog registra.

ODJELJAK I – UVJERENJE O BUCI

21.B.420 Ispitivanje

- (a) BHDCA će provesti dovoljno detaljan postupak ispitivanja podnosioca zahtjeva ili imaoca uvjerenja o buci da bi mogla utvrditi opravdanost izdavanja, održavanja, promjene (izmjene ili dopune), trajnog ili privremenog ukidanja uvjerenja o buci.
- (b) BHDCA će uspostaviti postupke za procjenjivanje, kao dio dokumentovanih postupaka, koji najmanje obuhvataju:
 - 1. procjenu podobnosti,
 - 2. procjenu dokumentacije priložene uz zahtjev,
 - 3. pregled zrakoplova.

21.B.425 Izdavanje uvjerenja o buci

BHDCA će izdati ili izmijeniti uvjerenje o buci (*EASA Form 45*), ako se uvjeri da su ispunjeni

zahtjevi iz Odjeljka I, Sekcija A.

21.B.430 Trajno ili privremeno ukidanje uvjerenja o buci

- (a) BHDCA će odmah trajno ili privremeno ukinuti uvjerenje o buci, ako se pokaže da nije ispunjen bilo koji uslov iz tačke 21.A.211(a).
- (b) Pri davanju obavještenja o trajnom ili privremenom ukidanju uvjerenja o buci, BHDCA će navesti razloge za trajno ili privremeno ukidanje i poučiti imaooca uvjerenja o buci o pravu na žalbu.

21.B.445 Vođenje evidencije

- (a) BHDCA će uspostaviti sistem vođenja evidencije sa kriterijima za minimalne periode čuvanja, koji omogućava da se prate postupci izdavanja, održavanja, promjena (izmjena ili dopuna), trajno ili privremeno ukidanje svakog uvjerenja o buci.
- (b) Evidencija najmanje sadrži:
 - 1. dokumente koje je priložio podnosilac zahtjeva,
 - 2. dokumente koji su nastali tokom ispitivanja u kojima su navedene aktivnosti i konačni rezultati u tački 21.B.420(b) navedenih elemenata,
 - 3. kopiju uvjerenja uključujući i promjene.
- (c) Evidencija se čuva najmanje šest godina poslije brisanja zrakoplova iz nacionalnog registra.

ODJELJAK J – ODOBRENJE ORGANIZACIJE ZA DIZAJN

Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija.

ODJELJAK K – DIJELOVI I UREĐAJI

Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija.

(ODJELJAK L – NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK M – POPRAVKE

Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija.

(ODJELJAK N – NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK O – ETSO OVLAŠĆENJA

Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija.

ODJELJAK P – DOZVOLA ZA LET

21.B.520 Ispitivanje

- (a) BHDCA će provesti dovoljno detaljan postupak ispitivanja koji omogućava izdavanje ili stavljanje van snage dozvole za let.
- (b) BHDCA će uspostaviti postupke za procjenjivanje koji se prije svega odnose na:
 - 1. procjenu pogodnosti podnosioca zahtjeva,
 - 2. procjenu pogodnosti zahtjeva,
 - 3. procjenu dokumentacije priložene uz zahtjev,
 - 4. pregled zrakoplova,
 - 5. odobravanje uslova leta prema tački 21.A.710(b).

21.B.525 Izdavanje dozvola za let

BHDCA će izdati Dozvolu za letenje (*EASA Form 20a*):

- (a) nakon predočavanja podataka koji se traže u tački 21.A.707; i
- (b) kada se odobre uslovi za let iz tačke 21.A.708 u skladu sa tačkom 21.A.710; i
- (c) kada se BHDCA, bilo sopstvenom istragom, koja može uključivati inspekcije, bilo kroz postupke dogovorene sa podnosiocem zahtjeva, uvjeri da je zrakoplov prije leta u skladu sa dizajnom definisanim tačkom 21.A.708.

21.B.530 Privremeno i trajno ukidanje dozvole za let

- (a) BHDCA će odmah privremeno ili trajno ukinuti dozvolu za let, ako se pokaže da nije ispunjen bilo koji uslov iz tačke 21.A.723(a).
- (b) Pri davanju obavještenja o privremenom ili trajnom ukidanju dozvole za let, BHDCA će navesti razloge za privremeno ili trajno ukidanje i poučiti imaoca dozvole za let o pravu na žalbu.

21.B.545 Vođenje evidencije

- (a) BHDCA će uspostaviti sistem vođenja evidencije koji omogućava da se prate postupci izdavanja i stavljanja van snage svake dozvole za let.
- (b) Evidencija najmanje sadrži:
 - 1. dokumente koje je priložio podnosilac zahtjeva,
 - 2. dokumente koji su nastali tokom ispitivanja u kojima su navedene aktivnosti i konačni rezultati u tački 21.B.520(b) navedenih elemenata,
 - 3. kopiju dozvole za let.
- (c) Evidencija se čuva najmanje šest godina od kad dozvola za let prestane da važi.

ODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I

UREĐAJA Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija.

Dodaci
EASA OBRASCI

Ako se obrasci iz ovog dodatka izdaju na jeziku koji nije engleski, moraju da sadrže i prevod teksta na engleski jezik.

EASA obrasci koji se navode u dodacima Dijela 21 (*Part-21*) sadrže sljedeće elemente. Države članice obezbjeđuju da EASA obrasci koje izdaju budu prepoznatljivi i odgovorne su za njihovo štampanje.

Dodatak I – EASA obrazac 1 Uvjerenje o spremnosti za upotrebu

Dodatak II – EASA obrazac 15a Potvrda o provjeri plovidbenosti

Dodatak III – EASA obrazac 20a Dozvola za let

Dodatak IV – EASA obrazac 20b Dozvola za let (koju izdaju odobrene organizacije)

Dodatak V – EASA obrazac 24 Ograničeno uvjerenje o plovidbenosti

Dodatak VI – EASA obrazac 25 Uvjerenje o plovidbenosti

Dodatak VII – EASA obrazac 45 Uvjerenje o buci

Dodatak VIII – EASA obrazac 52 Izjava o usklađenosti zrakoplova

Dodatak IX – EASA obrazac 53 Uvjerenje o vraćanju u upotrebu zrakoplova

Dodatak X – EASA obrazac 55 Uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju

Dodatak XI – EASA obrazac 65 Pismo o saglasnosti za proizvodnju bez odobrenja organizacije za proizvodnju

Dodatak I

Uvjerenje o spremnosti za upotrebu – EASA obrazac 1 iz Aneksa I (Dio21)

1. Nadležni organ / Država / <i>Approving Competent Authority / Country</i>		2. UVJERENJE O SPREMNOSTI ZA UPOTREBU AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE			3. Jedinstveni broj uvjerenja / <i>Form Tracking No.</i>
EASA OBRAZAC 1 EASA FORM 1					
4. Ime i adresa organizacije / <i>Organisation Name and Address:</i>				5. Radni nalog/Ugovor/Faktura / <i>Work Order/Contract/Invoice</i>	
6. Predmet / <i>Item</i>	7. Opis / <i>Description</i>	8. Kataloški broj / <i>Part No</i>	10. Količina / <i>Qty</i>	10. Serijski broj / <i>Serial No</i>	11. Status/Rad / <i>Status/Work</i>
12. Napomene / <i>Remarks</i>					
13a. Potvrđuje da su gore navedeni predmeti izrađeni u skladu sa / <i>Certifies that the items identified above were manufactured in conformity to</i> ☐ odobrenim projektnim podacima i da je u stanju da sigurno radi / <i>approved design data and are in condition for safe operation</i> ☐ neodobrenim projektnim podacima navedenim u rubrici 12 / <i>non-approved design data specified in block 12</i>			14a. ☐ Dio 145.A.50 Vraćanje za upotrebu ☐ Ostali propisi navedena u rubrici 12 <i>Part 145.A.50 Release to Service Other regulation specified in block 12</i> Potvrđuje da je, ako nije drugačije navedeno u rubrici 12, rad naveden u rubrici 11 i opisan u rubrici 12 izvršen u skladu sa Dijelom 145 i u pogledu navedenog rada predmeti se smatraju spremnim za upotrebu. <i>Certifies that unless otherwise specified in block 12, the work identified in block 11 and described in block 12, was accomplished in accordance with Part-145 and in respect to that work the items are considered ready for release to service.</i>		
13b. Potpis ovlaštenog lica / <i>Authorised signature</i>		13c. Broj odobrenja/autorizacije / <i>Approval/Authorisation number</i>	14b. Potpis ovlaštenog lica / <i>Authorised signature</i>		14c. Broj uvjerenja/odobrenja / <i>Certificate/Approval Ref. No.</i>
13d. Ime / <i>Name</i>		13e. Datum / <i>Date (dd mmm yyyy)</i>	14d. Ime / <i>Name</i>		14e. Datum / <i>Date (dd mmm yyyy)</i>
<p>ODGOVORNOST KORISNIKA/UGRAĐIVAČA / USER/INSTALLER RESPONSIBILITIES</p> <p>„Ovo uvjerenje ne predstavlja automatski ovlaštenje za ugradnju predmeta. Kada korisnik/ugraditelj obavlja rad u skladu sa propisima nadležnog organa za plovidbenost koje nije navedeno u rubrici 1, od izuzetnog značaja je da se korisnik/ugraditelj uvjeri da njegov nadležni organ za plovidbenost prihvata predmete od nadležnog organa za plovidbenost navedenog u rubrici 1. Izjave u rubrikama 13a i 14a ne predstavljaju uvjerenje za ugradnju. U svim slučajevima evidencija o održavanju zrakoplova mora sadržati uvjerenje za ugradnju izdato od strane korisnika/ugraditelja u skladu sa nacionalnim propisima prije nego što se zrakoplov smije upotrijebiti za letenje. <i>This certificate does not automatically constitute authority to install the item(s)</i> <i>Where the user/installer performs work in accordance with regulations of an airworthiness authority different than the airworthiness authority specified in block 1, it is essential that the user/installer ensures that his/her airworthiness authority accepts items from the airworthiness authority specified in block 1.</i> <i>Statements in blocks 13a and 14a do not constitute installation certification. In all cases aircraft maintenance records must contain an installation certification issued in accordance with the national regulations by the user/installer before the aircraft may be flown.</i>“</p>					

Ova se uputstva odnose samo na upotrebu EASA Obrasca 1 za namjene proizvodnje. Treba obratiti pažnju na Dodatak II Aneksu I (Dio M) [Uredbe (EZ) br. 2042/2003] koji obuhvata upotrebu EASA Obrasca 1 za namjene održavanja.

1. NAMJENA I UPOTREBA

- 1.1. Osnovna svrha Uvjerenje je izjava o plovidbenosti novih zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja („predmeti“)
- 1.2. Između Uvjerenja i predmeta se uspostavlja korelacija. Izdavalac Uvjerenja mora da zadrži Uvjerenje na način koji dozvoljava provjeru izvornih podataka.
- 1.3. Uvjerenje je prihvatljivo mnogim nadležnim organima za plovidbenost, ali može zavisiti od bilateralnih sporazuma i/ili politike nadležnog organa za plovidbenost.
- 1.4. Ovo Uvjerenje nije otpremnica.
- 1.5. Zrakoplov se ne smije vratiti u upotrebu na osnovu ovog Uvjerenja.
- 1.6. Ovo Uvjerenje ne predstavlja dozvolu za ugrađivanje predmeta na određeni zrakoplov, motor ili elisu, ali pomaže kranjem korisniku da utvrdi njegov status plovidbenosti.
- 1.7. Kombinacija proizvedenih i održavanih predmeta vraćenih u upotrebu nije dopuštena na jednom Uvjerenju.
- 1.8. Kombinacija predmeta certifikovanih u skladu sa „odobrenim podacima“ i sa „neodobrenim podacima“ nije dopuštena na jednom Uvjerenju.

2. OPŠTI FORMAT

- 2.1. Uvjerenje mora biti u skladu sa priloženim formatom, uključujući brojeve rubrika i njihov raspored. Veličina rubrike može da se mijenja da bi odgovarala potrebama individualne primjene, ali ne u obimu koja bi uvjerenje učinio neprepoznatljivim.
- 2.2. Uvjerenje mora biti u položenom formatu (landscape) pri čemu se dimenzije (veličina) Uvjerenja mogu povećavati ili smanjivati, uz uslov da uvjerenje ostane prepoznatljivo i čitljivo. Ako o tome postoji dilema, neophodno je da se konsultuje BHDCA.
- 2.3. Izjava o odgovornosti korisnika, odnosno onog ko ugrađuje predmet, može biti stavljena sa bilo koje strane obrasca.
- 2.4. Svi upisi moraju biti jasni i čitljivi.
- 2.5. Obrazac Uvjerenja može da se unaprijed odštampa ili izradi na računaru, ali u svakom slučaju, otisak linija i slova bude jasan i čitljiv i u skladu sa utvrđenim formatom.
- 2.6. Uvjerenje će biti na engleskom jeziku, i, ako je odgovarajuće, na jednom ili više drugih jezika.
- 2.7. Podaci koji se unose u Uvjerenje mogu se ispisati pisaćom mašinom, na računaru, ili ručno velikim štampanim slovima i moraju biti lako čitljivi.
- 2.8. Radi jasnoće, potrebno je svesti korišćenje skraćenica na minimum.
- 2.9. Preostali prostor na poledini Uvjerenja može da koristi izdavalac Uvjerenja za dodatne podatke, ali ne smije da sadrži bilo kakve izjave u smislu potvrde. Svaka upotreba poledine Uvjerenja mora biti navedena u odgovarajućoj rubrici na prednjoj strani Uvjerenja.

3. KOPIJE

3.1. Broj kopija Uvjerenja koji se šalje stranci ili koje zadržava izdavalac Uvjerenja, nije ograničen.

4. GREŠKA(E) NA UVJERENJU

4.1. Ako krajnji korisnik uoči grešku(e) na Uvjerenju, mora o tome napismeno da obavijesti izdavaoca Uvjerenja. Izdavalac može da izda novo Uvjerenje samo ako može da potvrdi i ispravi grešku(e).

4.2. Novo Uvjerenje mora da ima novi referentni broj, potpis i datum.

4.3. Zahtjev za novim Uvjerenjem može biti ispoštovan bez ponovne potvrde stanja predmeta. Novo Uvjerenje nije izjava o trenutnom stanju i treba da se poziva na prethodno Uvjerenje u rubrici 12 sljedećom izjavom: „Ovo Uvjerenje ispravlja grešku(e) u rubrici(kama) [upišite rubriku(e) koja(e) se ispravlja] Uvjerenja [upišite originalni referentni broj] od [upišite datum originalnog Uvjerenja] i ne obuhvata usklađenost/stanje/vraćanje u upotrebu“. Oba uvjerenja treba da se čuvaju u skladu sa periodom čuvanja prvog Uvjerenja.

5. POPUNJAVANJE UVJERENJA OD STRANE IZDAVAOCA

Rubrika 1 Nadležni organ/država

Navesti naziv i državu nadležnog organa pod čijom jurisdikcijom je ovo Uvjerenje izdato. Kada je nadležni organ Agencija, upisati samo „EASA“.

Rubrika 2 Zaglavlje EASA Obrasca 1

„UVJERENJE O SPREMNOST ZA UPOTREBU”

AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE EASA

OBRAZAC 1

EASA FORM 1“

Rubrika 3 Referentni broj obrasca

Unijeti jedinstveni broj određen sistemom/procedurom dodjeljivanja broja organizacije navedene u rubrici 4; ono može uključivati alfanumeričke znakove.

Rubrika 4 Naziv i adresa organizacije

Unijeti puni naziv i adresu proizvodne organizacije (vidi EASA Obrazac 55 List A) koja je spremila za upotrebu predmete na koje se odnosi Uvjerenje. Logotip organizacije, i slično, je dozvoljeno pod uslovom da može da stane unutar rubrike.

Rubrika 5 Radni nalog/Ugovor/Račun

Da bi se olakšalo praćenje predmeta, unijeti broj radnog naloga, broj ugovora, broj računa, ili slični referentni broj.

Rubrika 6 Predmet

Unijeti brojeve reda predmeta, kada postoji više od jednog reda predmeta. Ova rubrika omogućava lako unakrsno upućivanje na rubriku 12 („Napomene“).

Rubrika 7 Opis

Unijeti ime ili opis predmeta. Prednost bi trebala da se da terminu koji se koristi u instrukcijama za kontinuiranu plovisbenost ili podacima o održavanju (npr. Ilustrovani katalog dijelova, Priručnik za održavanje zrakoplova, Servisni

bilten, Priručnik za održavanje komponenti) (*Illustrated Parts Catalogue, Aircraft Maintenance Manual, Service Bulletin, Component Maintenance Manual*).

Rubrika 8 Kataloški broj

Unijeti kataloški broj (*part number*) kao što piše na predmetu, ili na oznaci(*tag*)/ambalaži. Ako se radi o motoru ili elisi, oznaka tipa može da se koristi.

Rubrika 9 Količina

Navesti količinu predmeta.

Rubrika 10 Serijski broj

Ako se propisima zahtijeva da predmet ima serijski broj, unijeti ga ovdje. Dodano, bilo koji drugi serijski broj, koji nije zahtijevan propisima, takođe može da bude unešen. Ako predmet nema serijski broj, unijeti „N/A“.

Rubrika 11 Status/Rad

Unijeti ili „*PROTOTIP/PROTOTYPE*“ ili „*NOVI/NEW*“

Unijeti „*PROTOTIP/PROTOTYPE*“ kod

- (i) Proizvodnje novog predmeta u skladu sa neodobrenim projektnim podacima.
- (ii) Ponovne certifikacije od strane organizacije navedene u rubrici 4 predhodnog uvjerenja nakon izmjene ili rada na ponovnoj certifikaciji na predmetu, prije puštanja u rad (npr. nakon uvođenja promjene dizajna, korekcije defekta, inspekcije ili testovi, ili obnavljanje vijeka skladištenja). Detalji o originalnom izdavanju uvjerenja o vraćanju u upotrebu i izmjene ili rad na ispravljanju se unose u rubriku 12.

Unijeti „*NOVI/NEW*“ kod

- (i) Proizvodnje novog predmeta u skladu sa odobrenim projektnim podacima.
- (ii) Ponovne certifikacije od strane organizacije navedene u rubrici 4 predhodnog uvjerenja nakon izmjene ili rada na ponovnoj certifikaciji na predmetu, prije puštanja u rad (npr. nakon uvođenja promjene dizajna, korekcije defekta, inspekcije ili testovi, ili obnavljanje vijeka skladištenja). Detalji o originalnom izdavanju uvjerenja o vraćanju u upotrebu i izmjene ili rad na ispravljanju se unose u rubriku 12.
- (iii) Ponovne certifikacije od strane proizvođača predmeta ili organizacije navedene u rubrici 4 predhodnog uvjerenja predmeta od „prototipa“ (usklađenost sa neodobrenim podacima) ka „novom“ (usklađenost sa odobrenim podacima i da je u stanju da sigurno radi), koja slijedi nakon odobravanja projektnih podataka, pod uslovom da se projektni podaci nisu promijenili. Sljedeća izjava se unosi u rubriku 12:

PONOVNA CERTIFIKACIJA PREDMETA OD „PROTOTIPA KA „NOVOM“:
OVAJ DOKUMENT POTVRĐUJE ODOBRENJE PROJEKTNIH PODATAKA
[UNIJETI BROJ TC/STC, NIVO REVIZIJE] OD [UNIJETI DATUM UKOLIKO
JE NEOPHODAN RADI IDENTIFIKOVANJA STATUSA REVIZIJE]
GODINE, PREMA KOJEM JE OVAJ PREDMET (SU OVI PREDMETI)
PROIZVEDEN(I).

RE-CERTIFICATION OF ITEMS FROM 'PROTOTYPE' TO 'NEW': THIS DOCUMENT CERTIFIES THE APPROVAL OF THE DESIGN DATA [INSERT TC/STC NUMBER, REVISION LEVEL], DATED [INSERT DATE IF NECESSARY FOR IDENTIFICATION OF REVISION STATUS], TO WHICH THIS ITEM (THESE ITEMS) WAS (WERE) MANUFACTURED.

U ovom slučaju se obilježava kvadratić „odobrenim projektnim podacima i da je u stanju da sigurno radi“ u rubrici 13a

- (iv) Ispitivanje predmeta kojem je ranije izdato uvjerenje o vraćanju u upotrebu prije puštanja u upotrebu u skladu sa standardom ili specifikacijom navedenom od strane mušterije (čiji detalji zajedno sa originalnim uvjerenjem o vraćanju u upotrebu se unose u rubriku 12), ili da bi se uspostavila plovidbenost (obješnjenje o osnovi za puštanje u upotrebu i detalji originalnog uvjerenja o vraćanju u upotrebu se unose u rubriku 12).

Rubrika 12 Napomene

Opisati rad navedenu rubrici 11, direktno ili upućivanjem na prateću dokumentaciju koja je korisniku ili ugraditelju potrebna da utvrdi plovidbenost predmeta u vezi sa radom koji je ovjeren. Ako je neophodno, poseban list se može koristiti stavljanjem veze na EASA Obrazac 1. Za svaki navod mora jasno da se navede na koji se predmet(e) iz rubrike 6 odnosi. Ako nema navoda, upisuje se „Nema navoda/*none*“.

Unijeti opravdanje za izdavanje uvjerenja u slučaju neodobrenih projektnih podataka u rubriku 12 (npr. u očekivanju tipskog certifikata, samo za testiranje, u očekivanju odobrenih podataka).

Kada se podaci štampaju na elektronskom EASA Obrascu 1, svi odgovarajući podaci koji nisu primjereni za druge rubrike, upisuju se u ovu rubriku.

Rubrika 13a Obilježite samo jedan od sljedećih kvadratića:

- (a) Obilježite „odobrenim projektnim podacima i da je u stanju da sigurno radi“ kvadratić ako je/su predmet(i) proizveden koristeći odobrene projektne podatke i utvrđeno je da je u stanju da sigurno radi.
- (b) Obilježite „neodobrenim projektnim podacima navedenim u rubrici 12“ kvadratić ako je/su predmet(i) proizveden koristeći odgovarajuće neodobrene projektne podatke. Objasnite razlog u rubrici 12 (npr. u očekivanju uvjerenja o tipu, samo za testiranje, u očekivanju odobrenih podataka).

Kombinacija predmeta kojima je izdato uvjerenje o vraćanju u upotrebu u skladu sa „odobrenim podacima“ i sa „neodobrenim podacima“ nije dopuštena na jednom Uvjerenju.

Rubrika 13b Potpis ovlaštene osobe

Ovdje će se potpisati ovlaštena osoba. Samo osobama, koje su naročito ovlaštene prema pravilima i politikom BHDCA, je dozvoljeno da se potpišu u ovoj rubrici. Da bi se pomoglo prepoznavanje, može se dodati jedinstveni broj kojim se identifikuje ovlaštena osoba.

Rubrika 13c Broj odobrenja/autorizacije

Unijeti broj/referencu odobrenja/autorizacije. BHDCA dodjeljuje ovaj broj ili referencu.

Rubrika 13d Ime

Čitko unijeti ime osobe koja potpisuje u rubrici 13b.

Rubrika 13e Datum

Unijeti datum kada je potpisana rubrika 13b, pri čemu format datum mora biti sljedeći: dd = dan označen pomoću dvije cifre, mmm = prva tri slova mjeseca, yyyy = godina označena pomoću četiri cifre.

Rubrike 14a-14e Opšti zahtjevi za rubrike 14a-14e:

Ne koristi se za vraćanje u upotrebu nakon proizvodnje. Osjenčiti, potamniti, ili obilježiti na neki drugi način da bi se spriječila nenamjernu ili neovlaštenu upotrebu.

Odgovornost korisnika/ugrađivača

Staviti sljedeću izjavu na Uvjerenje da bi se obavijestili krajnji korisnici da nisu oslobođeni odgovornosti u vezi sa ugrađivanjem i korišćenjem predmeta koji prate obrazac:

„OVO UVJERENJE NE PREDSATVLJA AUTOMATSKI OVLAŠĆENJE ZA UGRADNJU PREDMETA.

KADA KORISNIK/UGRADITELJ OBAVLJA RAD U SKLADU SA PROPISIMA NADLEŽNOG ORGANA ZA PLOVIDBENOST KOJE NIJE NAVEDENO U RUBRICI 1, OD IZUZETNOG ZNAČAJA JE DA SE KORISNIK/UGRADITELJ UVJERI DA NJGOV NADLEŽNI ORGAN ZA PLOVIDBENOST PRIHVATA PREDMETE OD NADLEŽNOG ORGANA ZA PLOVIDBENOST NAVEDENOG U RUBRICI 1.

IZJAVE U RUBRIKAMA 13A I 14A NE PREDSTAVLJAJU UVJERENJE ZA UGRADNJU. U SVIM SLUČAJEVIMA EVIDENCIJA O ODRŽAVANJU ZRAKOPLOVA MORA SADRŽATI UVJERENJE ZA UGRADNJU IZDATO OD STRANE KORISNIKA/UGRADITELJA U SKLADU SA NACIONALNIM PROPISIMA PRIJE NEGO ŠTO SE ZRAKOPLOV SMIJE UPOTRIJEBITI ZA LETENJE.

THIS CERTIFICATE DOES NOT AUTOMATICALLY CONSTITUTE AUTHORITY TO INSTALL THE ITEM(S).

WHERE THE USER/INSTALLER PERFORMS WORK IN ACCORDANCE WITH REGULATIONS OF AN AIRWORTHINESS AUTHORITY DIFFERENT THAN THE AIRWORTHINESS AUTHORITY SPECIFIED IN BLOCK 1, IT IS ESSENTIAL THAT THE USER/INSTALLER ENSURES THAT HIS/HER AIRWORTHINESS AUTHORITY ACCEPTS ITEMS FROM THE AIRWORTHINESS AUTHORITY SPECIFIED IN BLOCK 1.

STATEMENTS IN BLOCKS 13A AND 14A DO NOT CONSTITUTE INSTALLATION CERTIFICATION. IN ALL CASES AIRCRAFT MAINTENANCE RECORDS MUST CONTAIN AN INSTALLATION CERTIFICATION ISSUED IN ACCORDANCE WITH THE NATIONAL REGULATIONS BY THE USER/INSTALLER BEFORE THE AIRCRAFT MAY BE FLOWN.

Dodatak II

[NADLEŽNI ORGAN, DRŽAVA]
[COMPETENT AUTHORITY, STATE]

POTVRDA O PROVJERI PLOVIDBENOSTI AIRWORTHINESS REVIEW CERTIFICATE

ARC oznaka:

ARC reference:

(Broj protokola / Ref. No.)

Prema [Pravni osnov za izdavanje potvrde] koji su na snazi, BHDCA ovim potvrđuje da se sljedeći zrakoplov:
Pursuant to [Legal Basis for issue of Certificate] for the time being in force, BHDCA hereby certifies that the following aircraft:

Proizvođač zrakoplova: _____

Aircraft manufacturer:

Oznaka proizvođača: _____

Manufacturer's designation:

Registracija zrakoplova: _____

Aircraft registration:

Serijski broj zrakoplova: _____

Aircraft serial Number:

smatra plovibnim u vrijeme provjere.
is considered airworthy at the time of the review.

Datum izdavanja: _____
Date of issue:

Datum isticanja: _____
Date of expiry:

Potpis ovlaštene osobe: _____
Signed:

Ovlaštenje br: _____
Authorisation No:

Prvo produženje: Zrakoplov je ostao u kontroliranom okruženju prema Odjeljku M.A.901. Aneksa I [Pravni osnov] u protekloj godini. Zrakoplov je plovibnen u vrijeme izdavanja ovog produženja.

1st Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with M.A.901 of Annex I to [Legal Basis] for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at time of the issue.

Datum izdavanja: _____
Date of issue:

Datum isticanja: _____
Date of expiry

Potpis ovlaštene osobe: _____
Signed:

Ovlaštenje br: _____
Authorisation No:

Ime kompanije: _____
Company Name:

Odobrenje br: _____
Approval Reference:

Drugo produženje: Zrakoplov je ostao u kontroliranom okruženju prema Odjeljku M.A.901. Aneksa I [Pravni osnov] u protekloj godini. Zrakoplov je plovibnen u vrijeme izdavanja ovog produženja.

2nd Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with M.A.901 of Annex I to [Legal Basis] for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at time of the issue.

Datum izdavanja: _____
Date of issue:

Datum isticanja: _____
Date of expiry

Potpis ovlaštene osobe: _____
Signed:

Ovlaštenje br: _____
Authorisation No:

Ime kompanije: _____
Company Name:

Odobrenje br: _____
Approval Reference:

Dodatak III

[NADLEŽNI ORGAN , DRŽAVA]
[COMPETENT AUTHORITY, STATE]

DOZVOLA ZA LET
PERMIT TO FLY

REGISTAR ZRAKOPLOVA AIRCRAFT REGISTER	Dokument broj: Document No.:
<p>Ova dozvola je izdata u skladu sa [Pravni osnov za izdavanje dozvole] i njom se potvrđuje da je zrakoplov sposoban za bezbjedan let za namjene i pod uslovima navedenim u njoj i važi u državama članicama.</p> <p><i>This permit to fly is issued pursuant to [Legal Basis] and certifies that the aircraft is capable of safe flight for the purpose and within the condition listed below and is valid in all Member States.</i></p> <p>Ova dozvola važi i u zračnom prostoru država koje nisu članice, ako se dobije posebno odobrenje nadležnih vlasti tih država.</p> <p><i>This permit is also valid for flight to and within non Member States provided separate approval is obtained from the competent authorities of such States.</i></p>	<p>1. Oznaka državne pripadnosti i registracijska oznaka: <i>Nationality and registration mark:</i></p> <p>E7-</p>
<p>2. Proizvođač zrakoplova / tip: <i>Aircraft manufacturer / type:</i></p>	<p>3. Serijski broj zrakoplova: <i>Aircraft serial number:</i></p>
<p>4. Dozvola obuhvata: [namjena je u skladu sa 21.A.701(a)] <i>The permit covers: [purpose in accordance with 21.A.701(a)]</i></p>	
<p>5. Imalac: [ako je dozvola za let izdana u namjene iz 21.A.701(a)(15) navesti „registrovani vlasnik“] <i>Holder: [in case permit to fly issued for the purpose of 21.A.701(a)(15) this should state „the registered owner“]</i></p>	
<p>6. Uslovi / napomene: <i>Conditions / remarks:</i></p>	
<p>7. Vrijeme važenja: <i>Validity period:</i></p>	
<p>8. Mjesto i datum izdavanja: <i>Place and date of issue:</i></p>	<p>9. Potpis ovlaštenog lica: <i>Signature of the competent representative:</i></p>

Dodatak IV

[DRŽAVA ILI EASA]
[STATE OR EASA]

DOZVOLA ZA LET
PERMIT TO FLY

Naziv i adresa organizacije koja je izdala dozvolu za let <i>Name and address of the organization issuing the permit to fly</i>	Dokument broj: <i>Document No.:</i>
<p>Ova dozvola je izdata u skladu sa [Pravni osnov za izdavanje dozvole] i njom se potvrđuje da je zrakoplov sposoban za bezbjedan let za namjene i pod uslovima navedenim u njoj i važi u državama članicama. <i>This permit to fly is issued pursuant to [Legal Basis] and certifies that the aircraft is capable of safe flight for the purpose and within the condition listed below and is valid in all Member States.</i></p> <p>Ova dozvola važi i u zračnom prostoru država koje nisu članice, ako se dobije posebno odobrenje nadležnih vlasti tih država. <i>This permit is also valid for flight to and within non Member States provided separate approval is obtained from the competent authorities of such States.</i></p>	<p>1. Oznaka državne pripadnosti i registracijska oznaka: <i>Nationality and registration mark:</i></p> <p style="text-align: center;">E7-</p>
<p>2. Proizvođač zrakoplova / tip: <i>Aircraft manufacturer / type:</i></p>	<p>3. Serijski broj zrakoplova: <i>Aircraft serial number:</i></p>
<p>4. Dozvola obuhvata: [namjena je u skladu sa 21.A.701(a)] <i>The permit covers: [purpose in accordance with 21.A.701(a)]</i></p>	
<p>5. Imalac: [Organizacija koja izdaje dozvolu za let] <i>Holder: [Organisation issuing the permit to fly]</i></p>	
<p>6. Uslovi / napomene: <i>Conditions / remarks:</i></p>	
<p>7. Vrijeme važenja: <i>Validity period:</i></p>	
<p>8. Mjesto i datum izdavanja: <i>Place and date of issue:</i></p>	<p>9. Potpis ovlaštenog lica: <i>Signature of the competent representative:</i></p> <p>Ime: <i>Name:</i></p> <p>Broj organizacije: <i>Approval Reference No.:</i></p>

Dodatak V

Ograničeno uvjerenje o plovidbenosti – EASA Obrazac 24

[NADLEŽNI ORGAN , DRŽAVA - LOGO]
[COMPETENT AUTHORITY, STATE - LOGO]

OGRANIČENO UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI
RESTRICTED CERTIFICATE OF AIRWORTHINESS

⁽¹⁾ Broj uvjerenja: Certificate number:	[NADLEŽNI ORGAN , DRŽAVA] [COMPETENT AUTHORITY, STATE]	⁽²⁾ Vrsta zrakoplova: Class of aircraft:
1. Oznaka državne pripadnosti i registracijska oznaka: Nationality and registration mark: E7-	2. Proizvođač zrakoplova i oznaka proizvođača: Manufacturer and manufacturer's designation of aircraft:	3. Serijski broj zrakoplova: Aircraft serial number:
4. Kategorija: Category:		
5. Ovo uvjerenje o plovidbenosti izdano je u skladu sa ⁽³⁾ [Konvencijom o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu od 7. decembra 1944], [Pravni osnov za izdavanje uvjerenja] za gore navedeni zrakoplov koji se smatra plovidbenim, ako se održava i koristi u skladu sa navedenim i odgovarajućim ograničenjima za korištenje. <i>This Certificate of Airworthiness is issued pursuant to the</i> ⁽³⁾ <i>[Convention on International Civil Aviation dated 7 December 1944], [Legal Basis] in respect of the abovementioned aircraft which is considered to be airworthy when maintained and operated in accordance with the foregoing and the pertinent operating limitations.</i> Pored navedenog primjenjuju se slijedeća ograničenja: <i>In additional to above the following restrictions apply:</i> ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ [Zrakoplov se može koristiti u međunarodnom saobraćaju bez obzira na gore navedena ograničenja] <i>[The aircraft may be used in international navigation notwithstanding above restrictions]</i> Datum izdavanja: Potpis: <i>Date of Issue:</i> <i>Signature:</i> Broj protokola: <i>Ref. No:</i>		
6. Ovo ograničeno uvjerenje o plovidbenosti je važeće dok se ne opozove od strane nadležnog organa Bosne i Hercegovine. Važeća Potvrda o provjeri plovidbenosti mora biti priložena uz ovo uvjerenje. <i>This Restricted Certificate of Airworthiness is valid unless revoked by the competent authority of the Bosnia and Herzegovina. A current Airworthiness Review Certificate shall be attached to this certificate.</i>		

EASA Form 24 Issue2

Ovo uvjerenje mora se nalaziti u zrakoplovu na svakom letu
This certificate shall be carried on board during all flights

⁽¹⁾, ⁽²⁾ i ⁽⁴⁾ - Popunjava država u kojoj je zrakoplov registrovan
⁽³⁾ i ⁽⁵⁾ - Briše se po potrebi

Dodatak VI

Uvjerenje o plovidbenosti – EASA Form 25

[NADLEŽNI ORGAN , DRŽAVA - LOGO]
[COMPETENT AUTHORITY, STATE - LOGO]
UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI
CERTIFICATE OF AIRWORTHINESS

<p>(1) Broj uvjerenja: Certificate number:</p>	<p>[NADLEŽNI ORGAN , DRŽAVA] [COMPETENT AUTHORITY, STATE]</p>	<p>(2) Vrsta zrakoplova: Class of aircraft:</p>
<p>1. Oznaka državne pripadnosti i registracijska oznaka: Nationality and registration mark: E7-</p>	<p>2. Proizvođač zrakoplova i oznaka proizvođača: Manufacturer and manufacturer's designation of aircraft:</p>	<p>3. Serijski broj zrakoplova: Aircraft serial number:</p>
<p>4. Kategorija: Category:</p>		
<p>5. Ovo uvjerenje o plovidbenosti izdano je u skladu sa Konvencijom o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu od 7 decembra 1944, [Pravni osnov za izdavanje uvjerenja] za gore navedeni zrakoplov koji se smatra plovidbenim, ako se održava i koristi u skladu sa navedenim i odgovarajućim ograničenjima za korišćenje. <i>This Certificate of Airworthiness is issued pursuant to the Convention on International Civil Aviation dated 7 December 1944 , [Legal Basis] in respect of the abovementioned aircraft which is considered to be airworthy when maintained and operated in accordance with the foregoing and the pertinent operating limitations.</i></p> <p>Ograničenja/Napomena: Limitations/Remark: (3)</p> <p>Datum izdavanja: _____ Potpis: _____ Date of Issue: _____ Signature: _____</p> <p>Broj protokola: Ref. No:</p>		
<p>6. Ovo uvjerenje o plovidbenosti je važeće dok se ne opozove od strane nadležnog organa Bosne i Hercegovine. Važeća Potvrda o provjeri plovidbenosti mora biti priložena uz ovo uvjerenje. <i>This Certificate of Airworthiness is valid unless revoked by the competent authority of the Bosnia and Herzegovina. A current Airworthiness Review Certificate shall be attached to this Certificate.</i></p>		

EASA Form 25 Issue2

Ovo uvjerenje mora se nalaziti u avionu na svakom letu
This Certificate shall be carried on board during all flights

(1), (2) i (3) – Popunjava država u kojoj je zrakoplov registrovan

Dodatak VII

REGISTAR ZRAKOPLOVA <i>AIRCRAFT REGISTER</i>		3. Dokument broj: <i>Document No:</i>
1. [NADLEŽNI ORGAN , DRŽAVA] <i>[COMPETENT AUTHORITY, STATE]</i>		
2. UVJERENJE O BUCI <i>NOISE CERTIFICATE</i>		
4. Registracijska oznaka: <i>Registration mark:</i> <div style="text-align: center; font-size: 1.2em;">E7-</div>	5. Proizvođač zrakoplova i oznaka proizvođača: <i>Manufacturer and manufacturer's designation of aircraft:</i>	6. Serijski broj zrakoplova: <i>Aircraft serial number:</i>
7. Motor: <i>Engine:</i>	8. Elisa: <i>Propeller:</i>	
9. Maksimalna masa na polijetanju (kg): <i>Maximum take-off mass (kg):</i>	10. Maksimalna masa na slijetanju (kg): <i>Maximum landing mass (kg):</i>	11. Standard za buku: <i>Noise certification standard:</i>
12. Dodatne izmjene izvršene u svrhu usklađivanja s važećim standardima za izdavanje uvjerenja o buci: <i>Additional modifications incorporated for the purpose of compliance with the applicable noise certification standards:</i>		
13. Razina buke puna snaga bočno: <i>Lateral full-power noise level:</i>	14. Razina buke u prilazu: <i>Approach noise level:</i>	15. Razina buke prelet u penjanju: <i>Flyover noise level:</i>
		16. Razina buke horizontalni prelet: <i>Overflight noise level:</i>
		17. Razina buke na poletanju: <i>Take-off noise level:</i>
Napomene: <i>Remarks:</i>		
18. Ovo uvjerenje o buci izdato je u skladu sa Aneksom 16, dio I , Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu od 7. decembra 1944, i [Pravni osnov za izdavanje uvjerenja] i njime se potvrđuje da je navedeni zrakoplov, u skladu s standardom o buci, dok se održava i koristi u skladu sa odgovarajućim zahtjevima i operativnim ograničenjima. <i>This Noise Certificate is issued pursuant to Annex 16, Volume I to the Convention on international Civil Aviation dated 7 December 1944, and [Legal Basis] in respect of the abovementioned aircraft, which is considered to comply with the indicated noise standard when maintained and operated in accordance with the relevant requirements and operating limitations.</i>		
19. Datum izdavanja: <i>Date of issue:</i>	20. Potpis: <i>Signature:</i>	
Broj protokola: <i>Ref. No:</i>		

EASA Form 45

Ovo Uvjerenje mora se nalaziti u zrakoplovu na svakom letu
This Certificate shall be carried on board during all flights

Dodatak VIII

Izjava o usklađenosti zrakoplova – EASA Obrazac 52

IZJAVA O USKLAĐENOSTI ZRAKOPLOVA AIRCRAFT STATEMENT OF CONFORMITY		
1. Država proizvodnje: <i>State of manufacture</i>	2. Bosna i Hercegovina	3. Broj izjave: <i>Statement Ref. No.:</i>
4. Naziv organizacije: <i>Organisation:</i>		
5. Tip zrakoplova: <i>Aircraft Type:</i>	6. Broj tipskog certifikata: <i>Type-certificate Refs:</i>	
7. Registracija ili oznaka zrakoplova: <i>Aircraft Registration or Mark:</i>	8. Identifikacioni broj proizvođača: <i>Manufacturers Identification No.:</i>	
9. Podaci (motor/elisa) (1): <i>Engine/Propeller Details:</i>		
10. Modifikacije i servis bilteni (2): <i>Modifications and/or Service Bulletins</i>		
11. Nalozi za plovidbenost: <i>Airworthiness Directives:</i>		
12. Odobrena slučajna odstupanja od odobrenog dizajna u toku proizvodnje: <i>Concessions:</i>		
13. Odobrena odstupanja od odobrenog dizajna u toku proizvodnje (3): <i>Exemptions, Waivers or Derogations:</i>		
14. Napomene: <i>Remarks</i>		
15. Uvjerenje o plovidbenosti: <i>Certificate of Airworthiness:</i>		
16. Dopunski zahtjevi: <i>Additional Requirements:</i>		
17. Izjava o usklađenosti: <i>Statement of Conformity</i>		
<p>Ovim se potvrđuje da zrakoplov u potpunosti odgovara odobrenom dizajnu i podacima datim u rubrikama 9, 10, 11, 12 i 13.</p> <p><i>It is hereby certified that this aircraft confirms fully to the type-certificated design and to the items above in boxes 9, 10, 11, 12 and 13.</i></p> <p>Zrakoplov je sposoban za siguran let. <i>The aircraft is in condition for safe operation.</i></p> <p>Zrakoplov je provjeren u letu. <i>The aircraft has been satisfactorily tested in flight.</i></p>		
18. Potpis: <i>Signed:</i>	19. Ime: <i>Name:</i>	20. Datum (dan/mjesec/godina): <i>Date (d/m/y) :</i>
21. Broj uvjerenja o osposobljenosti organizacije za proizvodnju: <i>Production Organisation Approval Reference:</i>		

EASA Obrazac 52 izdanje 2 / EASA Form 52 Issue 2

⁽¹⁾ Obrisati po potrebi

⁽²⁾ Obrisati po potrebi

⁽³⁾ Obrisati po potrebi

Uputstvo za popunjavanje Izjave o usklađenosti zrakoplova EASA Obrazac 52

1. NAMJENA I OBLAST PRIMJENE

- 1.1. Korišćenje izjave o usklađenosti zrakoplova koju je izdao proizvođač radeći na osnovu Dijela 21 (Part-21) Sekcija A, Odjeljak F, jeste opisano u tački 21.A.130 zajedno sa odgovarajućem AMC (Acceptable Means of Compliance).
- 1.2. Svrha izjave o usklađenosti zrakoplova (EASA obrazac 52), izdate na osnovu Dijela 21 (Part-21), Sekcija A, Odjeljak G, jeste da omogući imaocu uvjerenja o osposobljenosti organizacije za proizvodnju da iskoristi pravo da pribavi jedinstveno uvjerenje o plovidbenosti zrakoplova od BHDCA.

2. OPŠTE

- 2.1. Izjava o usklađenosti mora da odgovara priloženom obrascu, uključujući brojeve rubrika i njihov raspored. Veličina rubrike može da se mijenja da bi odgovarala potrebama individualne primjene, ali ne u obimu koji bi izjavu učinio neprepoznatljivom. Ako o tome postoji dilema, neophodno je da se konsultuje BHDCA.
- 2.2. Obrazac izjave može da se unaprijed odštampa ili izradi na računaru, ali tako da otisak linija i slova bude jasan i čitljiv. Unaprijed odštampani tekst dopušten je ako je usklađen s priloženim obrascem, ali bilo koje druge izjave ili navodi o odobravanju ili potvrđivanju nisu dopušteni.
- 2.3. Podaci koji se unose u obrazac uvjerenja mogu da se ispišu pisaćom mašinom, na računaru, ili ručno štampanim slovima i moraju biti lako čitljivi. Prihvatljivi su engleski jezik i, ako je to relevantno, jedan ili više službenih jezika države članice koja izdaje izjavu.
- 2.4. Odobrena organizacija za proizvodnju mora da čuva kopiju izjave i njene priloge.

3. POPUNJAVANJE IZJAVE O USKLAĐENOSTI

- 3.1. Svaka rubrika mora da bude popunjena.
- 3.2. Izjava o usklađenosti može da se preda BHDCA samo ako su dizajn zrakoplova i njegovi ugrađeni proizvodi odobreni.
- 3.3. Kad je riječ o podacima koji treba da se upišu u rubrike 9, 10, 11, 12, 13 i 14, dopušteno je pozivanje na posebno navedene dokumente koje čuva organizacija za proizvodnju, izuzev ako se s nadležnim organom drukčije ne dogovori.
- 3.4. Svrha izjave o usklađenosti nije da obuhvati predmete koji moraju da se ugrade da bi se zadovoljila odgovarajuća operativna pravila. Ipak, neki od tih individualnih predmeta mogu da se navedu u rubrici 10 ili u odobrenom dizajnu tipa. Operateri zrakoplova zato se upozoravaju da su sami dužni da garantuju usklađenost sa odgovarajućim operativnim pravilima tokom njihovog rada.

Rubrika 1 Upisuje se ime države proizvodnje.

Rubrika 2 Nadležni organ pod čijom nadležnošću se izdaje izjava o usklađenosti.

Rubrika 3 U ovu rubriku prethodno se štampa jedinstveni broj, radi kontrole i praćenja izjave. Ako je dokument izrađen na računaru, jedinstveni broj ne mora da bude prethodno odštampan, u kom slučaju je računar programiran da dodijeli i odštampa jedinstveni broj.

- Rubrika 4* Upisuju se pun naziv i adresa na kojoj se nalazi sjedište organizacije koja je izdala izjavu. Ova rubrika može da bude prethodno odštampana. Logotip može da se unese, ako ima mjesta.
- Rubrika 5* Upisuje se tip zrakoplova, onako kako je upisan u uvjerenju o tipu i pripadajućoj listi podataka.
- Rubrika 6* Upisuju se podaci o referentnim brojevima i izdavanju uvjerenja o tipu za predmetni zrakoplov.
- Rubrika 7* Ako je zrakoplov registrovan, njegova oznaka je oznaka registracije. Ako zrakoplov nije registrovan, ovdje se upisuje oznaka koju prihvati nadležni organ države članice i, po potrebi, nadležni organ treće države.
- Rubrika 8* Upisuje se identifikacioni broj koji je odredio proizvođač za kontrolu, praćenje i tehničku podršku proizvodu. Ponekad se navedeni broj naziva serijski broj ili konstruktorov broj.
- Rubrika 9* Upisuju se tip motora i elise, onako kako su upisani u odgovarajućem uvjerenju o tipu i pripadajućoj listi podataka. Ovde se prikazuju identifikacioni broj i lokacija (mjesto) proizvođača.
- Rubrika 10* Upisuju se odobrene izmjene dizajna zrakoplova.
- Rubrika 11* Upisuju se nalozi za plovidbenost (ili ekvivalentni dokumenti) i izjava o usklađenosti sa opisom metode za ispunjavanje zahtjeva za određeni zrakoplov, uključujući proizvode i ugrađene dijelove, uređaje i opremu. Navodi se i vrijeme koje je potrebno za usklađivanje.
- Rubrika 12* Upisuju se odobrena nenamjerna odstupanja od odobrenog dizajna tipa, koja se ponekad nazivaju koncesija, nepodudarnost, neusklađenost.
- Rubrika 13* Upisuju se dogovoreni izuzeci, odricanja ili odstupanja.
- Rubrika 14* Upisuje se napomena. Bilo koja izjava, podatak ili ograničenje koji mogu da utiču na plovidbenost zrakoplova. Ako nema takvih podataka navesti „Ništa“.
- Rubrika 15* Za traženo uvjerenje o plovidbenosti zrakoplova upisuje se „uvjerenje o plovidbenosti zrakoplova” ili „ograničeno uvjerenje o plovidbenosti zrakoplova“.
- Rubrika 16* Upisuju se dodatni zahtjevi, kao na primjer, zahtjevi koje prijavi država uvoznik.
- Rubrika 17* Važenje izjave o usklađenosti zavisi od toga da li su popunjene sve rubrike u obrascu. Imalac odobrenja organizacije za proizvodnju mora da u arhivi ima kopiju izvještaja o ispitivanju u letu, zajedno sa svim primijećenim nedostacima i pojedinostima o popravkama. Izvještaj o ispitivanju u letu potpisuju lice ovlašćeno za certifikaciju i član posade, recimo, pilot koji je izveo let ili inženjer koji je učestvovao u ovom letu. Ispitivanja u letu su određena prema sistemu kontrole kvaliteta proizvođača, kao što je to predviđeno u tački 21.A.139, a posebno u 21.A.139(b)(1)(vi), kako bi se garantovalo da je zrakoplov usklađen sa odgovarajućim projektnim podacima i da je u stanju da sigurno radi.
- Imalac odobrenja organizacije za proizvodnju mora da u arhivi ima spisak predmeta dostavljenih ili stavljenih na raspolaganje radi ispunjavanja uslova za siguran rad u skladu sa ovom izjavom.

- Rubrika 18* Izjavu o usklađenosti smije da potpiše lice koje je, prema tački 21.A.145(d), za to ovlastio imalac odobrenja organizacije za proizvodnju. Za potpis ne smije da se koristi gumeni štambilj.
- Rubrika 19* Ime potpisnika izjave treba čitljivo da bude odštampano ili otkucano na pisaćoj mašini.
- Rubrika 20* Upisuje se datum potpisivanja izjave.
- Rubrika 21* Upisuje se referentni broj odobrenja koje je BHDCA izdala imaocu odobrenja organizacije za proizvodnju.

Dodatak IX

UVJERENJE O VRAĆANJU U UPOTREBU <i>CERTIFICATE OF RELEASE TO SERVICE</i>		
[NAZIV OVLAŠTENE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU] <i>[APPROVED PRODUCTION ORGANISATION NAME]</i>		
Broj uvjerenja o osposobljenosti organizacije za proizvodnju: <i>Production organisation approval reference:</i>		
Uvjerenje o vraćanju u upotrebu je u skladu sa 21.A.163 (d). <i>Certificate of release to service in accordance with 21.A.163 (d).</i>		
Zrakoplov:	Tip:	Konstruktorov broj / Registracija:
<i>Aircraft:</i>	<i>Type:</i>	<i>Constructor No. / Registration</i>
je održavan kao što je navedeno u radnom nalogu broj: <i>has been maintained as specified in Work Order:</i>		
Kratak opis izvršenih radova: <i>Brief description of work performed:</i>		
Potvrđuje se da su navedeni radovi izvršeni u skladu sa 21.A.163 (d), i u odnosu na te radove zrakoplov se vraća u upotrebu, i sposoban je da sigurno leti. Certifies that the work specified was carried out in accordance with 21.A.163 (d), and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service and therefore is in condition for safe operation.		
Ovlašteno lice: <i>Certifying Staff (name):</i>		
(Potpis) <i>(Signature)</i>		
Mjesto: <i>Location:</i>		
Datum: (dan, mjesec, godina). <i>Date:</i> (day, month, year)		

UVJERENJE O VRAĆANJU U UPOTREBU UPOTREBU
ZRAKOPLOVA – EASA OBRAZAC 53

UPUTSTVO ZA POPUNJAVANJE

U rubriku „KRATAK OPIS IZVRŠENIH RADOVA/*BRIEF DESCRIPTION OF WORK PERFORMED*” u EASA obrascu 53 unose se odobreni podaci koji se koriste da bi se izvršili radovi.

U rubriku „*MJESTO/LOCATION*” u EASA obrascu 53 unosi se naziv mjesta gde se vrši održavanje, a ne mjesto gde se nalaze objekti organizacije (ako se razlikuju).

Dodatak X

**Uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju iz Odjeljka G Aneksa I
(Dio 21) – EASA obrazac 55**

[NADLEŽNI ORGAN, DRŽAVA]

[COMPETENT AUTHORITY, STATE]

**UVJERENJE O OSPOSOBLJENOSTI ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU
PRODUCTION ORGANISATION APPROVAL CERTIFICATE**

REFERENCA: BA.21G.(XXXX)
REFERENCE:

Na osnovu [Pravni osnov za izdavanje uvjerenja] koja je na snazi, i uz poštovanje dolje navedenih uvjeta, Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine ovim potvrđuje da je:

Pursuant to the [Legal Basis] for the time being in force and subject to the condition specified below, the BHDCA hereby certifies:

(NAZIV ORGANIZACIJE I ADRESA)

(COMPANY NAME AND ADDRESS)

kao organizacija za proizvodnju, usklađena sa [Pravni osnov] i odobrena da prizvodi zrakoplovne proizvode, dijelove i uređaje, navedene u priloženoj listi odobrenja, i izdaje odgovarajuća uvjerenja koristeći gornje reference.

as a production organisation in compliance with [Legal Basis] approved to produce the products, parts and appliances listed in the attached approval schedule and issue related certificates using the above references.

UVJETI:

CONDITIONS:

- Ovo uvjerenje je ograničeno Uslovima odobrenja, koji su sastavni dio ovog uvjerenja;**
This approval is limited to that specified in the enclosed terms of approval ;
- Ovo uvjerenje zahtijeva usklađenost sa procedurama navedenim u odobrenom Priručniku organizacije za proizvodnju;**
This approval requires compliance with the procedures specified in the approved production organization exposition ;
- Ovo uvjerenje je važeće dok je organizacija za održavanje usklađena sa [Pravni osnov], i ;**
This approval is valid whilst the approved production organisation remains in compliance with [Legal Basis], and;
- Pod uvjetom da postoji usaglašenost sa gore pomenutim uvjetima, ovo uvjerenje će važiti neograničeno, ako nije prethodno vraćeno, izmijenjeno i privremeno ili trajno ukinuto.**
Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Datum prvog izdavanja: XX.XX.XXXX.
Date of original issue:

Datum revizije: XX.XX.XXXX.
Date of this revision:

Broj revizije: XX
Revision No:

Broj protokola:
Ref. No:

Potpis ovlaštene osobe:

Signed: _____

Za Direkciju za civilno zrakoplovstvo BiH
For the competent authority BiH

[DRŽAVA] (*) <i>[STATE]</i>	Uslovi odobrenja <i>Terms of Approval</i>	TA: [Šifra države.21G.XXXX] <i>TA: [State code.21G.XXXX]</i>								
Ovaj dokument je sastavni dio odobrenja organizacije za proizvodnju, broj BA.21G.XXXX, izdat: <i>This document is part of Production Organisation Approval No. BA.21G.XXXX, issued to:</i>										
Naziv organizacije: <i>Company name:</i>										
Sekcija 1. OBIM RADA <i>Section 1. SCOPE OF WORK</i>										
PROIZVODNJA : <i>PRODUCTION OF :</i>	PROIZVODI / KATEGORIJE : <i>PRODUCTS / CATEGORIES:</i>									
Za detalje i ograničenja pogledati priručnik organizacije za proizvodnju poglavlje: xxxx <i>For details and limitations refer to the Production Organisation Exposition, Section: xxxx</i>										
Sekcija 2. MJESTA: <i>Section 2. LOCATIONS:</i>										
Sekcija 3. PRAVA: <i>Section 3. PRIVILEGES:</i>										
Organizacija za proizvodnju je ovlaštena da radi u skladu sa uslovima odobrenja, postupcima iz priručnika i pravilima datim u 21.A.163., i u skladu sa sljedećim:										
<i>The production Organisation is entitled to exercise, within its Terms of Approval and in accordance with the procedures of its Production Organisation Exposition, the privileges set forth in 21.A.163. Subject to the following:</i>										
[zadržati samo odgovarajući tekst] / [keep only applicable text]										
Prije izdavanja odobrenja za dizajn proizvoda, EASA Obrazac 1 se može izdati samo u svrhu usklađenosti. <i>Prior to approval of the design of the product an EASA Form 1 may be issued only for conformity purposes.</i>										
Izjava o usklađenosti ne smije se izdati za neodobren zrakoplov. <i>A Statement of Conformity may not be issued for a non-approved aircraft.</i>										
Održavanje se smije izvoditi u skladu sa sekcijom xxxx priručnika organizacije za proizvodnju, sve dok se ne traži usklađenost s propisima vezanim za održavanje. <i>Maintenance may be performed, until compliance with maintenance regulation is required, in accordance with the Production Organisation Exposition Section xxxx</i>										
Dozvole za let se mogu izdati u skladu sa priručnikom organizacije za proizvodnju, prema sekciji yyyy. <i>Permits to fly may be issued in accordance with the Production Organisation Exposition Section yyyy.</i>										
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> Datum prvog izdavanja: <i>Date of original issue:</i> XX.XX.XXXX. </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> Potpis ovlaštene osobe: Signed: _____ </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Datum posljednje odobrene revizije: <i>Date of last revision approved:</i> XX.XX.XXXX. </td> <td style="vertical-align: top;"> Za Direkciju za civilno zrakoplovstvo (*) <i>For the competent authority</i> </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Broj revizije: <i>Revision No:</i> XX </td> <td></td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Broj protokola: <i>Ref. No:</i> </td> <td></td> </tr> </table>			Datum prvog izdavanja: <i>Date of original issue:</i> XX.XX.XXXX.	Potpis ovlaštene osobe: Signed: _____	Datum posljednje odobrene revizije: <i>Date of last revision approved:</i> XX.XX.XXXX.	Za Direkciju za civilno zrakoplovstvo (*) <i>For the competent authority</i>	Broj revizije: <i>Revision No:</i> XX		Broj protokola: <i>Ref. No:</i>	
Datum prvog izdavanja: <i>Date of original issue:</i> XX.XX.XXXX.	Potpis ovlaštene osobe: Signed: _____									
Datum posljednje odobrene revizije: <i>Date of last revision approved:</i> XX.XX.XXXX.	Za Direkciju za civilno zrakoplovstvo (*) <i>For the competent authority</i>									
Broj revizije: <i>Revision No:</i> XX										
Broj protokola: <i>Ref. No:</i>										

Dodatak XI

Pismo o saglasnosti – EASA obrazac 65 – iz Odjeljka F Aneksa I (Dio 21)

[NADLEŽNI ORGAN, DRŽAVA]

[COMPETENT AUTHORITY, STATE]

PISMO O SAGLASNOSTI ZA PROIZVODNJU BEZ ODOBRENJA ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU
LETTER OF AGREEMENT FOR PRODUCTION WITHOUT PRODUCTION ORGANISATION APPROVAL

[PODNOŠILAC ZAHTJEVA] / [NAME OF THE APPLICANT]
[POSLOVNO IME (ako se razlikuje)] / [TRADE NAME (if different)]
[ADRESA PODNOŠIOCA ZAHTJEVA] / [FULL ADDRESS OF THE APPLICANT]

DATUM (Dan, mjesec, godina) / Date (Day, Month, Year):
BROJ / REFERENCE : BA.21F.XXX

Poštovani,

Dear Sirs,

Vaš sistem kontrole proizvodnje je provjeren i ocijenjeno je da je usaglašen sa zahtjevima [Pravni osnov].

Your production inspection system has been evaluated and found to be in compliance with [Legal Basis]

Shodno tome, saglasni smo da se, prema dolje navedenim uslovima, usklađenost proizvoda, dijelova i uređaja na koje se saglasnost odnosi, dokazuje u skladu sa [Pravni osnov].

Therefore, subject to the conditions specified below, we agree that showing of conformity of products, parts and appliances mentioned below may be done under [Legal Basis].

Broj jedinica
No. of Units

Kataloški broj
Part Number (P / N)

Serijski Broj
Serial Number (S/N)

ZRAKOPLOV / AIRCRAFT

DIO ILI UREĐAJ / PARTS

Slijedeći uslovi se primjenjuju na ovu saglasnost :
The following conditions are applicable to this agreement :

- Važi dok [naziv organizacije] ispunjava uslove propisane u Sekciji A, Odjeljak F, Aneksa I (Dio 21) Uredbe [Pravni osnov].**
It is valid [Company name] remains in compliance with Section A, Subpart F of the Annex I (part 21) of Regulation [Legal Basis].
- Zahtjeva se usklađenost sa postupcima navedenim u priručniku [naziv organizacije], izdanje / datum:**
It requires compliance with the procedures specified in the [Company name] Manual Ref. / Issue date:
- Važi do:**
It terminates on
- Izjavu o usklađenosti koju je izdala [naziv organizacije] pod uslovima iz 21.A.130 gore navedene uredbe ovjerava BHDCA, u skladu sa postupkom priručnika iz tačke 2. ovih uslova .**
The Statement of Conformity issued by [Company name] under the provisions of point 21.A.130 of the above mentioned regulation shall be validated by the issuing authority of this letter of agreement in accordance with the procedure of the above referenced manual.
- [naziv organizacije] mora da obavjesti BHDCA o svakoj izmjeni sistema kontrole proizvodnje koja može da utiče na provjeru ili plovidbenost proizvoda, dijelova i uređaja navedenih u ovoj saglasnosti.**
[Company name] shall notify BHDCA immediately of any changes to the production inspection system that may affect the inspection, conformity of airworthiness of products and parts listed in this letter.

Datum : XX.XX.XXXX.
Date :

Potpis ovlaštene osobe:

Signed: _____

Za Direkciju za civilno zrakoplovstvo BiH
For the competent authority BiH

Broj protokola:
Ref. No: